

॥ भावपूर्ण श्रद्धांजली ॥

जागतिक व भारतीय कीर्तीचे राजधुरंदर, शास्त्रज्ञ, साहित्यिक,
सामाजिक कार्यकर्ते, शिक्षणतज्ञ, प्राध्यापक, राजकीय नेते
तसेच अनेक ज्ञात-अज्ञात पंचतत्वात विलीन झाले.

या सर्वांच्या कुटुंबियांच्या
दुःखात आम्ही सहभागी आहोत.
परमेश्वर त्यांच्या आत्म्यास शांती देवो
हीच ईश्वरचरणी प्रार्थना.

राजमाता जिजाऊ शिक्षण प्रसारक मंडळ
सर्व संचालक, पदाधिकारी, समिती सदस्य, प्राचार्य, उपप्राचार्य,
सर्व प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी,
महाविद्यालयातील विद्यार्थी-विद्यार्थिनी व हितचिंतक.

कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांडेवाडी, भोसरी, पुणे - ३९.

आभार

शैक्षणिक वर्ष २०१५-१६ मध्ये महाविद्यालयास वेळोवेळी पुणे विद्यापीठ, व्यवस्थापन परिषद, सिनेट, विद्यार्थी कल्याण मंडळ, संचालक, विविध स्थानिक चौकशी समिती, पुणे विद्यापीठ शिक्षक निवड समिती, प्राचार्य निवड समिती पुणे विद्यापीठ, परीक्षा-दक्षता समिती व इतर मान्यवर यांनी मार्गदर्शन व सहकार्य केले. कुलगुरु, कुलसचिव व विद्यापीठातील सर्व प्रशासकीय अधिकाऱ्यांनीही वेळोवेळी सहकार्य केले आहे.

संस्था पदाधिकाऱ्यांमध्ये अध्यक्ष मा.आमदार विलासरावजी लांडे, उपाध्यक्ष मा.राधाकृष्णन, सचिव मा.विश्वनाथजी कोरडे, खजिनदार मा.अजितभाऊ गव्हाणे, विश्वस्त मा.प्रतापरावजी खिरीड व इतर सर्व विश्वस्त यांचे सहकार्य व मार्गदर्शन सतत मिळाले आहे आणि पुढेही मिळत राहिल असा विश्वास वाटतो.

सर्व स्थानिक व्यवस्थापन समिती सदस्य, सर्व प्राध्यापक वृंद, कर्मचारी, सेवक यांचे सतत सहकार्य लाभले असून येथून पुढे ही ते मिळत राहिल असा विश्वास बाळगतो. याशिवाय पालक, ग्रामस्थ, हितचिंतक यांचे आभार मानावे तेवढे कमीच आहेत.

सर्वांच्या सहकार्याने महाविद्यालयाचा विकास होत आहे. याचा आम्हास अभिमान वाटतो.

प्रा.अशोक पाटील

प्राचार्य

प्रकाशक :

प्रा. श्री. अशोक पाटील
कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
भोसरी, पुणे-३९.

प्रमुख संपादिका:

प्रा. डॉ. नेहा राकेश बोरसे

संपादक मंडळ :

प्रा. अशोक पाटील (प्राचार्य)
प्रा. किरण चौधरी (उपप्राचार्य)
प्रा. शितल आल्हाट
प्रा. साबळे एस.पी.
प्रा. रूतिका जगताप
प्रा. साबळे एस. आर.
प्रा. डॉ. सजित खांडेकर

अक्षरजुळणी, डिझाईनिंग व मुद्रक

राईट पब्लिशिंग अॅण्ड प्रेस,
पुणे - ४११ ०४१.

**वार्षिक नियतकालिक
२०१५ - २०१६**

दि प्रेस रजिस्ट्रेशन अॅक्ट नियम क्रमांक ८, फॉर्म क. ४ अन्वये
आवश्यक माहिती :

प्रकाशक स्थळ :

राजमाता जिजाऊ शिक्षण प्रसारक मंडळाचे
कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,
लांडेवाडी, भोसरी, पुणे - ४११ ०३९

प्रकाशन काळ :

वार्षिक

प्रकाशक :

प्रा. अशोक पाटील

पत्ता :

राजमाता जिजाऊ शिक्षण प्रसारक मंडळाचे
कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,
लांडेवाडी, भोसरी, पुणे - ४११ ०३९

मी प्राचार्य प्रा. अशोक पाटील जाहीर करतो की,
वर दिलेली माहिती माझ्या समजूतीप्रमाणे बरोबर आहे.

प्राचार्य : प्रा. अशोक पाटील

प्रकाशक

सदर अंकात प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या साहित्यातील मतांशी
संपादक मंडळ व प्रकाशक सहमत असतीलच असे नाही.

अंतरंग

१. संचालक मंडळ	५
२. प्राचार्य मनोगत	१७
३. संपादकीय	१९
४. गुणवंत विद्यार्थी	४५
५. मराठी विभाग	२८
६. हिंदी विभाग	४२
७. इंग्रजी विभाग	६१
८. विभागीय अहवाल	७७
९. कर्मचारी वृंद	११९
१०. छायाचित्र विभाग	१२३

प्राचार्य मनावगत

अवघ्या विश्वाला गवसणी घालणाऱ्या संतश्रेष्ठ ज्ञानेश्वर महाराज व कोणतेच काम अशक्य नाही असे प्रतिपादन करणाऱ्या संत शिरोमणी तुकाराम महाराज यांच्या देहू आणि आळंदी या पवित्र तीर्थक्षेत्राच्या जवळच असलेल्या व प्राचीन काळातील इतिहासाच्या पाऊलखुणा सांगणाऱ्या भोसरी (भोजापूर) गावामध्ये राजमाता जिजाऊ शिक्षण प्रसारक मंडळाच्या कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयाची स्थापना शै. वर्ष २००१ साली झाली.

संस्थेचे अध्यक्ष मा. विलासराव विठोबा लांडे व उपाध्यक्ष कै. अंकुशराव लांडगे यांनी भोसरी गावात राजमाता संस्थेच्या अंतर्गत महाविद्यालय रूपात एक तुळशीचे रोपटे लावले परंतु आज त्याचे वटवृक्षात रूपांतर झाले आहे. राजमाता नाव सार्थ ठरविताना आज महाविद्यालयातून अनेक जिजाऊ आणि शिवबा घडले. त्याचा आम्हाला सार्थ अभिमान आहे.

भोसरी (एम. आय. डी. सी) औद्योगिक परिसर असल्याने गोरगरीब कामगार वर्गातील मुला-मुलींच्या शिक्षणाची सोय व्हावी या हेतुने संस्थेचे अध्यक्ष व भोसरी विधानसभा मतदार संघाचे माजी आमदार मा. श्री. विलासराव विठोबा लांडे-पाटील, संस्थेचे उपाध्यक्ष मा. श्री. एम. राधाकृष्णन, संस्थेचे सचिव व अहमदनगर जिल्हा परिषद सदस्य श्री. विश्वनाथ कोरडे, संस्थेचे खजिनदार व विद्यमान नगरसेवक मा. श्री. अजितभाऊ गव्हाणे संस्थेचे विश्वस्त अनुक्रमे मा. श्री. शिवाजीराव आखाडे, मा. श्री. उल्हास पायगुडे, मा. श्री. प्रतापराव खिरीड, मा. श्री. मारूती वाघमोडे, मा. श्री. सुधीरशेट मुंगसे, मा. श्री. निर्मलकुमार देशमुख, मा. सौ. मोहिनीताई लांडे व मा. श्री. विक्रान्त लांडे इ. संचालक मंडळाने विद्यार्थ्यांचा विकास हेच ध्येय साध्य करण्याचा प्रयत्न केला आहे.

आपल्या महाविद्यालयात बी. ए., बी. कॉम, एम. कॉम, बी. सी. एस., बी. सी. ए., एम. सी. ए., बी. एस्सी, एम. एस्सी. बायोटेक इ. कोर्सेस व कनिष्ठ विभागांतर्गत आर्ट्स, कॉमर्स, (मराठी/इंग्रजी माध्यम) व शास्त्र इ. कोर्सेस सुरू आहेत. तसेच विद्यार्थ्यां करिता क्लासरूम, संगणक प्रयोगशाळा, वाणिज्य, गणित, आय.टी, इलेक्ट्रॉनिक, जैवतंत्रज्ञान, विज्ञान प्रयोगशाळा उपलब्ध

आहेत. क्रीडा प्रकारासाठी जिमखाना व विविध कार्यक्रम आयोजित करण्यासाठी सेमिनार हॉल इ. सुविधा उपलब्ध करून दिल्या आहेत. महाविद्यालयाचा आत्मा म्हणजे ग्रंथालय. ग्रंथालय सुसज्ज असून त्यामध्ये वाचनकक्ष उपलब्ध आहे. ग्रंथालयात एकूण २१,००० पुस्तके उपलब्ध आहेत. विविध विभागांसाठी मासिके व नियतकालिकेही उपलब्ध आहेत. याशिवाय महत्त्वपूर्ण साहित्यिक व ऐतिहासिक ग्रंथही उपलब्ध आहेत. त्यामुळे सर्व विद्यार्थ्यांना वाचनाचा छंद जोपासता येतो. संस्थेचे अध्यक्ष व माजी आमदार श्री. विलासराव विठोबा लांडेपाटील यांच्या वाढदिवसाचे औचित्य साधून दिनांक १ जून २०१५ रोजी कै. अंकुशराव लांडगे नाट्यगृह, भोसरी येथे भव्य वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. संस्थेचे खजिनदार व विद्यमान नगरसेवक मा. श्री. अजितभाऊ गव्हाणे यांच्या वाढदिवसाचे औचित्य साधून कै. अंकुशराव लांडगे नाट्यगृह येथे भव्य रक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. रक्तदान शिबीरात १०१ रक्तदात्यांनी रक्तदान केले. त्याचबरोबर 'स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन' या विषयावर मा. श्री. श्रीकांत खाडे (डी. वाय. एस. पी.), मा. प्रा. सचिन सानप, (वाडिया महाविद्यालय, पुणे) यांची व्याख्याने आयोजित केली होती.

आजच्या स्पर्धेच्या युगात विद्यार्थ्यांना व्यावसायिक प्रशिक्षण घेता यावे यासाठी महाविद्यालयामध्ये 'फनफेअर' चे आयोजन करण्यात आले होते. कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागातील विद्यार्थ्यांनी विविध स्टॉल मांडून वस्तुंची विक्री करून कार्यक्रमाचा आनंद घेतला.

महाविद्यालयात कनिष्ठ शास्त्र विभाग, वरिष्ठ संगणकशास्त्र विभाग, जैवतंत्रज्ञान विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयात भव्य विज्ञान प्रदर्शनाचे आयोजन करण्यात आले होते. यामध्ये विविध महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यां आपले प्रकल्प सादर केले.

दरवर्षी महाविद्यालयात क्रीडा स्पर्धेचे आयोजन करण्यात येते. क्रीडा क्षेत्रात महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी उत्तम कामगिरी केली आहे. जिल्हास्तरीय, राज्यस्तरीय, राष्ट्रस्तरीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवर सुवर्ण, कांस्य, रजत

इ. पदके प्राप्त करून भरघोस यश मिळविले आहे.

महाविद्यालयातील कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागातील विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव मिळावा या हेतूने वार्षिक स्नेहसंमेलनाचे आयोजन कै. अंकुशराव लांडगे नाट्यगृह, भोसरी येथे करण्यात आले होते. विद्यार्थ्यांनी नृत्ये, एकांकिका, नाटक सादर करून प्रेक्षकांचे मनोरंजन केले. तसेच यावर्षी प्रथमतःच महाभोंडल्याचे आयोजन करण्यात आले होते. यात सर्व विद्यार्थिनी व प्राध्यापकांनी उत्साहात सहभाग घेतला.

यावर्षी महाविद्यालय व महाराष्ट्र शासन यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'भव्य रोजगार मेळाव्याचे' आयोजन करण्यात आले होते. या रोजगार मेळाव्यात ३१२० उमेदवार सहभागी झाले होते. त्यापैकी ५९५ उमेदवारांना नोकरी मिळाली. शिवाय कॅम्पस इंटरव्ह्यू अंतर्गत अनेक विद्यार्थ्यांना नामांकित कंपन्यांमध्ये नोकऱ्या मिळाल्या. याचा आम्हांला सार्थ अभिमान वाटतो.

महाविद्यालयात सर्व प्राध्यापक शैक्षणिक अर्हता प्राप्त केलेले असून अनेक प्राध्यापक राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय अशा विविध सेमिनार, वर्कशॉप, चर्चासत्र इ. मध्ये सहभागी होतात.

विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक गुणवत्ता मूल्यमापनाकरिता सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठांतर्गत परीक्षा उत्तम रित्या पार पाडल्या. तसेच कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागातील सर्व परीक्षा नियमानुसार पार पाडल्या गेल्या.

दरवर्षी राजमाता जिजाऊ जयंतीचे औचित्य साधून दि. १०, ११, १२ जानेवारी रोजी 'भोजापूर सार्वजनिक ग्रंथालय व वाचनालया' तर्फे राजमाता जिजाऊ व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात येते. यावर्षी गायक-संगीतकार डॉ. सलील कुलकर्णी, मराठी सिने अभिनेत्री डॉ. निशीगंधा वाड व प्रसिद्ध गीतकार प्रविण दवणे यांची व्याख्यान आयोजित करण्यात आली होती. ज्या मातेने शिवबा घडविला अशा मातेला राजमाता जिजाऊ पुरस्काराने सन्मानित करण्यात येते. या वर्षी काश्मीरमध्ये शहीद झालेले मेजर संतोष महाडिक यांच्या मातोश्री श्रीमती कालिंदा घोरपडे यांना या पुरस्काराने गौरविण्यात आले.

यावर्षी महाविद्यालयात वाणिज्य, संगणक शास्त्र व जैवतंत्रविज्ञान या विभागांतर्गत एकदिवसीय राज्यस्तरीय

चर्चा सत्रांचे आयोजन करण्यात आले होते. सर्व चर्चासत्रांना मिळून जवळजवळ १००० च्या आसपास विद्यार्थी प्राध्यापक सहभागी झाले होते. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ व राजमाता जिजाऊ शिक्षण प्रसारक मंडळ यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयात पदवीदान समारंभाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमास डॉ. राजीव जाधव (आयुक्त पि. चिं. मनपा) व मा. सौ. सुप्रिया बडवे (उद्योजिका) मुख्य पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. तसेच संस्थेचे अध्यक्ष व माजी आमदार मा. विलासराव विठोबा लांडे, संस्थेचे खजिनदार व विद्यमान नगरसेवक मा. अजितभाऊ गव्हाणे, संस्थेचे विश्वस्त मा. प्रतापराव खिरीड, मा. विक्रान्त लांडे, मा. मारूती वाघमोडे, प्राचार्य, उपप्राचार्य या सर्वांच्या उपस्थितित ९८ विद्यार्थ्यांना पदव्या प्रदान करण्यात आल्या.

महाविद्यालयात सर्व प्रकारच्या सोयी-सुविधा उपलब्ध करून आम्हा सर्वांना ज्ञानदानाचे एक पवित्र कार्य करण्याची संधी संस्थेचे अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव खजिनदार व इतर सर्व विश्वस्त यांनी आम्हांला दिली. त्याबद्दल सर्वांचे मनःपूर्वक आभार व्यक्त करतो.

जिजाऊ नियतकालिकाची ही नववी आवृत्ती आपल्या सर्वांच्या स्वाधीन करताना मनःस्वी आनंद होत आहे. महाविद्यालय, संस्था, प्राध्यापक विद्यार्थी यांची उत्तरोत्तर प्रगती होत राहिल यात शंका नाही. आपल्या सर्वांच्या मार्गदर्शनाखाली महाविद्यालय अतिउच्च शिखरावर भारी घेईल असा सार्थ विश्वास वाटतो.

प्रा. अशोक पाटील
प्राचार्य

संपादकीय

इतिहासाच्या कालपटलावर ज्या स्त्री व्यक्तिमत्वांनी आपल्या कार्याचा ठसा उमटविला आहे. त्यात अग्रभागी असणारं नाव आहे 'जिजाऊ' अत्यंत बिकट परिस्थितीत त्यांनी प्रयत्नवादाची कास धरली. रयतेतील स्वाभिमान जागा केला आणि शिवरायांच्या पाठीशी उभे राहून स्वराज्य प्रत्यक्षात आणलं. अशा थोर जिजाऊंच्या नावाने नावारूपास आलेल्या आमच्या महाविद्यालयाचे 'जिजाऊ' मासिक.

'जिजाऊ' हे महाविद्यालयाचा आरसाच मानला पाहिजे. महाविद्यालयात होणाऱ्या घडामोडींचा उल्लेख प्रत्येक अहवालात केला आहे. व त्या अहवालांचा समावेश जिजाऊ मासिकात केला आहे. त्या प्रमाणे विद्यार्थ्यांच्या लेखन-वैचारिक क्षमतेला चालना देण्यासाठी त्यांनी दिलेल्या लेखनांचा ही समावेश मराठी, हिंदी व इंग्रजी विभागांतर्गत केला आहे.

महाविद्यालयाची स्थापना माजी आमदार व संस्थेचे अध्यक्ष मा. श्री. विलासराव विठोबा लांडे यांनी केली. त्यांचा उद्देश्य हाच होता की, समाजातील तळा-गाळातील, कर्मचारी वर्गाच्या मुलांना शिक्षणाची सोय व्हावी त्यांना शिक्षण घेता यावे. आज पाहता त्यांचा उद्देश्य सफल झालेला दिसून येतो. महाविद्यालयात पुस्तकीय ज्ञान बरोबरच व्यावहारिक ज्ञान ही मिळते. त्यांच्या सुप्त -कला गुणांना वाव मिळवून देण्यासाठी महाविद्यालयात मुक्त व्यासपीठ ही उपलब्ध करून दिले आहे. विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास साधण्याचा प्रयत्न आमच्या महाविद्यालयात केला जातो. विद्यार्थ्यांवर अभ्यासाबरोबरच चांगले संस्कार व्हावेत हा मानस सर्व संस्थाचालक व शिक्षकांचा आहे. याचा प्रत्यय दरवर्षी वृद्धीगंत होणाऱ्या विद्यार्थी संख्येवरून येतो. अर्थातच या मागे महाविद्यालयाची शिस्त, प्राध्यापकांचे प्रयत्न, प्राचार्यांचे मार्गदर्शन, संस्थेचा बहुमोलाचा पाठींबा इत्यादींचे महत्त्वपूर्ण योगदान आहे.

मासिकात लेख, कविता, अहवाल यांचा आढावा घेण्यात आला आहे. जिजाऊ मासिकाची रचना करण्यास संस्थेचे विश्वस्त, प्राचार्य, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी, विद्यार्थी व नियतकालिक समिती या सर्वांचे सहकार्य लाभले. दरवर्षी 'जिजाऊ' मध्ये नव्याने रोचकता वाढविण्याचा प्रामाणिक प्रयत्न केला जातो. हा प्रयत्न करीत असतांना मागील अंकात झालेल्या उणिवा भरून काढणे व वाचकांच्या अंतर्मनाचा वेध घेणे हा प्रयास देखील केला आहे. या अंकात विद्यार्थ्यांनी दिलेले लेख कौतुकास्पद आहे. वाचक त्यांचा सहृदय स्वीकार करतील अशी आशा बाळगते. पुनश्च: एकदा अंक प्रकाशित करतांना ज्यांचे सहकार्य लाभले त्या सर्वांचे मी मनस्वी आभार मानते.

डॉ. नेहा बोरसे
संपादिका

Contribution of Teachers
Academic Year 2015-2016
(Department of B.Com., B.B.A., B.A.)

Sr. No.	Name Of Faculty	Conducted By	Conference / Seminar/ Workshop/ Work	Topic/Subject	Duration
1.	Prof. Ashok Patil	Sasmira's Institute of Management Studies & Research	Two Day International Conference on Multidisciplinary Research	An Era of Digital Marketing In India	16th & 17th Oct 2015
2.	Prof. Shreya Dani	Seth Hirachand Mutha College Of Arts, Commerce & Science, Umbarde, Kalyan (W)	One Day State Level Conference	New Trends in Historiography	10th Aug 2015
		Seth Hirachand Mutha College Of Arts, Commerce & Science, Umbarde, Kalyan (W)	One Day State Level Conference on New Trends in Historiography	Paper Presented on Marcsvadi Carl /marcsche Tatvdnan	10th Aug 2015
3.	Dr. Sushma Kulkarni	Abeda Inamdar Sr. College of Arts, Science & commerce & UGC	National Conference	English Literature In Context	29th & 30 th Jan. 2016
		Abeda Inamdar Sr. College of Arts, Science & commerce & UGC	National Conference	Paper presented on The Combination of Írony and Humour by employing Indirect speech acts	29th & 30 th Jan. 2016
4.	Prof. Pragati Gore	Sir Parashurambau College, Tilak Road, Pune	National Conference	On Emerging Trends in Business Paradigm	22nd & 23th Feb 2016
		Sir Parashurambau College, Tilak Road, Pune	National Conference	Paper Presented on Stress Management by time management with reference to Indian Women	22nd & 23 th Feb 2016

Sr. No.	Name Of Faculty	Conducted By	Conference / Seminar/ Workshop/ Work	Topic/Subject	Duration
5.	Prof. Sunita Panchariya	Sir Parashurambau College, Tilak Road, Pune	National Conference	on Emerging Trends in Business Paradigm	22nd & 23th Feb 2016
6.	Prof. Nitve D.L.	Sasmira's Institute of Management Studies & Research	Two Day International Conference on Multidisciplinary Research	An Era of Digital Marketing In India	16th & 17th Oct 2015
		Shri Jagdishprasad Jhabarmal Tibrewalan University of Rajasthan Shri Ram college of Commerce and Science Bhandup (W) Mumbai - 78	National Conference	Value Education towards National and Global Development	26th Sept 2015
7.	Prof. Minakshi Mandhare	Dr. D. Y. Patil College of Education	One Day State Level Seminar	Exploring the concept of Active Engagement in Learning	19th March 2016

Department of Computer Science

Sr. No.	Name Of Faculty	Conducted By	Conference /Seminar/ Workshop/	Topic/Subject	Duration	Level
1	Prof.Chaudhari K.Y	Savitribai Phule Pune university & M.H.R.D (New Delhi)	Workshop	All India survey On Higher Education & M.I.S	6-Aug-15	University
2	Prof.Sushama Nagre	P.V.G College, Pune	Workshop	Lab Course Implementation of T.Y.B.Sc.(C.S)	1-Aug-15	University
3	Prof. Alka Mhetre	P.V.G College, Pune Savitribai Phule Pune university	Workshop	Lab Course Implementation of T.Y.B.Sc.(C.S)	17-Oct-15	University
			Workshop	Computer Graphics T.Y.B.Sc.(C.S)		

Department Of Biotechnology

Sr. No.	Name Of Faculty	Conducted By	Conference/Seminar/ Workshop/Symposium/ Guest Lecture	Topic/Paper Presentation/ Subject and Duration
1	Prof. Sachin Chavan	Savitribai Phule Pune University, Pune	Paper setter and Moderator	Theory paper B.Sc. and M.Sc. October-November 2015
2	Prof. Sandeep Asthana	Savitribai Phule Pune University, Pune	Paper setter and Moderator	Theory paper October-November 2015
3	Prof. Sachin Chavan	Savitribai Phule Pune University, Pune	Chairman	M.Sc. Biotech Practical examination Pune region October-November 2015
5	Prof. Rutika Jagtap	Vidya Pratishthan College of ACS, Dept. of Biotechnology Baramati, Dist. Pune in association with Savitribai Phule Pune University, Pune	Participated in Symposium	Two Days National Symposium on "Chromatographic and Spectroscopic Finding's in Life Science Research" 08/03/2016 and 09/03/2016

Department of BCA

Sr. No.	Name Of Faculty	Conducted By	Conference /Seminar/ Workshop/	Topic/Subject	Duration	Level
1	Prof. Bhoware Rohini	Dr. D.Y.Patil College, Pimpri	Workshop	Restructuring of TYBCA Slips Sem-V	30-Jul-15	University
2	Prof. Jagadale Jayashree	Dr. D.Y.Patil College, Pimpri	Workshop	Restructuring of TYBCA Slips Sem-VI	4-Jul-16	University

Junior Department

Sr. No.	Name Of Faculty	Conducted By	Conference/Seminar/ Workshop/Symposium/ Guest Lecture	Topic/Paper Presentation/ Subject and Duration
1	Prof. Dr. Borse Neha Rakesh	1. Pritam Prakash College	Workshop	Guest Lecture on Student personality development
		2. RJSPM college, Dudulgaon	Guest Lecture	Teaching, Learning
		3. S.S.C and H.S.C Board Maharashtra State	Workshop	Varishtha vetan shreni sevantarghat prashikshan – member of committee and setting of syllabus guide
			Expert Guidance	Student Psychology
		4. Dnyansurya Prakashan, Pune	Book published	Hindi Bal-Natak Evam Rangmanch
2	Prof. Sonawane Mrunal Ashok	1. Nav Sahyadri Charitable Trusts, Institute of Business Management & Research, Chakan	International interdisciplinary Conference on International Journal of multidisciplinary Research	Factors of Working Culture “A comparative Study of job satisfaction of nurses with special reference to private and public hospital in Pune City”
		Choice Institute of Management Studies and Research, Pune	Changes, Challenges and Consequences in Commerce, Management, Engineering, Technology and Social Science	Factors of Work Environment
		2. The Global Open University, Nagaland (TGOU) & International Association of Academicians and Researchers (INAAR)	International Research Colloquium on Contemporary Issues in Commerce, Management, Engineering and Social Sciences	“A comparative Study of job satisfaction of nurses with special reference to private and public hospital in Pune City”

Junior Department

Sr. No.	Name Of Faculty	Conducted By	Conference/Seminar/ Workshop/Symposium/ Guest Lecture	Topic/Paper Presentation/ Subject and Duration
3	Prof. Dhanokar Prashant Pralhad	1. Shree Ram Mandir Vidyalaya, Navlakh Umbare,	Guest Lecture	English 10th Standard Grammar and Writing skill
		2. JCB Social and Education Society	Guest Lecture	12 th Board Paper pattern, Unseen solving passages
4	Prof. Thorave Jayashri	1. Taware Snehal madam President - Marathi Abyas Mandal, Savitribai Phule Pune University and H.O.D of post graduation Marathi Research Centre Modern College Shivajinagar, Pune.	International Seminar in Thailand	Folk art and folk culture of various countries
		2. Snehvardhan Prakashan	Book Published	Gandh Gabhara (Poetry)

राजमाता जिजाऊ शिक्षण प्रसारक मंडळाची वैभवशाली वाटचाल

संस्थेचे व्हिजन :

संस्थेची दृष्टी (Vision) व्यापक आहे...

ज्ञानार्जनाद्वारे शिक्षणात उत्कृष्ट कौशल्य विकसित करून विद्यार्थ्यांमध्ये नैतिक, अध्यात्मिक आणि सामाजिक जीवनमूल्य जोपासना करून जनसेवा करणे.

संस्थेचे ध्येय (Mission) फारच उत्तुंग आहे.

- १) विद्यार्थ्यांमध्ये नैतिक आत्मिक आणि सामाजिक मूल्यांची जोपासना करून एक यथार्थ नागरिक व परिपूर्ण व्यक्ती बनविणे.
- २) व्यक्तिमत्त्वाचा सर्वांगीण विकास घडवून विद्यार्थ्यांना स्वयंरोजगार मिळविण्यास सक्षम करणे.
- ३) दर्जेदार अध्ययन - अध्यापन आणि संशोधन वृद्धिंगत करून शैक्षणिक परिसर आल्हाददायक बनविणे.
- ४) चर्चासत्रे, तज्ञांची व्याख्याने, विविध प्रात्यक्षिके, औद्योगिक संस्थांनाभेटी इत्यादीचे आयोजन करून शैक्षणिक, व्यवहारिक औद्योगिक आणि व्यवसायिक योग्य दुवा साधणे.

संस्थेचे बोधचिन्ह :

बोधचिन्ह बालशिवाजी व जिजाऊ असे आहे.

ज्याप्रमाणे जिजाबाईंनी शिवाजीला बाळकडू पाजून मोठे बनविले त्याप्रमाणे प्रत्येक विद्यार्थी ज्ञानी बनला पाहिजे अशी संस्थाचालकांची इच्छा आहे.

संस्थेचे घोषवाक्य :

राजमाता संस्थेचे घोषवाक्य संतश्रेष्ठ तुकाराम महाराजांच्या अभंगातील ओळी आहे...

असाध्य ते साध्य । करिता सायास ॥

कारण अभ्यास । तुका म्हणे ॥

स्वप्न आणि सत्य यात परमेश्वर असतो. भारताच्या इतिहासात अनेक कर्तबगार स्त्रिया होऊन गेल्या, पण त्या सर्वांपेक्षा राजमाता जिजाऊ अत्यंत तेजस्वी व्यक्तिमत्त्वाच्या होत्या ज्या मातेने शिवबा घडविला त्या मातेबद्दल प्रत्येकाच्या हृदयात आदरभाव म्हणून अशा थोर मातेचे नाव आमच्या विश्वस्त मंडळाने संस्थेला दिले आहे. राजमाता जिजाऊ शिक्षण प्रसारक मंडळाची स्थापना सन २००० साली झाली. भोसरी विधानसभा मतदार संघाचे लोकप्रिय, कार्यतत्पर मा. आमदार मा. श्री. विलासरावजी लांडे पाटील हे संस्थेचे अध्यक्ष आहेत.

सन २००१-०२ यावर्षी अवघ्या ६० विद्यार्थ्यांना घेऊन सुरु झालेली संस्था आज २०१५-१६ मध्ये ७००० विद्यार्थी संख्येमुळे वटवृक्ष झाला आहे. सुरुवातीला बी.ए., बी.कॉम. आणि बी.सी.एस. ह्या विद्याशाखा सुरु झाल्या. त्यानंतर बायोटेक, बी.बी.ए., बी.सी.ए., एम.सी.एस., एम.एस्सी बायोटेक, एम कॉम हे अभ्यासक्रम लांडेवाडी येथे सुरु करण्यात आले. संस्थेच्या डुडुळगाव येथे सन २००६-०७ सालापासून एम.बी.ए. व औषध निर्माण शास्त्र पदविका व इंग्रजी माध्यम शाळा (सी.बी.एस.सी.) पॅटर्न अभ्यासक्रम, नर्सिंग, ज्युनिअर व सिनिअर महाविद्यालय सुरु करण्यात आले आहेत.

भविष्यकालीन योजना :

अंधशाळा सुरु करणे, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था सुरु करणे, तंत्र निकेतन, इत्यादी उद्दिष्टे आहेत.

ARTICLES SECTION

MARATHI

HINDI

ENGLISH

मराठी विभाग

महात्मा जोतीबा फुले

महात्मा जोतीबा फुले यांचा जन्म २० फेब्रुवारी १८२७ रोजी पुणे येथे माळी समाजातील गोन्हे कुटुंबात झाला त्यांचे मुळ गाव सासवड जवळचे कलगुणे हे होते. गोन्हे कुटुंब जोतीबाच्या जन्मापूर्वी उदरनिर्वाह करण्यासाठी पुण्यात स्थायिक झाले. पुण्यास फुलांचा व्यवसाय करत असल्यामुळे त्यांना फुले हे टोपणनाव पडले. स्कॉटिश मिशनरी शाळेत जोतीरावांनी शिक्षण घेतले. त्यांना वाचनाची आवड होती, थॉमस पेन यांच्या 'राईट ऑफ द मॅन' या ग्रंथामुळे फुले प्रभावित झाले. आपल्या अवती-भोवती दुःखात, दारिद्र्यात जीवन जगणारा समाज पाहून फुले यांना मनोमन आपण काही तरी केले पाहिजे, असे वाटत असे. ब्राह्मण मित्राच्या लग्नाच्या वरातीत जोतीबा फुलेंचा अपमान झाल्यामुळे त्यांच्या लक्षात आले ब्राह्मण समाजाची मक्तेदारी, व स्वतःच्या स्वार्थासाठी त्यांनी सर्व समाजाला वेठीस धरले ही गोष्ट त्यांना आवडली नाही.

जोतीराव फुले यांनी स्त्रीला अत्यंत महत्त्वाचे स्थान दिले आहे. स्त्री समाजाचा केंद्रबिंदू आहे. स्त्री ही सामाजिक विकासाची गुरुकिल्ली आहे. इ.स. १८४८ साली मुर्लीना शिक्षण देणारी पहिली शाळा सुरु केली. पुण्यात स्त्रियांना शिक्षण देणाऱ्या फुलेंच्या शाळेत सुरवातीला फक्त पाच मुली शिक्षण घेत होत्या. महात्मा फुल्यांनी सुरु केलेल्या मुर्लीच्या शाळेत काम करण्यासाठी शिक्षक मिळणेही त्या काळच्या परिस्थितीत अशक्य झाले होते. त्यासाठी फुले यांनी आपल्या पत्नीस लिहिण्यास-वाचनास शिकविले व त्यांची शिक्षिका म्हणून नेमणूक केली.

विधवा पुनर्वसन आणि बालहत्या प्रतिबंध मनुस्मृतीची रचना झाल्यापासून स्त्रियांचा सामाजिक दर्जा घसरत गेला, मुलीचा जन्म म्हणजे पित्याच्या पापकर्माची फळ असे

बोलले जात, मुलगी पीडा आहे,

“अष्टवर्षा भेटीत कन्या”

आठ वर्षाची मुलगी झाली म्हणजे तिचे लग्न केले पाहिजे अशा बालविवाह प्रथेविरुद्ध फुल्यांनी आवाज उठविला. ती बंद करण्यासाठी प्रयत्न केलेत.

फुल्यांनी विधवा पुनर्विवाहाच्या चळवळीस पाठिंबा दिला. तसेच त्यांनी स्वतः पुढाकार घेऊन सन १८६४ मध्ये पुण्यात एक विधवा पुनर्विवाही घडवून आणला. म.फुले यांनी सन १८६३ मध्ये बालहत्या प्रतिबंधक गृह सुरु केले.

अस्पृश्यता निवारणासाठी कार्य : महाराष्ट्रात त्या काळात अस्पृश्यता ही वंशपरंपरेने चालत आलेली अत्यंत वाईट प्रथा होती. उच्च वर्णीयांकडून त्यांना अत्यंत वाईट वागणूक दिली जात होती. समाजजीवनात त्यांना कोणतेच स्थान नव्हते. सन १८५२ मध्ये त्यांनी वेताळपेठेत अस्पृश्यांच्या उद्धारासाठी शाळा उघडल्या. सन १८५३ मध्ये त्यांनी महार-मांग इत्यादी लोकांना विद्या शिकविण्याकरिता मंडळी नावाची संस्था स्थापन केली. महात्मा फुले यांनी गुलामगिरी हा ग्रंथ लिहून समाजातील उच्चभ्रू लोकांवर कडक टिका केली. क्षुद्रांनी आपल्या उन्नतीसाठी विद्या संपादन करावी असा संदेश त्यांनी ग्रंथात दिला. केवळ शिक्षण नाही म्हणून क्षुद्रांचे नुकसान झाले आहे हे सांगतांना जोतीबा फुले म्हणतात की,

“विद्ये विना मती गेली,

मती विना निती गेली ।

निती विना गती गेली,

गती विना वित्त गेले ।

वित्तविना क्षुद्र ---- खचले,

इतके अनर्थ एका अविद्येने केले. ॥”

सत्यशोधक समाज :

सत्य सर्वांचे घर ! सत्य धर्माचे माहेर अशी फुल्यांची श्रद्धा होती.

“सत्यापरता नाही धर्म । सत्य हेचि परब्रह्म ।”

फुल्यांच्या धर्माविचारात सत्य निती या तत्वांना महत्त्वाचे स्थान होते. सत्यशोधक समाजाची सर्वव्याप्ती ईश्वर एक आहे, तो सर्वव्यापी, निर्गुण व सत्यमय आहे. सर्व मानव एका ईश्वराची लेकरे आहेत. ईश्वर उपासनेचा सर्वांना हक्क व अधिकार आहे. ईश्वर भक्तीसाठी स्थळ, काळ वेळ यांचे बंधन नाही. ईश्वर उपासनेसाठी मध्यस्थ वा पुरोहित यांची गरज नाही. मानव जन्माने श्रेष्ठ ठरत नसून कर्मणे श्रेष्ठ ठरतो. कोणताही धर्मग्रंथ हा ईश्वर प्रणीत नसून

त्याची निर्मिती मानवानेच केली आहे.

जोतीरावांनी शेतकरी संघटना चळवळ, कामगार चळवळ, अशी अनेक महत्त्वाची कामे केलीत आणि म्हणूनच त्यांना जनतेने उत्स्फूर्तपणे ११ मे १८८८ साली मुंबई येथे “महात्मा” ही पदवी दिली. त्यांनी सार्वजनिक सत्यधर्म या ग्रंथाचे लेखन पूर्ण केले. २८ नोव्हें. १८८९ रोजी राहत्या घरी गजपेठ पुणे येथे या महात्म्याचा मृत्यू झाला.

महाराष्ट्राच्या भूमीत सदाचार, सद्‌विचार, सहानुभूती, समता, सहकार, मानवता व बंधुत्वाचे अमृत बीज त्यांनी रुजवले, त्यांचे विचार बावन्नकशी सोन्यासारखे होते.

प्रियांका बागव
एस.वाय.बी.ए

अंधश्रद्धा निर्मूलन : काळाची गरज

अंधश्रद्धा म्हणजे काय? अंधश्रद्धा म्हणजे आंधळा विश्वास अशी व्याख्या आपण करतो. अंधश्रद्धा हा मानवी समाजाला मिळालेला एक शाप आहे. 'अंधश्रद्धा निर्मूलन' ही काळाची गरज आहे.

श्रद्धा ही मानवी जीवनातील एक अमूल्य ठेव आहे. आई-वडील, गुरुजन यांच्याविषयीची श्रद्धा ही खचितच अभिमानास्पद बाब आहे. पण कोणत्याही श्रद्धेचा अतिरेक हा शेवटी अंधश्रद्धेत परिणत होऊन समाजाला हानीकारक ठरतो.

बुवा, साधू महाराज, महंत यांच्याकडून फसवल्या गेल्याच्या अनेक वार्ता सतत आपल्या कानावर येतात. तेव्हा लक्षात येते की, अजूनही आपला तथाकथित प्रगत समाज अंधश्रद्धेच्या निबिड अंधारातच चाचपडत आहे. विज्ञानाच्या या युगात ही श्रद्धाळू मंडळी बुवांच्या चमत्कारावर विश्वास ठेवतातच कसे हे कळत नाही.

अजूनही अंधश्रद्धेचा पगडा आमच्या समाजातून पूर्णपणे गेलेला नाही. पैशाचा पाऊस पाडण्याचे आमिष दाखवून सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील मालवण जवळच्या जंगलात सात जणांची निर्घुण हत्या करण्यात आली ही केवढी घृणास्पद गोष्ट आहे. पैशाचा पाऊस पाडणे शक्य असते तर तसे करू शकणारा बुवा स्वतःच पाऊस पाडून श्रीमंत झाला नसता का? तो पैशाचा पाऊस पाडण्यासाठी पैसे का घेतो? हा साधा प्रश्नही आपल्याला पडत नाही. कारण पिढ्यानपिढ्या आमच्या समाजाच्या रक्तात अंधश्रद्धा भिनलेली आहे.

अंधश्रद्धा फोफावण्याचे कारण म्हणजे लोभ आणि भीता. भयग्रस्त समाजात नेहमी अंधश्रद्धा फोफावते. ग्रह, तारे, ग्रहमान याविषयी शास्त्रोक्त माहिती आज विज्ञानाने आपल्याला उपलब्ध करून दिली आहे. ग्रहणातील विविध स्थित्यंतरे आपण दूरचित्रवाणी वरून पाहतो. तरीही

अंधश्रद्धेमुळे आपण ग्रहणाविषयीच्या अनेक चुकीच्या कल्पना जोपासत असतो, ग्रहमान, साडेसाती यात मानव अडकून पडलेला आहे. अंधश्रद्धा ही केवळ अशिक्षित आणि अल्पशिक्षितांतच आढळते असे नाही तर उच्चशिक्षित व स्वतःला विज्ञाननिष्ठ म्हणवणारी कित्येक माणसेही अंधश्रद्धेला कवटाळून बसलेली दिसतात.

निवडणूकीचा अर्ज असो, लग्न असो, किंवा चित्रपटाची सुरुवात असो, कोणत्याही नवीन गोष्टीचा प्रारंभ शुभमुहूर्त पाहूनच केलेला आढळतो. आजही अंधश्रद्धेमुळे लहान मुलींना देवदासी बनवून त्यांचे जीवन उद्ध्वस्त केले जाते.

इतिहासाकडे वळून पाहिले असता जेव्हा युरोपीयन भारतात आले तेव्हा त्यांनी कारकून वर्ग निर्माण करण्यासाठी देशात इंग्रजी पद्धतीचे शिक्षण सुरु केले. त्यामुळे देशातील शिक्षित तरुणांना पाश्चात्य संस्कृती व इतिहासाचा परिचय होऊ लागला. युरोपीयन लोक आपल्यापेक्षा सामर्थ्यशाली का बनले? ते आपला देश का जिंकू शकले? यांची उत्तरे त्यांना मिळू लागली. हिंदू समाजातील अंधश्रद्धा व दुष्ट रुढी नष्ट केल्याशिवाय आपला देश प्रगतीपथावर येणार नाही याची जाणीव निर्माण झाली.

अंधश्रद्धेला प्राचीन काळापासून विरोध होत आला आहे. बुद्ध, कबीर, फुले, शाहू, आंबेडकर, राजा राममोहन रॉय, स्वामी दयानंद सरस्वती यांनी तसेच अनेक संतानीही अंधश्रद्धेला कडाडून विरोध केला.

संत कबीर म्हणतात -

जत्रा में बिठाया पथरा ।

तिरथ बनाया पानी ।

दुनिया भयी दिवानी ।

पैसे की धुलाधानी ॥

गेल्या एप्रिल महिन्यातील मेळघाट सारख्या आदिवासी भागातील ही घटना १८ दिवसांच्या बाळाला तप्त विळ्याचे चटके देऊन उपचार करण्याचा अघोरी प्रकार उघडकीस आला. १८ दिवसांच्या नवजात बालकाला जडलेल्या पोटफुगीच्या आजारावर मांत्रिकाने अघोरी पद्धतीने उपचार केल्याचे सचित्र वृत्त अनेक वाहिन्यांवर दाखविण्यात आल्याने खळबळ उडाली होती.

मेळघाटातील दुर्गम व अतिदुर्गम भागातील दवाखान्यामध्ये तज्ञ डॉक्टरच उपलब्ध नसल्याचे वास्तवही समोर आले. आजही महाराष्ट्रात अंधश्रद्धा पूर्णपणे संपलेली नाही हाच आहे का आपला पुरोगामी महाराष्ट्र? ही केवळ आपल्या महाराष्ट्राचीच परिस्थिती नव्हे तर संबंध भारतभर अंधश्रद्धेच्या रूपाने अशा अनेक दुष्ट रूढी प्रचलित आहेत.

दिवंगत आदरणीय नरेंद्र दाभोलकर यांनी अंनिस द्वारे अंधश्रद्धा निर्मूलनाचे कार्य नेटाने चालविले हाते. पेशाने डॉक्टर असले तरी समाज परिवर्तनाची तगमग त्यांना स्वस्थ बसू देत नव्हती. अंनिसद्वारे बुवाबाजी भूत-भानामती, चमत्कार, अंगात येणे, यांचे पितळ उघड पाडून त्यांनी त्यात चालविलेले शोषण थांबविण्याचा व वैज्ञानिक दृष्टीकोनाचा प्रसार करण्याचा प्रयत्न केला आहे.

जो माणूस कायम विवेकाच्या, अहिंसेच्या, सत्याच्या आणि सत्यशोधनाच्या मार्गाने गेला त्याचीच आज हत्या झालीय, परंतु माणूस मारून विचार नष्ट होत नाहीत. त्यांच्या विचारांची आज समाजाला नितांत गरज आहे, वैज्ञानिक पातळीवर अंधश्रद्धेपासून सावध राहणे गरजेचे आहे. तरच अंधश्रद्धेचा हा कलंक कायमचा पुसून टाकणे शक्य होईल.

कु. वैशाली राजेंद्र जामनिक
एस.वाय.बी.ए.

पाऊस आणि मानवी जीवन

“पाऊस आला, पाऊस आला गारांचा वर्षाव
गुर अडकली रानामध्ये दयाघना तू धाव ।”

असा हा पाऊस शब्द बोलायला आणि अनुभवायला किती छान वाटते ना! पूर्वी दहा वर्षांच्या कालखंडामध्ये पाऊस हा दहा-दहा किंवा बारा-बारा दिवस सतंतधार सुरु असायचा मुले आजार दूर व्हावेत म्हणून पावसात भिजायची पाऊस हा इतका कोसळायचा की दोन-चार दिवसानंतर हा पाऊस कधी थांबेल असे वाटायचे. नद्या, नाले, तळी, विहिरी, अनेक पाणी साठवणीच्या जागा भरून वाहायच्या. नद्या, ओढे दुथडी भरून वाहायचे, पाण्याचा प्रवाह हा इतका असायचा की पुराशिवाय पर्याय नसायचा, गावे अक्षरशः वाहून जायची परंतु बळीराजा मात्र सुखाचे दिवस पाहत होता. याचे कारण म्हणजेच पावसाचे प्रमाण चांगले होते. झाडे जंगले मोठ्या प्रमाणात होती, परंतु आता पाऊस कमी प्रमाणात पडतो.

सन १९९८ नंतरच्या काळात देशात इतकी प्रगती होत गेली की झाडे ही जवळजवळ नष्ट होत गेली रेल्वे, रस्ते, वाहतुकीसाठी डोंगरदऱ्या, टेकड्या फोडल्या गेल्या आणि मोठ-मोठे चौपदरी, रस्ते, रेल्वेमार्ग निर्माण केले. वाहतुकीसाठी राष्ट्रीय महामार्ग उभारले गेले आणि या प्रगतीमध्ये निसर्गाची इतकी हानी झाली की, देशातील अनेक झाडे तोडली गेली. याकडे मानवाने दुर्लक्ष केले. याचा चांगलाच फटका आपणा सर्वांना बसला आहे. शासनाला पाणीपुरवठ्यासाठी परराज्यांवरही विसंबून राहावे लागत आहे. पाण्यासाठी जिल्ह्यांमध्ये भांडणे होतानाही दिसतात. हे पाहून अतिशय वाईट वाटत आहे. शासनाने जर प्रगतीबरोबर झाडे, जंगले, वनसृष्टी याकडे जास्तीत जास्त लक्ष दिले तर नक्कीच पुन्हा एकदा तो दिवस पाहावयास मिळेल.

आजच्या मोबाईल, इंटरनेटच्या आधुनिक जगामधे माणूस हा एकमेकांपासून दुरावत चालला आहे. तो इतरांसाठी कमी परंतु स्वतःच्या सुखासाठी जास्त परिश्रम करीत आहे. माणूस आता इंटरनेट व मोबाईलच्या आहारी गेला आहे.

परंतु जर त्याने या सर्वांपासून काही दिवस त्यागात्मक आयुष्य जगले तर त्याचे-जीवन नक्कीच सुधारेल. मानव एकमेकांपासून दुरावत चालला आहे निसर्गावर मात करण्याचा तो प्रयत्न करतोय त्याने निसर्गाला नाकारले तर निसर्गही त्याला नाकारेल. आता प्रत्येकाने निसर्गाची काळजी घेतली पाहिजे. वृक्षतोड थांबवून जास्तीत जास्त प्रमाणात वृक्ष लागवड केली पाहिजे. म्हणजेच माणूस पुन्हा पहिल्यासारखा पावसाचा आनंद घेऊ शकेल, आनंदी जीवन जगू शकेल.

पाऊस पुन्हा पहिल्यासारखा कोसळू लागला तर ही सजीवसृष्टी कधीही पाण्यापासून वंचित राहणार नाही. पूर्वी जसा जोरदार आणि मुसळधार कोसळायचा, सर्वजण त्या पावसाच्या टपोऱ्या थेंब्यांनं आनंदून जायचे, डोंगर हिरवेगार व्हायचे, सृष्टी नविन नवरीसारखी नटायची. आपण जर पुन्हा नव्याने निसर्गाला निर्माण करायचे, टिकवून ठेवण्याचे स्वप्न पाहिले तर ते नक्कीच पूर्ण होईल.

चला तर मग आपण सर्वजण मिळून अनेक वृक्ष लावू यात! पुन्हा पाऊस अनुभवू या ! आता सर्वांनी एकमेकांच्या सहाय्याने निसर्गाची होणारी हेळसांड थांबवली पाहिजे. निसर्ग आपल्याला भरभरून देतो. आपण देखील निसर्गाला पुन्हा टिकविण्याचा प्रयत्न करायचा. आपणही निसर्गावर भरभरून प्रेम केले पाहिजे. मानवी जीवनाच्या सुखासाठी वृक्षलागवडीचे महत्त्व ओळखून तशी अंमलबजावणी केली पाहिजे. निसर्गाचे संवर्धन केले पाहिजे. आपण आपल्या देशाच्या विकासाबरोबर देशातील नैसर्गिक सौंदर्यही जोपासले पाहिजे.

झाडे लावा, झाडे जगवा ।

निसर्गाला सुंदर ठेवा ।

पाणी वाचवा, पाणी जिरवा ।

निसर्गाला आनंदाचे वातावरण द्या

झाडे लावा झाडे जगवा ॥

ऋतिक मारुती माने
११वी वाणिज्य

दुष्काळ

महाराष्ट्रात आजही लाखो लोक अशा परिस्थितीत जगत आहेत. की त्यांना दोन वेळच अन्न मिळण्याची भ्रांत आहे. कारण या दुष्काळी परिस्थितीपुढे महाराष्ट्राच्या सगळ्या भागात विकासाची गंगा सारखी वाहिली नाही. त्याचप्रमाणे महाराष्ट्रासह देशात यंदा अनेक ठिकाणी भीषण दुष्काळाचा सामना शेतकऱ्यांना करावा लागत आहे. दुष्काळासारख्या भीषण आपत्तीमुळे उद्योग-व्यापार विविध क्षेत्राला मोठा फटका बसला मात्र सर्वाधिक वाताहत शेतकरी कुटुंबाची झाली. सलग दोन वर्षे खरीप व रब्बी पिके पाण्याअभावी वाया गेली. स्वतः जगायचे कसे? कुटुंब सांभाळायचे कसे? जनावरांच्या चान्या पाण्याची व्यवस्था कशी करायची? असे यक्ष प्रश्न शेतकऱ्यांपुढे उभे राहिले.

“अरे दुष्काळ दुष्काळ । पडे जीवाशी घोर ।

चारा पाण्याविना ढोर । कृश झाली ।

अरे दुष्काळ दुष्काळ । पाण्याविना दारी नळ ।

अन्नासाठी रडे बाळ । माता पित्याशी । ”

शेतकरी आणि त्यांचे कुटुंब अर्थात ग्रामीण अर्थव्यवस्था उद्ध्वस्त होण्याचे मुख्य कारण म्हणजे ते शेतीवर अवलंबून आहे. पाऊस कोणाच्या हातची बाब नाही हे सर्वश्रुत आहे. परंतु बी-बियाणे मिळतील की नाही? पेरलेले बी उगवेल की नाही याची चिंता या सर्व प्रश्नांमुळे शेतकरी त्रस्त झाले, ते संकटात आहेत. त्यामुळे आजच्या युगात शेतकरी आत्महत्या करित आहेत. ह्यांची संख्या मराठवाड्यात खूप झाली आहे. शेतकऱ्यांना १२ महिने १२-१२ तास कष्ट करावे लागते. काही शेतकरी खेडी सोडून शहरात स्थलांतरीत होतात. दुष्काळस्थिती पाहून

आपणही खारीचा वाटा उचलला पाहिजे.

दुष्काळाच्या खाईत मात्र गोर गरीब शेतकरी यांची राखरांगोळी होऊन जाईल त्याचा परिणाम सर्व जगाला सहन करावे लागेल.

“अरे दुष्काळ दुष्काळ । जगण्याचे बळ ।

आत्महत्येचा सुकाळ । कर्जापोटी ।

हिंमत हरू नये बळीराजा । जगी तूच दातार ।

एकमेका देऊ आधार । जगण्यासाठी । ”

शेतकरी चातकासारखी पावसाची वाट पाहतो. पाऊस पडला तर तो आनंदीत होतो. व तो शेतातील हिरवीगार भाजी बाजारात विकण्यास आणतो. परंतु त्याचा योग्य बाजारभाव मिळेलच असे नाही. ग्राहक त्यांच्याकडून कमी भावात भाजी खरेदी करतो. भाजी, फळे नाशवंत असल्यामुळे त्याला मिळेल त्या किंमतीत ती विकावी लागते. मॉलमध्ये मात्र आहे त्या किंमतीत आपण वस्तू खरेदी करतो. शेतकऱ्याची मनोवस्था आपण ओळखली पाहिजे.

यापुढे सर्वांनी शेतकऱ्यांसाठी त्यांच्या कुटुंबासाठी काही तरी करायला पाहिजे, कारण शेतकरी जगला तर आपण जगणार आहोत हे विसरता कामा नये. तो हजारांचा पोशिंदा आहे, त्यामुळे शेतकरी वाचला तर आपली भारतमाता सुजलाम् सुफलाम् होईल

कु.आकांक्षा बाफना
एफ.वाय.बी.कॉम.

वाचनानुळे माझ्यात झालेले बदल

वाचन करणे म्हणजे समोर आलेले शब्द ओळखणे व त्यांचे अर्थ जपणे. शब्दांद्वारे कवीने अथवा लेखकाने व्यक्त केलेले विचार, कल्पना आणि भावना समजून घेणे. त्यावर आपण मनातल्या मनात प्रतिक्रिया प्रकट करणे.

माझ्या मतानुसार वाचन आणि मनन हेच वाचनाचे साधन. पुस्तके हे ग्रंथालय व वाचनालय हीच सर्वात मोठी संपत्ती. हे ज्ञान आपल कधीच संपत नाही. आपल्या समाजाला एकात्मिक विचारांपेक्षा सर्वसमावेशक विचारांचे आकर्षण वाटते त्यामुळे त्या वाचनपद्धतीच्या गुणांचा सर्वसमावेश आहे. कोणत्याही भाषेचे शिक्षण हे श्रवण, भाषण, वाचन, लेखन या नैसर्गिक क्रमाने झाले तर सहज व सोपे होते. मराठीसारख्या प्रगत भाषेची मांडणी तर्कशुद्ध असली तरी तिच्या अध्ययनात मात्र मुलांच्या आवडत्या शिक्षकाने अध्ययन करून घेतले तर मुले व शिक्षक यांच्यात जवळीक निर्माण होते हे मला वाचनातून जाणवले.

मी सुद्धा एका ग्रामीण भागातील मुलगी आहे. मी सुद्धा ग्रामीण भागात पहिली ते दहावी शिक्षण पूर्ण केले आहे. माझ्या त्या वयामध्ये कशातून अभ्यास करावा किंवा वाचन करणे कशाला म्हणतात किंवा अभ्यास कसा करावा हे सुद्धा समजत नव्हते. पण जसजसे मी मोठी होऊ लागली तसतसे समजायला लागले. पुस्तके कशासाठी असतात? पुस्तके वाचून काय होते? व जसे पुस्तके वाचण्यास सुरुवात केली तसतसे माझे ज्ञान वाढतच गेले. जी माहिती हवी होती ती पुस्तकांमध्ये असे. त्यासाठी मला पुस्तके वाचावी लागली. त्यासाठी शोधशब्दांचे शब्दांकन करण्याचे भाषिक कौशल्य माझ्यापेक्षा त्यांच्यात जास्त होते. शिक्षण म्हणजे काय? शिक्षण जगणं शिकवत का? शिक्षण काम करण्याची क्षमता निर्माण करते की नवनिर्मितीची अक्षय ऊर्जा करण्याचं काम शिक्षणातून होतं? हे सगळं शिक्षण मिळण्याचा एक स्रोत म्हणजे पुस्तक.

केव्हा लागले हे मला वाचनाचे वेड? खरच मलाच नाही आठवत. हो पण एक आठवतं लहानपणापासून मी खूप वाचन करायची जे दिसेल ते वृत्तपत्रापासून ते रस्त्यांवरच्या जाहिरातींपर्यंत! सातवीत असतांना मी महाराष्ट्र दर्शनासाठी गेले होते. ज्या ठिकाणी गेले व जिथे जिथे पुस्तकांची दुकाने दिसली तेथे तेथे पुस्तके चाळली व आईबाबांकडे पुस्तके घेण्यासाठी मी हट्ट केला. मला पुस्तके पाहिजेच, व प्रत्येकवेळी मला आवडेल ते पुस्तक घ्यायचे. माझ्या पालकांचे हे ऋण मी कधीही फेडू शकणार नाही.

वाचनातून जर काही मिळवायचे असेल तर आनंद मिळवावा. आनंदासाठी वाचन करावे. वाचनातील आनंद काय आहे हे शोधून काढले पाहिजे. पारंपारिक पुस्तकांशी आपलं भावनिक नातं जोडलं गेलेले असते. त्यामुळे ही पुस्तके हाताळण्यासाठी आपलं स्वतःचं अस वेगळेपण आहे व ते नाकारण्यास काहीच अर्थ नाही. अशा पुस्तकांचे काही मर्यादीत फायदे देखील आहेत पण ते काळाच्या कसोटीवर उतरण्यासाठी पुरेसे दिसत नाहीत. छापील पुस्तकांच्या अनेक मर्यादा रूपाने दिसून येतात. त्यामुळे पुस्तके वाचणे अधिक स्वस्त व सोयीचे बनते. हे फायदे बघितल्यानंतर आपल्यालाही पुस्तके वाचायला आवडतील याची मला खात्री झाली आहे. जगभरातील हजारो लाखो लेखकांची अनेक भाषा मधील पुस्तके निवडीसाठी उपलब्ध आहेत.

वाचन हे ज्ञानार्जनाचे, रंजनाचे व संस्कारांचे साधन आहे हे ज्ञान मिळविण्याचे तुलनेने स्वस्त असल्यामुळे आपण वाचू शकतो. योग्य मानसिकतेच्या तुलने अभावी पुस्तके महाग वाटतात, दोनशे रुपयांचा पिझ्झा खारून रिटर्न गिफ्ट म्हणून काही लोकांची निमंत्रण मिळवतील पण दोनशे रुपयांचे पुस्तक या मंडळींना महाग वाटते. परंतु त्यांच्या ज्ञानातून भावी आयुष्याची शिदोरी मिळणार असते याची जाणीवच या मंडळींना नसते.

मी शेवटी एवढेच सांगू इच्छिते की, वाचन म्हणजे प्रगल्भता अन ही गाठायची असेल तर कथा, कादंबऱ्या या जास्तीत जास्त वाचन करायला हव्यात वाचनाने गुणवत्ता प्राप्त होते. गुणवत्ता हाच खरा दागिणा, परिसंवादातील सूर आहे. वाचनामुळे आपण सर्व जगाशी जोडलो जातो. जगात चाललेल्या उलाढाली समजतात आजकालच युग हे इंटरनेटचे युग आहे. आजकाल सगळे मोबाईल, संगणक यांचा वापर करतात. तरीही सर्वांनी पुस्तके वाचायला हवीत. तुम्ही दूरचित्रवाणी, महाजाल, न्यूज चॅनल्स, वर्तमानपत्रे त्या कुठल्याही माध्यमाने पुस्तकांचं नुकसान केलेलं नाही. उलट ती शेवटी पुस्तकांना पूरकच ठरली

आहे. सोशल मिडियाचा वापर वाढला तरी लोकांचा विश्वास आजही वृत्तपत्रवाचनात आहे.

'वाचेल तो वाचेल' या उक्तीवर ठाम विश्वास असायला हवा म्हणून पुस्तक हे कधीच रद्दी नसते जो काणी त्याला किलोच्या भावाने विकतो त्यास त्याची किंमत समजलेली नसते. म्हणून रद्दीमध्ये विकले जाते त्यासाठी पुस्तके जपून ठेवा हे पुस्तके आपल्याला कधीही अंतर देत नाहीत ती कधीही केव्हाही वाचता येतात. अशाप्रकारे माझ्या जीवनात पुस्तकामुळे खूप चांगले बदल घडले.

कु.गौरी तांबे,
टी.वाय.बी.कॉम्.

Hakuna Matata

Hakuna Matata हे Swahili भाषेतील शब्द आहेत. Hakuna Matata याचा अर्थ कोणतीही चिंता नसणे असा होतो. Hakuna Matata हे दोन शब्द आपल्याला केवळ गमतीशीर शब्द आहे असे वाटते. ज्या व्यक्तीने एकदाही हे शब्द ऐकले नसतील त्याला हे शब्द गंमतीदार, मजेदार, विचित्रच वाटतील परंतु आपण त्यांचा अर्थ आपल्या मातृभाषेत पाहिले असता ते आपल्याला खूप साधे वाटतील जसे की, हं! काय बाबा..... चिंता नसणे एवढेच ना! जरी हे वाक्य आपल्या ओळखीचे असले, अगदी रोजच्या वापरातले असले तरी ते आपल्याला खूप काही सांगून जाते.

आपण जर एखाद्या अडचणीत असलो तरी सर्वजण आपल्याला सांगतात चिंता करू नको सर्व व्यवस्थित होईल. त्यावेळेस म्हणजे आपल्या अडचणीच्या वेळी चिंता करू नको हे वाक्य सुद्धा आपल्याला खूप आधार देते.

अरे काय चिंता करतो तू? टेन्शन नको घेऊ असे बरेच वाक्य रोज आपल्या कानावर येतात. टेन्शन किंवा चिंता हा आपल्या जीवनाचा भाग बनला आहे.

लहान मुलांपासून ते वृद्धांपर्यंत सर्वांना काही ना काही छोटी मोठी चिंता सतावत असते. काही जण त्यांना असणारी चिंता व्यक्त करित नाहीत बोलत नाहीत परंतु त्यांच्या चेहऱ्यावर ती आपोआप दिसून येते. ज्या मुलांना चिंता, टेन्शन याचा अर्थ कळत नाही ती मुले सहजतेने हे शब्द रोज वापरत आहे. मुले हे शब्द, आईवडील, मित्र, शिक्षक, नातेवाईक यांच्याकडूनच ऐकतात आणि तसेच अनुकरण करतात. चिंतेमुळे माणसाला अनेक आजारांना सामोरे जावे लागत आहे आणि आपल्याला काही तरी भयंकर आजार झाला आहे या काळजीने आणखी त्रास होतो.

चिंता ही माणसाला मरण पावल्यानंतर जाळते परंतु चिंता ही माणसाला जिवंतपणीच जाळते. तर मित्रांनो छोट्या-

छोट्या गोष्टींची काळजी, चिंता करून काही साध्य होत नाही तर त्याचा आपल्यालाच त्रास होतो. काहीजण यामुळे डिप्रेशन मध्ये जातात. काहींना यातून बाहेर पडणे शक्य होते तर काहींना शक्य होत नाही.

यासाठी आपण आपले मनोधैर्य वाढवावे आणि चिंतेवर मात करावी. जर आपल्याला एखादी चिंता सतावत असेल तर त्याविषयी आपल्या आई-वडीलांशी बोलून पर्यायी मार्ग काढावा जर आईवडिलांशी बोलू शकत नसाल तर मित्रांशी, शिक्षकांशी बोलून त्यावर मार्ग काढावा.

चिंता ही आजच्या जीवनातील मोठा प्रश्न होत चालला आहे. परंतु त्यावर मात करून त्यावर विजय मिळविणे हे

पूर्णपणे आपल्याच हातात आहे. भविष्यातील कामांचे नियोजन जरूर करा परंतु चिंता करित बसू नका. अभ्यासाची तयारी जरूर करा परंतु परीक्षेची चिंता करू नका. आपण जसे काम करू तसे फळ आपल्याला जरूर मिळते.

So Friends lets Hakuna Matata
ना हो कोई चिंता ...
ना हो कोई परेशानी ।
Hakuna Matata

कु.अनघा प्रमोद वैरागर
टी. वाय. बी. सीएस.

कधीही न जन्मलेली मुलगी

नमस्कार मित्रांनो,

ओळखलत का मला मी तिच आहे, जी तुम्हाला नकोशी झालीय, मी तिच जिला मिळविण्याचा नाही तर गमावण्याचा तुमचा आटापिटा चाललाय. तुम्हाला आई पाहिजे, बायको पाहिजे मग मुलगी का नको? हा प्रश्न मी तुम्हाला नाही विचारणार? कारण मला माहित आहे, माझ्या सारखा अबोल एकटा जीव आतल्या आतच घुसमटून मरणार, त्याला कसलीच मदत मिळणार नाही, मलाही हे सुंदर जग पाहायचे आहे, पण मी तरी काय करू माझ्या आई-बाबांना मी नकोशी झाली. माझ्या जन्मसाठी खूप मोर्चे निघाले, खूप जण प्रयत्न करतात मला वाचवा, असाही नारा देतात मग स्वतःच्याच बायकोला मुलगी झाली तर बघ असे म्हणून का मारता? तुम्हीच म्हणता ना, की मुलगी हे एक काचेचे भांडे आहे. म्हणून जेवढे जपले तेवढं कमीच मग तुम्हीच त्या काचेच्या भांड्याला आदळ

आपट करून त्याचे मन मारून जर जपत असाल तर तुमच्या त्या जपण्याला काय अर्थ? या जगात मुलीला जपतांना तिलाही मन आहे. याचा विचार तुम्ही करत नाही, तुम्ही ते जपतांना रोज फोडता एवढा विचार करा. काचच ती फोडून-फोडून सावताना हातात घुसेल, त्रास तुम्हालाच होईल. या समाजात जगतांना जेवढी हिंसा कराल तेवढी ती तुम्हालाच मारेल हे जगच असे आहे, जे मी कितीही आटापिटा केला तरी मला या जगात येऊच देणार नाही. बाबा! मला माहित आहे तुम्हाला, आईला आपल्या कुटुंबाला आणि समाजाला मी नकोशी झाले. पण मलाच आता हे जग पाहायचे नाही. कारण इथे तर माणसाच्या मनातच दुर्गाधी आहे.

तुमचीच

कधीही न जन्मलेली मुलगी

हिवराळे सोनल
११ वी शास्त्र

नशिबावर बोलू काही!

देव देतो ते नशिब समजुन आपण ते स्वीकारतो. हे गाढवपण. देव जे जे देईल ते लोकांनी एकतर नशिब नाहीतर दुर्दैव म्हणूनच स्वीकारलय. पण कधी प्रयत्न करण्याचे कष्ट घेतले नाही. नेहमीच नशिब-नशिब करत राहिले. नशिबही तेव्हाच साथ देते जेव्हा आपल्या प्रयत्नांना अंत नसतो. जेव्हा आपण मनापासून आणि जिद्दी मनाने पूर्ण प्रयत्न करतो. तेव्हा आपले नशिब वाईट असेल तरीही परमेश्वराला आपले प्रयत्न मान्यच करावे लागतात.

“जगा इतके की, आयुष्य कमी पडेल,
हसा इतके की, आनंद कमी पडेल,
काही मिळाले तर नशिबाचा खेळ आहे,
पण प्रयत्न इतके करा की,
परमेश्वराला देणे भागच पडेल”

अनेकदा लोकांना बोलतांना पाहिल्या की नोकरी नाही मिळाली की माझ नशिबच नव्हत, लग्नासाठी चांगली मुलगी मिळाली नाहीतर म्हणतात माझ नशिब किती वाईट आहे, परिक्षेत नापास झाल्यावर देव किती कठोर

आहे.याही वेळेस मला नापास केलं. पण कोणी हे नाही म्हणत की मीच कुठेतरी कमी पडलो, माझे प्रयत्न कमी पडले. नेहमी नशिबालाच दोष द्यायचा खरं तर यात नशिबाचा नाही तर आपल्या प्रयत्नांचा दोष असतो. आपले प्रयत्न कमी पडतात तेव्हा नशिबही साथ सोडतं. त्यामुळे माणसाने एक गोष्ट नेहमी लक्षात ठेवली पाहिजे की, नशिबावर अवलंबून न राहता प्रयत्नांवर अवलंबून राहिले पाहिजे. नशिबाचं गाणं गाण्यात काही अर्थ नसतो. नशिब तर नेहमीच बदलतं पण प्रयत्नांना हाताशी धरले तर नशिबही स्थिर होईल म्हणूनच मला काही बोलावसे वाटते.

कपाळावरील रेषेत भाग्य शोधण्यापेक्षा
कपाळावरील घामातच भविष्य शोधल्यास
आयुष्यात कपाळावर हात टेकवण्याची
तुमच्यावर कधीच वेळ येणार नाही.
म्हणूनच नशिबवादी होण्यापेक्षा प्रयत्नवादी व्हा.
यश तुमची वाट पाहत आहे.

श्रद्धा पापडे
१२ वी शास्त्र

(शिंधुताई शपकाळ यांच्या कर्तृत्वाला श्लाम)

वन कन्या

वनामध्ये जन्माला आले एक रानफूल
अवती भवती काटेकुटे नसे मायेची झुल
बालपणीच चढले बोहल्यावर
स्त्री जन्मा आली, हीच का तिची भूल
पित्याचा अभिमान मनी मोठा
हृदयात त्यांच्या मायेचा साठा
करी उपदेश लेकीस अनमोल
अन्यायाचा मोडूनी टाक कणा
दीन दुबळ्यांचा जीवनाला
तूच आधार एक पुरता

घेतला वसा सोडू नका
आता माघार न घेता
वनवासी बांधवांसाठी झिजले सारे जीवन
त्याग करुनी ममतेचा जाळले सारे जीवन
दीन दुबळ्यांच्या हक्कांसाठी बंड तु पुकारले
सान्या वनवासी बांधवांचे जीवन तु तारले
अशी ही चिखलदन्याची वनकन्या
चिखलातून उगे कमळ याची जणू
साक्ष देते ही आव्याजी साठेंची सुकन्या

प्रा. जयश्री थोरवे (गव्हाणे)
ज्यु. विभाग, मराठी

दूर देशी

दूर देशी गेले बाबा
शोधू कुठे त्यासी सांगा
कुठल्या देशा, कुठल्या गावा
दूर देशी गेले बाबा

घरामध्ये सारे उणउणे
अंगणही पडले सुनेसुने
देव नाही देवघरात
चित्त नाही आईचे देहात
दूर देशी गेले बाबा

सैर भैर झाले मन
सुन झाले सारे रान
गाय नाही गोठ्यात
वासरू झाले बेभान
दूर देशी गेले बाबा

माहेरात सारे सुनेसुने
नजर ही बाबाला धुंढे
कुणी सांगा माझ्या बाबाला
एकदाचि येऊनि
कुशीत घ्यावे लेकराला
दूर देशी गेले बाबा
शोधू कुठे त्यांसी सांगा

प्रा.जयश्री रा.थोरवे (गव्हाणे)
ज्यु. विभाग, मराठी

आई

आई असा शब्द जो मातृत्वाला नवी उभारी देतो
आत्मा आणि ईश्वर यांचे मिलन घडवितो
आई म्हणून घेणं आणि एखाद्या व्यक्तीला
आई म्हणत प्रेम सागरात मातृत्वाची नाव सोडणं
जपते ती सगळ्यांना, जीव लावते ती सगळ्यांना
तरीही शेवटी तिच्याच नशिवात का हा त्रास?
लहानपणी माया, मोठेपणी का हिरावून घेता,
तुम्ही तिचा श्वास?

आई म्हणताच जग जिंकल्यासारखं वाटतं
मग का छळता तिला
का तुम्हाला तिलाच सोडून जाव वाटतं.....
आई म्हणा एकदा हृदय भरून येईल,
तिच्याशिवाय आयुष्यातील प्रत्येक जण
संकटकाळी सोडून जाईल....
अशीच असते ती दुसऱ्यासाठी झिजणारी
दुसऱ्यासाठी लढणारी जरी नसेल
ती शिवाजी महाराज आणि झाशीची राणी
तरी फक्त तुमच्यासाठी ती नेहमी
बोलेल वाघाची वाणी

फक्त आई.....
माझी आणि तुमची
फक्त आई

हिवराळे सोनल रमाकांत
११वी शास्त्र

कौटिल्ये अर्थशास्त्र

कौटिल्येय अर्थशास्त्राचा मंत्राधिकार या आधिकरणात त्याने मंत्र, तंत्र प्रयोगातून शत्रू - नाशनाचे मनुष्यहानी तसचे पशुहानी देखील आहे या सर्व प्रयोगाचा उपयोग सहज विश्वास बसेल असा देश, वेष, धंदा व उपकरणे यांचा अंगीकार करणाऱ्या आणि कुबडे, खुप्पे, थोटे, मुके, बहिरे, वेडे, आंधळे इत्यादीचे सोंग घेणाऱ्या म्लेच्छ जातीच्या इष्ट स्त्रियांनी किंवा पुरूषांनी करावा कारण हे सर्व लोक राजाच्या व राजमहालाच्या कायम संपर्कात असतात राजाच्या लवाजम्यात यांचा समावेश असतो.

काही औषधांच्या उपयोगाने जसे तात्काळ प्राण जाणारे विष, विविध धुरांचा उपयोग करून दृष्टी नाहीशी करणे व मारणे जेवणातून अथवा द्रवपदार्थातून अथवा पाण्याच्या विविध स्रोतातून जसे की नदीतून विषप्रयोग करून शत्रूचा नाश करणे तसेच काही औषधांच्या लेपानी चिरकाल टिकणारे रोग म्हणजेच क्षयरोग, कुष्ठरोग व प्रमेह रोग व काही औषधांच्या उपयोगाने महामारी उत्पन्न करून शत्रूची फसवणूक करावी असे कौटिल्य म्हणतो.

शत्रूची फसवणूक करून त्यास घाबरून सोडून त्याचे राज्यहरण करण्यासाठी काही उपाय योजावे परंतु या उपायांचा संताप उभयपक्षांना सारखाच लागू आहे. जसे की, काही औषधे घेतल्यास मनुष्य महिनाभर उपाशी राहू शकतो निखाऱ्यातून चालणे तोंडातून धूर व ज्वाला काढण्याचा प्रयोग भर पावसात व पाण्यात अग्नी न विझणे किंवा आग न लागणे या सर्वांच्या प्रयोगाने शत्रूस घाबरून टाकता येते.

औषधांप्रमाणे काही मंत्रांच्या उपयोगाने देखील शत्रूचा नाश केला जाऊ शकतो व त्यास फसवले जाऊ शकते प्राण्यांना गाढ झोप लागणे, दरवाजा उघडणे, आकाशात उडता येणे, धनुष्याची दोरी तुटणे, दृष्टी नाहीशी होणे शेतात

किंवा दुकानात नुकसान होणे, एखाद्या भांड्यातील पदार्थ न संपणे, मंत्राने कळ आणणे, लोणी आणणे इ. सर्व मंत्रांचा व जादूटोण्याचा उपयोग करून शत्रूचा नाश करावा व स्वजनांचे रक्षण करावे.

कौटिल्य जसे शत्रूच्या विनाशाचे उपाय सांगतो तसेच राजाचे व सैन्याचे संरक्षणपर उपाय देखील सांगतो जसे की, विषाचा नाश करणे, उन्माद रोग, कुष्ठ रोग, क्षयरोग, अर्धशीशी किंवा कपाळदुखी दूर होणे, बेशुद्धी नाहीशी होणे सूर्यकांत मणीच्या उपयोगाने बेडी तोडायला मदत होते. असे उपाय सांगितले. तसेच निशान्त प्राठीधी या अध्यायामध्ये साप व आग या दोहोंपासून संरक्षण करायचे उपाय सांगितले आहेत. गावामध्ये आग लागू नये म्हणून नदीची पूजा करावी, वेद जाणणाऱ्या लोकांनी अतिवृष्टी बंद व्हावी म्हणून मंत्र पठण करावे दुष्काळ पडल्यास इंद्र, गंगा, पर्वत व वरूण यांची पूजा करावी, दंश प्रतिकारासाठी अथर्ववेदातील अभिचार सूक्ताचे पठण करावे. भूत पिशाच्च इत्यादीकांचा उपद्रव झाल्यास अथर्ववेद जाणणाऱ्यांनी मंत्राचे पठण करावे आसुरी सृष्टीच्या निवारण्यासाठी अथर्ववेदात सांगितलेली शांती कर्मे करावीत.

कौटिल्याने जसे शत्रूनाशनात अथर्ववेदाचा उपयोग केला. तसेच वृद्ध संयोग या अध्यायात चौलकर्म उपनयन, गोदानविधी हे काही संस्कार राजपुत्रावर झाले पाहिजे असे म्हणतो तो असेही म्हणतो की, “विद्येने सुसंस्कृत झालेल्या राजा प्रजेला योग्य मार्ग दाखवतो व एक छत्री राज्याचा उपभोग घेतो.

कौटिल्याच्या मंत्राधिकरणात सुरुवातीलाच तो असे म्हणतो की, “मंत्र व औषधी यांचा उपयोग धर्मबाह्य आचरण करणाऱ्या लोकांवरच करावा” अर्थशास्त्र,

धर्मशास्त्र यात विरोध झाल्यास कौटिल्य नेहमी धर्मशास्त्रास प्राधान्य देतो. “षाडगुण्यसमुत्पेश” या अधिकरणात सान्धि विग्रह आसन यात संश्रय द्वेधीभाव या सहा प्रकारची धोरणे सांगितली आहेत. या धोरणाद्वारा यश न मिळाल्यास मंत्र-तंत्राचा वापर करावा असे तो म्हणतो अथर्ववेदातील अहितकारक व हितकारक या दोन्ही गोष्टींचा उपयोग त्यात केलेला आहे परंतु अहितकारक उपायांचा उपयोग शक्यतो टाळावा व गरज पडल्यास सुयोग्य पद्धतीने त्यांचा वापर करावा.

यातुधान, किमीदी किमी आणि दूरनाम इ. अथर्ववेदातील औषधांवरील सूक्ते आहेत यातुधान किमीदीन व अत्तित आदी पिशाच्च विरुद्धाची तीन स्वतंत्र सुक्ते अथर्ववेदात आहेत तो असेही म्हणतो की, मंत्ररूपी डोळ्यानी राजाला शत्रूची मर्मस्थाने दिसतात व प्रयत्नांच्या पाठोपाठ दैव येते व दैवाच्या अनुकूलतेविना अतिप्रयत्न करून देखील तो विफल होतो. दैव अनुकूल नसेल तर सोपे कार्य ही दुःसाध्य होऊन बसते असे झाल्यास दैवाची प्रतिकूलता शांती कर्मनि दूर करावी असे कौटिल्य म्हणतो. पण जो पूर्णपणे दैवावर हवाला होऊन बसतो त्याची कार्य सिद्धी

होत नाही त्यामुळे मानवी प्रतिकूलता कौशल्याने दूर करावी असे त्याचे मत आहे ही सर्व सूक्ते अथर्ववेदात आहेत व यांचा वापर देखील कौटिल्याने आपल्या अर्थशास्त्रात केलेला आहे.

कौटिल्यांच्या ‘अर्थशास्त्र’ या ग्रंथात त्याने ‘सप्तांग सिद्धांत’ ही संकल्पना मांडली आहे. यात १५ अधिकरणे व १५० प्रकरणे आहेत संस्कृत वाङ्मयात हा ग्रंथ अद्वितीय आहे त्यांची सप्तांग राजा अमात्य मित्र कोश राहू दुर्गा बल राज्याची कल्पना भारतीय राजनीतीमध्ये मुलभूत धरली जाते.

अशाप्रकारे कौटिल्याने सप्तांग कल्पनेत अर्थव्यवहारात नफेबाजी विरुद्ध त्याने इशारा दिला असून धंद्याचे राष्ट्रीयकरण करणे त्यास मान्य होते. सरकारी देता रोज पगार द्यावा. लाचखाऊ अधिकाऱ्यावर वचक ठेवावा देश धर्माच्या नावाखाली प्रजेला युद्धोन्मुख करावे इ विचार मांडले आहेत.

अर्चना डावखर
एस. वाय. बी. ए.

गणेशोत्सव काल आणि आज

स्वातंत्र्यपूर्व काळात ब्रिटिश सरकारने सार्वजनिक सभा आणि लोकांच्या एकत्र येण्यावर बंदी घातली होती आणि जनजागृतीसाठी लोकांना एकत्र आणणे अत्यंत गरजेचे होते. देशाला स्वातंत्र्य मिळवून देण्याच्या विचाराने लोकमान्य टिळक भारले होते. लोकांना एकत्र कसे आणता येईल याचा विचार करत गिरगाव चौपाटीवर समुद्रकिनारी बसल्या-बसल्या ते वाळूपासून मूर्ती बनवत आणि त्या मूर्ती पहायला लोक जमा होत असत त्या मूर्ती पाहिल्यानंतर लोकांच्या येणाऱ्या प्रतिक्रियांवरून त्यांच्या असे लक्षात आले की भारतीय लोक अतिशय श्रद्धाळू आणि ईश्वराला घाबरणारे आहेत देव आणि धार्मिक भावनांचा भारतीय जनमानसावर जबरदस्त पगडा आहे, धार्मिक कार्यासाठी आपसातील हेवेदावे आणि वैर विसरून ते एकत्र येतात. त्यामुळे टिळकांच्या मनात विखुरलेल्या जनतेला एकत्र बांधण्यासाठी एक आशेचा किरण निर्माण झाला धार्मिक कार्यासाठी लोकांच्या एकत्र येण्याला ब्रिटिश सरकार विरोध करू शकणार नाही हे टिळकांनी ओळखले आणि त्यातूनच गणेशोत्सवाला सार्वजनिक रूप द्यायची कल्पना त्यांच्या मनात आली. बुद्धीची देवता गणपती ही सर्व स्तरातील लोकांना प्रिय आणि वंदनीय असल्यामुळे या कार्यासाठी त्यांनी गणेशाची निवड केली. हिंदू दिनदर्शिके नुसार भाद्रपद महिन्यातील शुक्ल पक्षातील चतुर्थीला दहा दिवसांच्या गणेशोत्सवाची सुरुवात झाली आणि अनंत चतुर्दशीला गणेशमूर्तीचे विसर्जन करण्याची प्रथा पडली उत्सवाच्या निमित्ताने लोक एकत्र जमत त्यामुळे त्यांचे प्रबोधन करणे सहज शक्य होत असे. ब्रिटिश सरकार धार्मिक कारणास्तव या उत्सवाला विरोध करू शकत नसल्यामुळे टिळकांचा लोकांमध्ये राष्ट्रभिमान एकता आणि स्वातंत्र्य मिळवण्याची प्रेरणा निर्माण करण्याचा हेतू सफल झाला.

टिळकांनी गणेशोत्सवाची मिरवणूक काढण्याची संकल्पना मांडली. त्यामुळे लोकांना एकत्र आणून मिरवणूकीच्या

निमित्ताने स्वातंत्र्य आणि एक स्वतंत्र राष्ट्र म्हणजे नक्की काय हे दाखवून देण्याचा टिळकांना एक उपाय सापडला.

१८९३ साली लोकमान्य टिळकांनी 'केसरी' या वर्तमानपत्रातून सार्वजनिक गणेशोत्सवाची संकल्पना लोकांसमोर मांडली. १८९४ साली पुण्यातील 'केसरीवाडा' येथे टिळकांनी गणपतीच्या मातीच्या मूर्तीची स्थापना केली. त्यांनी सार्वजनिक गणेशोत्सवाचा प्रसार करायला सुरुवात केल्यावर हळूहळू गणेशोत्सवाला सार्वजनिक उत्सवाचे स्वरूप प्राप्त झाले. आज हा उत्सव सर्व भारतात उत्साहाने साजरा केला जातो. पण महाराष्ट्र तेलंगणा आणि कर्नाटक मध्ये या उत्सवाला विशेष महत्त्व आहे. देशाबाहेर परदेशात गेलेले हिंदू पण हा उत्सव उत्साहात साजरा करतात. लोकांच्या एकत्रीकरणाच्या उद्देशाने पुढे 'एक गाव एक गणपती' ही संकल्पना पण रूजली आज मात्र सारे पालटले आहे.

टिळकांनी मांडलेली मूळ संकल्पना बाजूला राहून केवळ एक प्रथा बनून राहिली आहे. उत्सव साजरा करण्याच्या पद्धतीतही आमूलाग्र बदल झाला आहे 'एक गाव एक गणपती' असे न करता आता एक रस्ता आणि दहा गणपती असा नवीन प्रकार चालू झाला आहे, चौका-चौकात गणेश मंडळे स्थापन झाली आहेत. सर्व मंडळ मोठे-मोठे देखावे सादर करून कर्कश आवाजात गाणी वाजवून आणि प्रसिद्ध व्यक्तींना बोलावून लोकांना आकर्षित करण्याचा प्रयत्न, आटापिटा करताना दिसतात. मंडळांच्या सभासदांनी वर्गणीच्या नावाखाली सामान्य जनतेची लूट करणे हे तर नेहमीचेच झाले आहे. आजकाल शाडूच्या मूर्ती जाऊन प्लॅस्टर ऑफ पॅरिसच्या मूर्तींना प्राधान्य दिले जाते कारण त्या वजनाने हलक्या असतात आणि किंमतीत पण स्वस्त पडतात. पण पर्यावरणावर होणाऱ्या दुष्परिणामाचा विचार करायला वेळ कोणाकडे ?

विसर्जनाच्या दुसऱ्या दिवशी नदी आणि समुद्रकिनारी

जाऊन पाहिले असता. आपल्या लाडक्या गणरायाच्या भग्नस्थेतील मूर्तीची होणारी विटंबना पाहून डोळे पाणावतात. कर्णकटू आवाजातील बीभत्स गाणी हा आजकाल सर्वांच्या जिव्हाळ्याचा विषय झाला त्या आवाजामुळे तान्ही मुले आणि जेष्ठ नागरिकांना होणारा त्रास तर खिजगणतीत नसतो.

गणेशोत्सव मंडपामागे दारूच्या बाटल्यांचे ढीग सापडल्याच्या येणाऱ्या बातम्या तसेच कार्यक्रम समारोपानंतर श्रमपरिहाराच्या नावावर गुपचूप चालणाऱ्या नॉनव्हेज आणि ओल्या पाट्यांच्या बातम्या मन विषण्ण करतात.

आपण काय करतोय याचेही भान आजच्या युवापिढीला असू नये ? कोणाचा देखावा सर्वात भव्य आहे, डी जे चा सर्वात मोठा थर कोणाचा आहे ? कोणते मंडळ पॉप्युलर सेलिब्रेटी आणते त्याचीच चुरस सर्व मंडळामध्ये दिसते सगळीकडे साधेपणा पेक्षा बडेजाव जास्त आढळतो.

व्यापारी सणांचे औचित्य साधून जाहिरात करतात. याचे त्या मंडळाला भरपूर पैसे मिळतात. जे अवास्तव खर्च भागविण्यासाठी वापरले जातात अनधिकृतपणे मांडव

घालून अर्धापेक्षा अधिक तर कधी-कधी पूर्ण रस्ता अडवला जातो. वाहतुकीस अडथळा होतो. म्हणून तक्रार करणाऱ्या वाहनचालकास दमदाटी, प्रसंगी मारहाण करायलाही काही मंडळाचे सदस्य मागे-पुढे पाहत नाहीत. गरोदर स्त्रिया तसेच अपघातग्रस्त लोकांना घेऊन जाणाऱ्या रुग्णवाहिका वळेवर रुग्णालयात पोहचू न शकल्यामुळे कितीतरी लोक वाटेत दगावल्याच्या अनेक दुर्दैवी घटना घडतात, एकाची मजा दुसऱ्याची सजा बनते. पण या सर्वांपेक्षा महत्त्वाचा आहे तो उत्सव नाही का ? कोणाच्या सुख-दुःखाशी काय घेणे-देणे ? गर्दीचा फायदा घेऊन घडणारे गुन्हे, महिलांची छेडछाड, मद्य पिऊन होणाऱ्या मारामाऱ्या, अर्वाच्य भाषेतील शिवीगाळ आणि धिंगाणा हे नित्याचेच झाले आहे.

हे सर्व पाहिल्यावर असे वाटते की, सार्वजनिक गणेशोत्सव सुरू करण्यामागचा लोकमान्य टिळकांचा उद्देशच आज कुठेतरी हरवलाय किंबहुना आपण तो उद्देशच गुंडाळून ठेवलाय आणि उरलाय तो फक्त उत्सवाच्या नावाखाली सुरू असलेल्या दहा दिवसांचा तमाशा.

आकाश राज शिंदे
बायोटेक

हिंदी विभाग

युवा भारत की युवा मानसिकता

मराठी के लेखक 'यशवंतराव चव्हाण' जी ने कहा है, कि व्यक्ति उम्र से युवा नहीं होता। वह अपने कर्तव्य से युवा होता है। 'युवा' शब्द को अगर हम उल्टा कर दे तो उसका अर्थ होता है - 'वायु'। वायु जब तेज चलती है, तब बड़े - बड़े आँधी तुफान आते हैं। युवा उस व्यक्ति को कहा जाता है, जो संकट और कठिनाईयों का निडर होकर सुझबुझ से सामना करें।

आज कल परिस्थितियाँ कुछ अलग ही दिखाई दे रही हैं। हमारे नवयुवकों के सामने कोई निश्चित लक्ष्य ही नहीं है। किसी विद्वान ने कहा है, कि पैंतिस साल की उम्र में इंसान को जो मुकाम हासिल करना है। वह उसे पंद्रह साल की उम्र में सोचना चाहिए। आज कल हमारे युवकों के सामने कोई उद्देश्य ही नहीं है। कोई उनसे पूछो तुम आगे जाकर क्या बनना चाहते हो ? वो उसका जबाब नहीं दे पाते। इस मानसिकता को बदलने की जरूरत है। भारत के पूर्व राष्ट्रपती 'डॉ. ए. पी. जे अब्दुल कलाम' जी ने २०२० में भारत को एक महासत्ता बनाने का सपना देखा है। यह सपना उन्होंने युवा पिढ़ी को सामने रखकर देखा था। परंतु आज की युवा पिढ़ी केवल मनोरंजन के साधनों में डूबी हुई है। वह खुद के बारे में तो सोचते ही नहीं तो देश के बारे में खाक सोंचेगे। बहुत से युवक व्यसनाधिनता में डूब गए हैं। मेरे खयाल से आज हमारे देश का भविष्य खतरे में है। युवाओं को उचित मार्गदर्शन की आवश्यकता है। ज्ञानेश्वर जी ने सोलह कि उम्र में 'ज्ञानेश्वरी' ग्रंथ लिखा। उस ग्रंथ पर आज लोग अध्ययन करके उपाधि प्राप्त करते हैं। मेरा कहना यह नहीं है, कि हम ज्ञानेश्वर जी की तरह विश्व का विचार कर सकते हैं। परंतु हमें खुद के लिए तो कुछ करना चाहिए। हमारी भारतीय संस्कृति के युवा पिढ़ी का

पाश्चात्य संस्कृति से लगाव है। इस लगाव को कम करने की जरूरत है। पाश्चात्य संस्कृति की बुरी बातों का अनुकरण युवा पिढ़ी को नहीं करना चाहिए। व्यसन करना, सिगरेट पिना ऐसी बातों का अनुकरण नहीं करना चाहिए। इसका अर्थ यह नहीं है, कि पाश्चात्य संस्कृति बुरी है। उसकी कई अच्छी बातें हैं। समय का नियोजन करके अपने कर्तव्य को उचित समय में पुरा करना चाहिए। खुद की और देश की प्रगती करनी चाहिए। २६ नवंबर २००८ को मुंबई में हुए आतंकवादी हमले में 'सालसकर', 'कामटे', 'करकरे', 'उन्नीकृष्णन' जैसे हमारे देश के जवान शहिद हो गए। ये हमारे लिए एक प्रेरणा स्थान हैं। क्योंकि उन्होंने खुद का नहीं, देश का सोचा था। उसी तरह हम युवाओं में भी देशप्रेम जागृत होना चाहिए। और अगर ऐसा हुआ तो आतंकवाद जैसी समस्या जड़ से उखाड़ देने में बहुत समय नहीं लगेगा।

मराठी के लेखक 'पु. ल. देशपांडे' जी ने कहा है, कि भारत में गाय बहुत पवित्र है। उसे सम्मान से पूजा जाता है, परंतु जब पु. ल. देशपांडे लंडन गए थे। तब उन्होंने देखा कि वहाँ गाय का इस्तेमाल, सिर्फ एक दूध देनेवाली मशिन की तरह किया जाता है। भारतीय संस्कृति विश्व की अन्य संस्कृतियों का आधार है। इसीलिए हमारी युवा पिढ़ी को पाश्चात्य संस्कृति का नहीं, भारतीय संस्कृति का अनुकरण करना चाहिए।

खेल जगत का उदा. ले तो 'महेंद्रसिंग धोनी' क्रिकेट जगत का ऐसा नाम है, जिसने अपनी चौबीस साल की उम्र में बहुत बड़ा मुकाम हासिल किया। दूसरा उदा. 'सचिन तेंडूलकर' का है। आज उनकी उम्र सैंतिस साल है। परंतु आज हर एक नौजवान उनके जैसा बल्लेबाज बनना चाहता

है। सचिन ने भी अपने जीवन में अनेक कठिनाईयों का सामना किया है। तब जाकर आज वे इस मुकाम पर पहुँचे हैं। परंतु आजकल कुछ लोग उन्हें रोकने की कोशिश कर रहे हैं, कि उनकी उम्र हो गई है और उन्हें खेलना छोड़ देना चाहिए। परंतु उन्होने इन बातों को दिल से नहीं लगाया और उसका जवाब अपने बल्ले से दिया।

अंत में युवा उसे ही कहा जाता है, जो कठिनाईयों का

सामना करके अपने उद्देश्य को प्राप्त करता है। अंग्रेज हमारे कोहिनुर हीरे को तो ले गए है; परंतु मैं उन्हें यह कहना चाहती हूँ कि युवाओं के रूप में हमारे पास दूसरा कोहिनुर हीरा है, जो प्रगती के पथ पर बढ़ रहा है। जब यह स्थिती देखकर हमारे युवक अच्छा बनेगे। प्रगती के पथ पर चलेंगे तभी अब्दुल कलाम जी का सपना साकार होगा और हमारा भारत २०२० तक महासत्ता कहलाएँगा।

सुजाता देशमुख – एफ. वाय. बी. कॉम.

इक्कीसवीं सदी का भारत

‘इक्कीसवीं सदी का भारत’ शब्द जुबान में आते ही दीमाग में एक छवि उभर आती है, जिसमे भारत तरक्की करता हुआ एक विकसनशील देश है, जिसकी अर्थव्यवस्था दुनिया की सबसे मजबूत अर्थ व्यवस्थाओं में से एक है। और एक आदर्श लोकतांत्रिक देश है, विश्व में सबसे ज्यादा आबादी वाले देशों में दूसरे स्थान पर है। दुनिया के बेशुमार दौलतमंद भी बसते है यहाँ पर, और हाल ही में आयोजित हुई एफ – १ रेस यहाँ की तरक्की में चार चाँद लगा जाती है। कुछ इस तरह की छवि बनती है हमारे दिमाग में इक्कीसवी सदी के भारत की।

क्या ये २१ वी सदी का वही भारत है जो मौजूदा दौर में देश की सबसे बड़ी समस्या भ्रष्टाचार से जूझ रहा है, जहाँ पर रोज चोरी, डकैती, मर्डर, रेप आम बात हो गई है ? क्या यह वही भारत है जहाँ स्त्री को देवी का अवतार माना जाता

रहा है पर आज जहाँ घर की बहू-बेटियाँ सुरक्षित नहीं हैं ? जहाँ अपने अपनों को ही काट मार रहे हैं ? क्या यह वही भारत है जहाँ एक जमाने में घरों में ताले नहीं लगते थे और आज आधुनिक तकनिक से निर्मित तालो से भी घर सुरक्षित नहीं है। एक जमाने में भारत सोने की चिड़िया कहलाता था। जहाँ दूध दही की नदियाँ बहती थी और अब यहाँ किसी चीज़ की बहती है नदियाँ ? कुछ इस तरह का हो गया है हमारा २१ वी सदी का भारत जहाँ तरक्की से दो गुनी तेजी से बढ़ रही है बुराइयाँ। क्या बापू ने इसी भारत की कल्पना कर के अंग्रेजो से लोहा लिया था ? क्या बाबा साहब ने इसी भारत की कल्पना करके संविधान लिखा था ?

शिफा फकुद्दीन पटेल
एफ. वाय. बी. कॉम

राष्ट्रभाषा का महत्व

राष्ट्रभाषा किसी देश के इतिहास एवं संस्कृति की वाणी है, जो वहाँ के जन-जन को अपना मनोहर संदेश सुनाकर एक सुत्र में बांध देती है। वह सब भाषाओं की जो उस देश में बोली जाती है, प्रतिनिधी होती हैं। एवं वहाँ की राष्ट्रीयता की प्रतिक होती है, यह राष्ट्रभाषा का प्रश्न जब भारत के स्वतंत्र होने के पश्चात उसके समक्ष आया तो उसने एक जटिल समस्या का रूप धारण किया। उस समस्या को सुलझाने के लिए कई लोगों ने उपयोगिता का प्रस्ताव रखा। इस चुनाव के मैदान में हिंदी, अँग्रेजी-हिंदुस्तानी तथा कई अन्य भाषाएँ समक्ष आयी। इन भाषाओं में हिंदी का पलड़ा ही भारी था। हमारी संविधान सभा ने हिंदी का सम्मान रखा और हिंदी राष्ट्रभाषा बनी।

लेकिन इस पद को प्राप्त करने के लिए उसे जिन-जिन संघर्षों का सामना करना पड़ा उनसे परिचित होना हमारे लिए अनिवार्य सा ही है। भारत जो कि विभिन्न भाषाओं का केंद्र कहा जाता है। अनेक संस्कृतिजन्य भाषाओं में हिंदी ही सबसे अधिक प्रिय एवं प्रचलित है जिसे भारत के करोड़ों लोग बोलते तथा समझते हैं। लगभग पचहत्तर प्रतिशत लोग हिंदी बोलते हैं।

हमारे संविधान में १४ सितंबर १९४९ को इसे राष्ट्रभाषा के रूप में स्विकार किया है। अनेक गुणों से बनी एक हिंदी

भाषा हैं। ऐसे सभी गुणों के साथ साथ इसकी एक विशेषता यह भी है कि इसमें अन्य भाषाओं के शब्द आसानी से समा जाते हैं।

हिंदी की यह विशेषता है कि जो उच्चारण हम यहाँ करते हैं, वही हजार मिल दूर पर भी होगा। इसके साथ ही आज जितने साधन हिंदी को प्राप्त है, और किसी भारतीय भाषा को नहीं। शिक्षा क्षेत्र में हिंदी साहित्य सम्मेलन प्रयाग एवं पंजाब राज्य की हिंदी परिक्षाओं में प्रतिवर्ष हजारों विद्यार्थी बैठते हैं। इसी से उसकी व्यापकता प्रकट होती है। विभिन्न, वैज्ञानिक, सैनिक, मेडीकल आदी शब्दों के हिंदी अनुवाद को गलत बोलने पर उसका अर्थ ही बदल जाता है।

हिंदुस्तान हमारा देश है, हिंदी हमारी भाषा है यह प्रश्न भावना का है, तर्क का नहीं, तथा फ्रांस की फ्रेंच, रूस की रशियन जैसे ही हिंदी भी हमारी राष्ट्रभाषा है। हिंदी की व्यापकता को देखकर हमें मानना पड़ेगा की भारतीय भाषाओं की हिंदी सरताज है। हमारी राष्ट्रीयता का प्रतीक है। जन - जन के मन में राष्ट्रीय भावना जगे यह उद्देश्य है। सरदार वल्लभभाई पटेल ने कहा था, “हिंदी सारे देश की राष्ट्रभाषा है।” ऐसी भाषा का अध्ययन करने और उसकी उन्नति करने में गर्व का अनुभव होना चाहिए।

“हिंदी राष्ट्र का मान हिंदी पद है हमें अभिमान
हिंदी है भावत देख की क्षान क्योंकि हमारा भावत देख है महान”

सुजाता देशमुख
एफ. वाय. बी. काँम.

मंगल ग्रह पर सजीवसृष्टी

छोटे बच्चों से लेकर बड़े - बूढ़ों तक सभी जानते हैं, कि अवकाश में सूर्यमालाएँ रवि, पृथ्वी, प्लूटो, नेपच्युन आदि ग्रह हैं। लेकिन सभी को यह पता नहीं होगा कि मंगल ग्रह का रंग लाल है। मंगल ग्रह एक ऐसा ग्रह है, जिसके बारे में जानने के लिए वैज्ञानिकों ने बहुत प्रयास किए। उन्हें मंगल ग्रह के बारे में थोड़ी-बहुत जानकारी मिली है। लेकिन पूरी जानकारी अब तक नहीं मिल पाई। मंगल ग्रह के बारे में जानने के लिए भारत ने भी २४ सितंबर २०१४ को 'मंगलयान' मंगल ग्रह पर भेजा था।

पहले कुछ लोग कहते कि मंगल ग्रह पर मिट्टी के सिवाय कुछ भी नहीं है। वहाँ पर किसी प्रकार की जीवसृष्टी नहीं है। हमे भी इसके बारे में जानने की उत्सुकता लगी है कि मंगल पर जीवसृष्टी है भी या नहीं? मंगल ग्रह पर सजीव सृष्टी होना यह एक आनंददायी बात है।

इस बात से हमारे मन में कई सवाल उत्पन्न होते हैं। मंगल ग्रह पर पानी है या नहीं? पानी होगा तो भी उसका रंग, स्वाद कैसा होगा? वहाँ पर सजीव, मानव, पेड़ पक्षी आदि होंगे या नहीं? वहाँ के मानव कैसे दिखते होंगे? आदि सवाल हमारे मन में उत्पन्न होते हैं। ये सारे सवाल हमारे मन में उत्पन्न करने वाले पर्सिडवेल लोवेल थे। क्योंकि उन्होंने पहली बार मंगल ग्रह पर जीवसृष्टी है और वह विकसित है ऐसा कहा था। इसका वर्णन अपने 'मंगल' ग्रंथ में उन्होंने किया है। वो गुजर गए लेकिन उनके एक वाक्य से सभी के मन में मंगल ग्रह के बारे में जानने की उत्सुकता पैदा हो गई।

इस उत्सुकता को मिटाने के लिए अमेरिका कि 'नासा' इस अंतरिक्ष संस्था द्वारा १९६५ में 'मरीनर-४' यह यान मंगल ग्रह पर भेजा और ग्रह का निरीक्षण किया। उसके बाद १९६९ साल में 'मरीनर - ६ और 'मरीनर - ७' यह यान ग्रह पर भेजे। उन यानों से यह अनुमान लगाया गया कि

मंगल ग्रह पर पानी, जीव, जंतू, आदि हो सकते हैं। इसके बारे में और जानकारी मिली १९८४ में जब अंटार्क्टिका में रहने वाली रॉबर्टी स्कोर इस लडकी को एक पत्थर मिला। उस पत्थर को 'अशनी' कहते हैं। उसने यह पत्थर 'नासा' को दिया। उसके बाद वैज्ञानिकों ने उसपर संशोधन करना चालू किया। उसके बाद उन्होंने अनुमान लगाया कि वह पत्थर मंगल ग्रह का है। उस पत्थर में उन्हें जंतू मिले। इस से यह बात पता चली कि मंगल ग्रह पर भी सजीव सृष्टी है।

कुछ दिनों बाद वैज्ञानिकों को मंगल ग्रह पर एक निशान सा दिखाई दिया। यह निशान पानी के सुखने के बाद पैदा होने वाला निशान था। उसके बाद यह अनुमान लगाया गया कि इस ग्रह पर पानी भी है। लेकिन यह पानी आया तो आया कहाँ से? यह सवाल पैदा हो गया। मंगल ग्रह पर पानी होना भी एक अच्छी बात है। पृथ्वी पर H₂O और HDO दो प्रकार के पानी उपलब्ध है। H₂O प्रकार का पानी हलका होता है, तो HDO प्रकार का पानी भारी होता है। 'अशनी' इस पत्थर के द्वारा यह पता चला कि मंगल पर एचडीओ प्रकार का पानी मिलता है।

मंगल ग्रह के बारे में जानने के लिए २०२० में अमेरिका की 'नासा' यह संस्था एक यान मंगल ग्रह पर भेजने वाली है। परंतु उस यान से मंगल ग्रह दूषित ना हो जाए, यह डर 'नासा' के वैज्ञानिकों के मन में उत्पन्न हो रहा है। लेकिन जब यह यान मंगल पर जाएगा तो उस ग्रह के बारे में बहुत सारी जानकारी हमें मिलने में मदद होगी।

इस प्रकार मंगल ग्रह पर जीवसृष्टी है कि नहीं? इसकी खोज अभी भी चालू है। और इसके बारे में लोगों के मन में बहुत सारे सवाल उठ रहे हैं। लेकिन यह आशा जरूर है कि मंगल ग्रह पर सजीवसृष्टी मौजूद है।

कु. पल्लवी जाधव
एफ. वाय. बी. ए

मैं हिन्दी हूँ ।

मैं हिन्दी हूँ । बहुत दुखी हूँ । स्तब्ध हूँ । समझ में नहीं आता कहाँ से शुरू करूँ ? कैसे शुरू करूँ ? मैं, जिसकी पहचान इस देश से है इसकी माटी से है । इसके कण-कण से है । अपने ही आँगन में बेइज्जत कर दी जाती है। कहने को संविधान के अनुच्छेद ३४३ में मुझे राजभाषा का दर्जा प्राप्त है ।

अनुच्छेद ३५१ के अनुसार संघ का यह कर्तव्य है कि वह मेरा प्रसार बढ़ाएँ । पर आज यह सब मुझे क्यों कहना पड़ रहा है ? नहीं जानती थी मेरा किसी 'राज्य विशेष' में किसी की 'जुबान' पर आना अपराध हो सकता है ।

मन बहुत दुःखता है जब मुझे अपनी ही संतानों को यह बताना पड़े कि मैं भारत के ७० प्रतिशत गावों की अमराइयों में महकती हूँ । मैं लोकगीतों की सुरीली तान में गूँजती हूँ । मैं नवसाक्षरों का सुकोमल सहारा हूँ । मैं जनसंचार का स्पंदन हूँ ।

मैं कलकल-छलछल करती नदियाँ की तरह हर आम और खास भारतीय हृदय में प्रवाहित होती हूँ । मैं मंदिरों की घाटियों, मस्जिदों की अजान, गुरद्वारे की शब्द और चर्च की प्रार्थना की तरह पवित्र हूँ । क्योंकि मैं आपकी, आप सबकी - अपनी हिन्दी हूँ ।

विश्वास करो मेरा कि मैं दिखावे की भाषा नहीं हूँ, मैं झगड़ो की भाषा भी नहीं हूँ । मैंने अपने अस्तित्व से लेकर आज तक कितनी ही सखी भाषाओं को अपने आंचल से बांधकर हर दिन एक नया रूप धारण किया है । फारसी, अरबी, उर्दू से लेकर 'आधुनिक वाला' अंग्रेजी तक को आत्मीयता से अपनाया है ।

सखी भाषा का झगड़ा मेरे लिए नया नहीं है । इससे पहले मेरी दक्षिण भारतीय बहनों की संतानों ने यह स्वर उठाया था, मैंने हर बार शांत और धीर-गंभीर रहकर मामलों को सहजता से सुलझाया है । लेकिन इस बार मेरी अनन्य सखी मराठी की संताने मेरे लिए आतंक बनकर खड़ी है । इस

समय देश में विदेशी ताकतों का खतरा मंडरा रहा है ऐसे में आपसी दिवारों का टकराना क्या उचित है ?

लेकिन कैसे समझाऊँ और किस - किस को समझाऊँ ? महाराष्ट्र में 'कोई' दम ठोक कर कहता है कि मेरा अस्तित्व मिटा देगा । मैं क्या कल की आई हुई कच्ची - पक्की बोली हूँ जो मेरा अस्तित्व मिटा दोगे ? मैं इस देश के रेशे-रेशे में बुनी हुई, अंश-अंश में रची बसी ऐसी जीवन भाषा हूँ जिसका रिश्ता सिर्फ जुबान से नहीं दिल की धड़कनों से है ।

मेरे दिल की गहराई का और मेरे अस्तित्व के विस्तार का तुम इतने छोटे मन वाले भला कैसे मूल्यांकन कर पाओगे ? इतिहास और संस्कृति का दम भरने वाले छिछोरी बुद्धि के प्रणेता कहाँ से ला सकेंगे वह गहनता जो अतीत में मेरी महान संतानों में थी ।

मैंने तो कभी नहीं कहा कि बस मुझे अपनाओं । बॉलीवुड से लेकर पत्रकारिता तक और विज्ञापन से लेकर राजनीति तक हर एक ने नए शब्द गढ़े, नए शब्द रचें, नई परंपरा, नई शैली का ईजाद किया । मैंने कभी नहीं सोचा कि इनके इस्तेमाल से मुझ में विकार या बिगाड़ आएगा ।

मैंने खुले दिल से सब भाषा का, भाषा के शब्दों का शैली और लहजे का स्वागत किया । यह सोचकर कि इससे मेरा ही विकास हो रहा है । मेरे ही कोश में अभिवृद्धि हो रही है । अगर मैंने भी इसी संकीर्ण सोच को पोषित किया होता कि दूसरी भाषा के शब्द नहीं अपनाऊंगी तो भला उद्यम आवेग से इठलाती - बलखाती यहाँ तक कैसे पहुँच पाती ?

मैंने कभी किसी भाषा को अपना दुश्मन नहीं समझा । किसी भाषा के इस्तेमाल से मुझमें असुरक्षा नहीं पनपती । क्योंकि मैं जानती थी कि मेरे अस्तित्व को किसी से खतरा नहीं है । पर महाराष्ट्र से छनकर आते घटनाक्रमों से एक पल के लिए मेरा यह विश्वास डोल गया ।

पिछले दिनों में और मेरी सखी भाषाएँ मिलाकर त्रिभाषा

फार्मूला पर सोच ही रही थी। लेकिन इसका अर्थ यह तो कतई नहीं था कि हमारी संतान एक - दुसरे के विरुद्ध नफरत के खंजर निकाल ले। यह कैसा भाषा - प्रेम हैं ?

यह कैसी भाषाई पक्षधरता हैं ? क्या 'माँ' से प्रेम दर्शाने का यह तरिका है, कि 'मौसी' की गोद में बैठने पर अपने ही भाई को दुश्मन समझ बैठो। क्या लगता है आपको इससे

'मराठी' खुश होती ? नहीं हो सकती।

हम सारी भाषाएँ संस्कृत की बेटियाँ हैं। बड़ी बेटि का होने का सौभाग्य मुझे मिला लेकिन इससे अन्य भाषाओं का महत्त्व कम तो नहीं हो जाता। और यह भी तो सच हैं ना कि मुझे अपमानित करने से मराठी का महत्त्व बढ़ तो नहीं जाएगा ?

रीता श्याम यादव / काजल मोहन भिसे

(एफ. वाय. बी. ए.)

'अजंता और एलोरा'

'अजंता और एलोरा' हमारी अत्यंत रोचक और मार्मिक रचना है। कला और कलाकार के अथक परिश्रम का चरमोत्कर्ष अजंता और एलोरा में चित्रित हुआ है। धर्म, इतिहास, समाज आदि का समन्वय भारतीय कलाओं में पाया जाता है। 'अजंता और एलोरा' यह स्थान पहाड़ों की चट्टानी छाती को चिरकर बनाए गए ये गुफा मंदीर एक ओर मानव के प्रबल पौरुष के सबुत हैं तो दूसरी ओर वे मानव की अनन्यसाधारण कला और कारीगरी के आश्चर्यकारी नमूने हैं।

औरंगाबाद से १०१ किमी दूर उत्तर में अजंता की गुफाएँ स्थित है। सह्याद्री की पहाड़ियों पर स्थित इन ८० गुफाओं में लगभग ५ प्रार्थना भवन और २५ बौद्ध मठ हैं। इन गुफाओं की खोज आर्मी ऑफिसर जॉन स्मिथ व उनके दल ने सन १८१९ में की थी। वे यहाँ शिकार करने आए थे तभी उन्हें कत्तारबद्ध २९ गुफाओं की एक श्रृंखला नजर आई और इस तरह ये गुफाएँ प्रसिद्ध हो गईं। घोड़े की नाल के आकार में निर्मित ये गुफाएँ अत्यन्त ही प्राचीन एवं ऐतिहासिक महत्त्व की है। विश्वप्रसिद्ध अजंता - एलोरा की गुफाएँ हमेशा से ही पर्यटकों का आकर्षण का प्रमुख केंद्र रही हैं। यहाँ की सुंदर चित्रकारी व मुर्तियाँ कलाप्रेमीयों के लिए किसी जन्नत से कम नहीं हैं। टरीनिमा की चादर

ओढी यहाँ की चट्टाने अपने भीतर छुपे हुए इतिहास के इस धरोहर की गौरवगाथा बयान कर रही हैं। विशालकाय चट्टाने, हरियाली, सुंदर मुर्तियाँ और इस पर यहाँ बहने वाली वाघोरा नदी जैसे यहाँ की खुबसूरती को परिपूर्णता प्रदान करती हैं।

घोड़े की नाल के आकार में निर्मित ये गुफाएँ अत्यंत ही प्राचीन एवं ऐतिहासिक महत्त्व की है। इनमें २०० ईसा पूर्व से ६५० ईसा पश्चात तक के बौद्ध धर्म का चित्रण किया गया है। अजंता की गुफाओं में दीवारों पर खुबसूरत अप्सराओं व राजकुमारियों के विभिन्न मुँहओं वाले सुंदर चित्र भी उकेरे गए है, जो यहाँ की उत्कृष्ट चित्रकारी व मूर्तिकला के बेहद ही सुंदर नमूने है। अजंता की गुफाओं को दो भागों में बाँटा जा सकता है। एक भाग में बौद्ध धर्म के हीनयान और दूसरे भाग में महायान संप्रदाय की झलक देखने को मिलती है। हीनयान वाले भाग में २ चैत्यहॉल (प्रार्थना हॉल) और ४ विहार (बौद्ध भिक्षुओं के रहने के स्थान) है, तथा महायान वाले भाग में ३ चैत्य हॉल और ११ विहार हैं। दक्षिण की ओर १२ गुफाएँ हिंदु धर्म पर आधारित बौद्ध धर्म (महायान संप्रदाय) पर आधारित हैं। मध्य की १७ गुफाएँ हिंदु धर्म और उत्तर की ५ गुफाएँ जैन धर्म पर आधारित है। बौद्ध धर्म पर आधारित गुफाओं की मुर्तियों में बुद्ध की जीवनशैली की स्पष्ट झलक देखने को

मिलती है। इन्हें देखकर तो यही लगता है मानो ध्यानमुद्रा में बैठे बुद्ध आज भी हमें शांति, सदभाव व एकता का संदेश दे रहे हैं।

अजंता की गुफाओं की तरह ही एलोरा की गुफाएँ सुंदर, विलक्षण और अद्भुत हैं। औरंगाबाद से ३० किमी दूर एलोरा की गुफाएँ हैं। एलोरा की गुफाओं में ३४ गुफाएँ शामिल हैं। इन गुफाओं में हिंदु, जैन और बौद्ध इन धर्मों के

प्रति दर्शाई आस्था का त्रिवेणी संगम का प्रभाव देखने को मिलता है। ये गुफाएँ ३५० से ७०० ईसा पश्चात के दौरान अस्तित्व में आईं।

यह १९ वीं शताब्दी की गुफाएँ हैं, जिसमें बौद्ध भिक्षुओं की मूर्तियाँ व चित्र हैं। हथोड़े और छिनी की सहायता से तराशी गई ये मूर्तियाँ अपने आप में अप्रतिम सुंदरता को समेटे हुई हैं।

कुंभारकर पौर्णिमा तानाजी

११ वीं, तुकड़ी - ब

बेटियाँ तो पहचान है ...

समय का पहिया बड़ी तेजी से घूमता रहता है। उसी के साथ जीवन में भी परिवर्तन होता रहता है। कहते हैं कि, एक सुशिक्षित माँ सौ शिक्षकों से भी अधिक श्रेष्ठ होती है। यहाँ किसी के भी दिन समान नहीं होते।

भारत के लोग धन की प्राप्ति, समृद्धि के लिए माँ लक्ष्मी की आराधना करते हैं, ज्ञान, विवेक के लिए माँ सरस्वती की उपासना करते हैं, अपने शत्रुओं पर विजय पाने के लिए माँ काली को प्रसन्न करते हैं लेकिन जब यही देवियाँ लडकी के रूप में उनके घर में आना चाहती हैं, तब यह बात उनको ना गवार ठहरती है और उन्हें वे गर्भ में ही मौत के घाट उतार देते हैं। उन्हें तो ये देवियाँ सिर्फ मूर्तियों और फोटो में ही अच्छी लगती हैं, भला असल जिंदगी में उनका क्या काम। देवियों समान ये बच्चियाँ उनके लिए महज एक बोझ, एक पीड़ा बनकर रह जाती है।

इस समय भारत में कई महत्वपूर्ण पदों पर महिलाएँ आसीन हैं। जहाँ भारत के सर्वोच्च पद को एक महिला सुशोभित कर रही हैं। वहीं दुसरी तरफ भारत में कन्या भ्रूण हत्या के बढ़ते मामले इस छवि को दागदार बना रहे हैं। रूढ़िवादी मानसिकता के कारण भारत कुरीति का भी शिकार है।

दुर्भाग्य से यह कुरीतियाँ इस देश की लक्ष्मी पर ग्रहण लगा रही हैं।

आज लडकियाँ लडकों के समकक्ष ही नहीं उनसे आगे भी निकल चुकी हैं। किरण बेदी, कल्पना चावला, पीटी उषा, सानिया मिर्जा, साइना नेहवाल ने सिर्फ भारत में ही नहीं बल्कि अंतराष्ट्रीय स्तर पर भी ख्याति प्राप्त की है। ऐश्वर्या राय, सुष्मिता सेन, प्रियंका चोपड़ा ने विश्व में भारतीय सुंदरता और विवेक का परचम लहराया। एकता कपूर नेही भारतीय टेलिविजन धारावाहिकों का स्वरूप बदल डाला। हाल के वर्षों में सरकारी और गैर सरकारी सस्थानों में भी महिलाओं के प्रतिशत में सुखद बढ़ोतरी देखने को मिली है।

आज नारी घर की चार दीवारी में बंद एक अबला नहीं बल्कि एक सशक्त व्यक्तिमत्व की मालकिन बन गई हैं। खेल जगत, व्यापार जगत, फिल्म जगत, राजनिती, चिकित्सा, पाठशालाओं, महाविद्यालयों आदि सभी क्षेत्रों में नारी शक्ति का ही बोलबाला है।

आज हम जिस महाविद्यालय में पढ़ रहे हैं वहाँ पर ८०% लडकियों को शिक्षा प्रदान की जा रही है और दुसरी ओर

२०% लड़कों को शिक्षा प्रदान की जा रही है। आज हम सभी यह गर्व से कह सकते हैं कि, आज हमारे भारत जैसे देश में लड़कियों को महत्व दिया जा रहा है। आज हमारे महाविद्यालयों में महिला प्राध्यापकों की संख्या ज्यादा है। शायद इसी कारण करोड़ों लड़कियों को शिक्षा प्रदान करने का कार्य इनके द्वारा किया जा रहा है।

सरकार भी महिलाओं को आगे बढ़ाने के लिए नित नए प्रयास करती रहती है। पहले जमाने में जहाँ लड़कियों को काम पर जाने से रोका जा रहा था आज वही लड़कियों को काम पर जाने के लिए प्रोत्साहन तथा सहायता की जाती हैं। कभी लड़कियों को पाठशालाओं में जाने के लिए नहीं भेजा जाता था वहीं आज लड़कियों को अच्छी स्कूलों में अच्छी शिक्षा प्रदान करने के लिए प्रोत्साहन दिया जाता है। और वही लड़कियाँ प्रतिवर्ष पाठशाला महाविद्यालयों में अव्वल क्रमांक पर आ रही हैं।

आज मुझे गर्व है कि, जहाँ लड़कियों का सम्मान नहीं होता था आज वहीं देश लड़कियों के लिए, उन्हें ऊँचे स्थान पर पहुँचाने के लिए प्रोत्साहन दे रहा है।

आज लड़कियों का महत्त्व, स्थान, उनके मान को देखते हुए आज उनकी महत्ता दिखाने के लिए कवियों को शब्दों की कमी हो रही है।

जब लड़कियों को इस देश में स्थान, महत्त्व नहीं दिया जाता था तब यह कहने को मन करता,

**माँ मुझ को भी पंख लगा दो
इस गगन की, सैर करा दो
मैं बेकरार हूँ उड़ने को, माँ,
आओ, मुझे भी पंख लगा दो।**

उड़ान लड़की की देखकर
मन मेरा भी व्याकुल हुआ
माँ लगा दो पंख मुझे,
फिर ये गगन अपना हुआ।

**मैं जा बैटूंगी बादल पर
बिजली से मैं खेलूंगी
और छुपा कर बाहो में
अपना चाँद ले आऊँगी।**

**माँ, मेरे सपने बहुत बड़े है,
जीने का एक मौका ही दे दो
नहीं बनूंगी बोझ मैं तुम पर,
खोल दो मुट्ठी, उड़ जाने दो।**

**मुझ को जीवन दर्शन करा दो
इस गगन की सैर करा दो
मैं बेकरार हूँ उड़ने को, माँ
आओ, मुझे भी पंख लगा दो।**

आज देश की हर क्षेत्र में महिलाओंका (बेटियों) का महत्त्व बढ़ता जा रहा है। पढ़े - लिखे बेटियों की घर की पहचान तो बेटों से ही नहीं बल्कि बेटियों से होती है।

आज देश की प्रगती सिर्फ बेटों की साक्षरता पर निर्भर नहीं, तो बेटियों की साक्षरता पर निर्भर है। देश चाहे गरीब हो या अमीर, बेटियाँ पढ़ी - लिखी हो। अगर इस देश में लड़को ने अपना नाम कमाया है तो बेटियों ने तो देशभर में अपना और देश का नाम उजागर किया है। बेटा अगर शैतान हो तो भी कहते की वह घर की पहचान है। लेकिन बेटियाँ तो लक्ष्मी का रूप है, इनके सम्मान, पवित्रता से विश्वास, श्रद्धा से सिर्फ घर की नहीं मुहल्ले, गावों, राज्यों और देश की पहचान है बेटे !

परविन बडगोर
एफ. वाय. बी. कॉम.

वैश्विक स्तर पर हिंदी भाषा और संस्कृति की पहचान

भारत की प्रमुख भाषा हिंदी है। भारत में लगभग अस्सी प्रतिशत जनता हिंदी में ही विचारों का आदान-प्रदान करती है। आज हिंदी भाषा का व्यवहार केवल भारत में नहीं बल्कि विश्व के अनेक राष्ट्रों में हो रहा है। भारतीय लोग अपनी जीविका की तलाश में मजदूर और व्यापारी बनकर बाहर गए। भारतीय लोग जाते समय अपने साथ अपने देश की संस्कृति और अपना धर्म ले गए। इन्होंने संकट और संघर्ष के दौरान भी अपनी भाषा को सुरक्षित रखा फिजी, त्रिनीदाद, गुयाना, मारिशस, ब्रिटेन, थाईलैंड, मलेशिया, सिंगापुर, तथा अन्य देशों में भी प्रवासी भारतीयों की बड़ी संख्या है। हिंदी के प्रचार-प्रसार का सारा श्रेय प्रवासी भारतीयों को जाता है। जिन्होंने विदेशों में रहकर इसे संरक्षण दिया है, और उसके माध्यम से अपने मतों का प्रचार किया है।

फिजी : में सबसे पहले हिंदी का प्रवेश ९ मई १८७९ को हुआ जब ४८१ भारतीयों से भरा जहाज 'लेवनीदास' फिजी के 'लेबुका' बंदरगाह के किनारे लगा। १८७९ से १९१६ के बीच शर्त बंदी कुली प्रचार (गिरमीट प्रथा) के अंतर्गत गन्ने के खेतों में काम करने के लिए भारत से मजदूरों की भरती की जाती रही। इस प्रकार फिजी में लगभग ६३००० भारतीय लाए गये। फिजी में आए भारतीयों में हिंदी भाषियों की संख्या सर्वाधिक थी। गिरमीट काल के शोषण तथा अत्याचारों के बावजूद भारतीयों ने अपनी भाषा तथा संस्कृति का दामन न छोड़ा। सांस्कृतिक कार्यक्रमों, तथा रामायण, भजन मंडलियों, नौटकीयों, रामलीलाओं, कृष्णलिलाओं के माध्यम से हिंदी, गैर हिंदी भाषी फिजी वासीयों के दिलों में भी समा गई।

त्रिनीदाद : १८४५ में श्रमिकों के रूप में भारतीयों का पहला दल त्रिनीदाद पहुँचा कालांतर में और भी भारतीय आते

रहे। यहाँ भारतीय मुल लोगों की संख्या बढ़ती जा रही है। यहाँ की आबादी का लगभग एक तिहाई भाग हिंदी वासियों का है। यहाँ हिंदी फिल्में बहुत लोकप्रिय हैं। त्रिनीदाद दूरदर्शन पर लोकप्रिय कार्यक्रम 'मस्ताना बहार' में भारतीय सिनेगीत गायन प्रतियोगिताएँ आयोजित की जाती हैं। त्रिनीदाद के प्रमुख सांस्कृतिक संघटन, सनातन धर्म, महासभा, आर्य प्रतिनिधी सभा, विश्वहिंदू परिषद, हिंदू जवान संघ तथा कबीर पंथ असोसिएशन हिंदी प्रचार की दिशा में सक्रिय हैं। भारतीय सांस्कृतिक परिषद के तत्वावधान में यहाँ भारतीय सांस्कृतिक केंद्र स्थापित किया गया है।

गुयाना : गुयाना की कुल आबादी में आधे से अधिक भाग भारतीय मुल के लोग हैं। यहाँ भारतीयों को मजदूरी के रूप में लाया गया था। अनेक कष्टों को झेल के उन्होंने अपनी भाषा तथा संस्कृति को जीवित रखा है। गुयाना में भारत, भारतीय संस्कृति, हिंदी तथा हिंदी फिल्मों के प्रति विशेष आकर्षण है। हिंदी का अध्यापन विभिन्न स्कूलों में किया जाता है। जार्ज टारुन विश्वविद्यालय में बी. ए. वैकल्पिक विषय के रूप में हिंदी पढाई जाती है। गुयाना के अनेक छात्र भारत सरकार की छात्रवृत्ति पर हिंदी के उच्च अध्ययन के लिए केंद्रिय हिंदी संस्थान दिल्ली में प्रतिवर्ष पढने आते हैं।

सुरिनाम : सुरिनाम में बहुत सारे भारतीय मजदूरों के रूप में लाए थे। प्रवासी भारतीय अशिक्षित थे इन्होंने कई प्रकार के यातनाएँ सही लेकीन अपना धर्म, भाषा, संस्कृति की धरोहर को नहीं छुटने दिया। हनुमान चालिसा और रामचरित मानस तो उन्हें कंठस्थ हो गये थे। यहाँ एक प्रकार की हिंदी सुरिनामी का विकास हो गया। भारतीय प्रवासीयों ने सन १९१० से सुरिनाम प्रवासी संस्था की

स्थापना की। सन १९१२ में आर्य समाज की स्थापना हुई। सन १९४४ में सनातन धर्म मासिक पत्रिका के प्रकाशन से हिंदी अध्यापन शुरू हुआ। आज सुरिनाम में संपर्क भाषा के रूप में ही हिंदी का प्रयोग होता है। भारतीय इसे सरनामी कहते हैं। शांतीदूत, प्रेम संदेश प्रकाश, जैसे पत्रिकाओं का प्रकाशन आज सुरिनाम से हिंदी में होता है।

मारीशस : में भी भारतीयों की संख्या अधिक मात्रा में है। जो भारतीय मारिशस चले गए उन्होंने अपने साथ तुलसीकृत रामयण भी लाया - बाद में सत्यार्थ प्रकाश, सत्यनारायण की कथा, गीता, रामायण आदि के सहारे वहाँ धर्म तथा हिंदी का प्रचार को बढ़ावा दिया। मारिशस में हिंदी पत्रकारिता का इतिहास सन १९०१ में महात्मा गांधी के आगमन के बाद तथा उनके आग्रह पर १९०७ से प्रारंभ होता है। उन्होंने हिंदी तथा अंग्रेजी के हिंदुस्थानी नामक पत्र प्रकाशित करना प्रारंभ किया। इस पत्र के द्वारा उन्होंने भारतवासियों को अपने श्रम, संस्कृति तथा अधिकारों के प्रति सजग किया।

सिंगापुर : में पहले आर्य समाज के सहयोग से हिंदी का स्कूल शुरू कर दिया था। वहाँ 'भारतीभवन' संस्था द्वारा हिंदी के क्षेत्रों में काम करनेवालों की सांस्कृतिक, साहित्यिक कार्यक्रमों के आयोजनों के द्वारा हिंदी का वातावरण निर्माण किया जाता है।

चीन : के बिजिंग विश्वविद्यालय के प्राच्य भाषा विभाग में विश्व की प्रमुख भाषाओं के साथ-साथ हिंदी का भी अध्ययन कराया जाता है। चीनी जनता में हिंदी उपन्यास के अनुवाद लोकप्रिय हुए हैं। प्रेमचंद का गोदान तथा निर्मला उपन्यास चीनी में अनुवादित हुए हैं। रेडियों के द्वारा हिंदी में कार्यक्रम प्रस्तुत किये जाते हैं। भारत और चीन के संबंधों को बढ़ाने के दिशा में हिंदी महत्वपूर्ण भूमिका अदा कर रही है। पिछले कुछ वर्षों में कई चीनी विद्यार्थी भारत सरकार की छात्रवृत्ति पर केंद्रिय हिंदी संस्थान दिल्ली में पढ़ रहे हैं।

नेपाल : का हिंदी भाषा संस्कृति तथा साहित्य से विशेष

संबंध रहा है। नाथसिद्ध साहित्य का प्राचिनतम् अंश उपलब्ध कराने में नेपाल का श्रेय महत्वपूर्ण है। त्रिभूवन विश्वविद्यालय काठमांडू में उच्चस्तर तक हिंदी का अध्ययन किया जाता है। नेपाली कवि का हिंदी साहित्य में प्रशंसनीय सहयोग रहा है। हिंदी नेपाली में कई तुलनात्मक अध्ययन भी हुए हैं। नेपाल में सर्वत्र हिंदी बोली और समझी जाती है।

पाकिस्तान : में हिंदी बोलने वालों की संख्या काफी है। कराची विश्वविद्यालय में हिंदी की पढाई होती है। १९७२ में कराची में स्थापित विभाग में हिंदी प्रमाणपत्र पाठ्यक्रम, हिंदी डिप्लोमा पाठ्यक्रम तथा भारतीय अध्ययन में डिप्लोमा इन तीनों पाठ्यक्रम के अंतर्गत हिंदी का अध्यापन चलता है। पाकिस्तान में लोकसेवा आयोग की परीक्षाओं में हिंदी वैकल्पिक विषय के रूप में रखा गया है। भारत पाक संबंधों में मित्रता बनाने में हिंदी महत्वपूर्ण भूमिका निभा रही है।

रूस : में हिंदी लेखकों के रूसी अनुवाद हिंदी भाषा, व्याकरण तथा साहित्य पर शोधपरक कार्य हो रहे हैं। रूस में कबीर, तुलसीदास, मीरा, प्रेमचंद, जयशंकर प्रसाद, यशपाल, उपेन्द्रनाथ अशक, मैथिली शरण गुप्त, फणीश्वरनाथ रेणु, विष्णू प्रभाकर, महादेवी वर्मा, नागार्जुन, हरिवंशराय बच्चन, भिष्म सहानी, निराला, सुमित्रा नंदन आदि हिंदी साहित्यकार रूसी में अनुवादित हो चुके हैं। रूस में भारतीय संस्कृति साहित्य तथा दर्शन को जानने वाले लोगों की संख्या बहुत मात्रा में है।

फ्रान्स : के पेरिस में सन १९९५ में पूर्वी विश्व का आधुनिक भाषाओं का संस्थान स्थापित हुआ। इसी संस्थान के गार्सा-द-तासी में उपलब्ध सामग्री के आधार पर फ्रान्सीसी में हिंदूई साहित्य का इतिहास लिखा। गार्सा-द-तासी तथा उनके शिष्यों ने भारतीय साहित्य का फ्रान्सीसी में अनुवाद किया है। बोलचाल की हिंदी सिखने तथा उसकी जानकारी प्राप्त करने के लिए फ्रान्स में हिंदी विद्यार्थी की संख्या बढ़ने लगी है। अमेरिका में हिंदी

अध्ययन द्वितीय महायुद्ध के बाद शुरू हुआ। पेंसलवनियों में १९४९ में हिंदी के अध्यापन की व्यवस्था की गई। हिंदी भाषा शिक्षण के क्षेत्र में यहाँ भाषा वैज्ञानिकों ने महत्त्वपूर्ण कार्य किया है। आज कई भारतीय अध्यापक अमेरिका में हिंदी पढाने का काम कर रहे हैं।

आज हिंदी भाषा का क्षेत्र संपूर्ण विश्व में दिखाई दे रहा है। हिंदी विश्व की प्रमुख भाषाओं में से एक है। हिंदी का प्रचार-प्रसार विश्वव्यापी हो रहा है। जिसका पूरा श्रेय प्रवासी भारतीयों को जाता है। जिन्होंने विदेशों में रहकर हमारी संस्कृति को जीवित रखा है।

– डॉ. सजित खांडेकर

देवनागरी लिपी

मनुष्य के विचार विनिमय का साधन भाषा है। मानव समाज के लिए भाषा एक अत्यंत आवश्यक अंग है। पर लेखन या लिपी के लिए ऐसा नहीं कहा जा सकता। लिपी भाषा का मूर्त रूप है। भाषा मौखिक होती है और उसका लिखित रूप है लिपी। मौखिक भाषा को दृश्य संकेतो द्वारा व्यक्त करना ही लिपी है। भाषा उच्चारित होने के कारण श्रव्य भाषा है, पर लिपी लिखित होने के कारण दृश्य भाषा है। भाषा को कान की जरूरत है और लिपी को आँख की। भाषा क्षण-विशेष में कार्य करती है। पर लिपी कालांतर तक अपना कार्य करती रहती है। लिपी द्वारा ही भाषा को पूर्ण रूप एवं स्थिरता प्राप्त होती है। भाषा तो मानव समाज का अत्यावश्यक अंग है, पर लेखन या लिपी के लिए ऐसा नहीं कहा जा सकता। व्यक्ति को जब अपनी वाणी का संग्रह करने की इच्छा हुई अथवा अपना संदेश देने की इच्छा हुई होगी, तभी लिपी का श्रीगणेश हुआ होगा। अतः भाषा अति प्राचिन है। पर लिपी इसके बाद उत्पन्न हुई। हमारे इतिहास को लिपीबद्ध लेखन-कला ने ही सुरक्षित रखा है। प्रत्येक उन्नतिशील देश में उसकी भाषा के साथ-साथ उसकी लिपी की भी आवश्यकता होती है।

विश्व में लिपी का क्रमबद्ध विकास होता रहा है, जिसकी चार प्रमुख अवस्थाएँ हैं। प्रतीक लिपी, चित्र लिपी, भाव लिपी, ध्वनी लिपी।

प्रतिक लिपी से प्रतिको के द्वारा भाषागत अभिप्रायो का बोध होता है। विश्व के अनेक देशों में प्रतीक वस्तुएँ भेजकर विशिष्ट संदेश भेजने की प्रणाली प्रचलित थी। जैसे : तलवार भेजकर युद्ध का संदेश देना, हल्दी भेजकर विवाह का प्रस्ताव रखना, बहिनों द्वारा अपने भाईयों को राखी भेजकर अपनी सुरक्षा के लिए आव्हान करना आदि प्रतिक लिपी के उदाहरण हैं। प्रतीक लिपी के बाद चित्र लिपी का विकास हुआ। यह इतिहास लेखन का प्रथम सोपान है। अपने भावों को चित्र या रेखाचित्र के द्वारा अभिव्यक्त किया जाता। चित्रलिपी से भावलिपी का विकास हुआ। और भावलिपी से ध्वनिलिपी का विकास हुआ।

भारत में ब्राह्मी और खरोष्ठी ऐसी दो प्राचीन लिपीयाँ हैं। इनमें ब्राह्मी से ही भारतीय लिपीयों का विकास हुआ। ब्राह्मी लिपी का अविष्कार जैनियों के तीर्थंकर ऋषभदेवजी ने किया था। उन्होंने अपनी पुत्री ब्रह्मी को इस लिपी के 'आकार' से लेकर 'हकार' तक वर्णमाला का उपदेश दिया था। इससे उस लिपी का नाम ब्राह्मी पड़ा। सभी आधुनिक भारतीय लिपीयों का विकास इसीसे हुआ। मौर्यों के समय ब्राह्मी राष्ट्रीय लिपी बन चुकी थी। सम्राट अशोक ने अपने शिलालेख इसी लिपी में खुदवाये।

ब्राह्मी लिपी मौर्यकाल के पश्चात

ब्राह्मी लिपी से नागरी लिपी की उत्पत्ती हुई। यह नाम कैसे पड़ा इस बात पर विवाद है।

- १) गुजरात के नागर ब्राह्मणों द्वारा विशेष रूप से प्रयुक्त होने के कारण नागरी लिपी कहलाई गई।
- २) प्रमुख रूप से नगरों में प्रचलित होने के कारण इसका नाम नागरी पड़ा।
- ३) ललित विस्तार में उल्लेखित 'नाग लिपी' ही नागर है। अर्थात् 'नाग' से 'नागर' नाम का संबंध है।
- ४) तांत्रिक चिन्ह 'देवनागर' से साम्य के कारण इसे देवनागरी और फिर नागरी कहा गया।
- ५) 'देवनागर' अर्थात् काशी में प्रचार के कारण यह देवनागरी कही गई।

उपर्युक्त मतों में कोई भी बहुत सुधार नहीं है। अतः नागरी की व्युत्पत्ति का प्रश्न अभी तक अनुत्तरित है। नागरी लिपी में निरंतर विकास होता रहा। १२ वीं सदी से वर्तमान नागरी लिपी शुरू हुई, उस समय से नागरी लिपी अपने एक ही रूप में निरंतर चली आई है।

देवनागरी से घनिष्ठता होनेवाली भारत में अनेक अन्य लिपीयों में भी देवनागरी की ये विशेषताएँ प्राप्त होती हैं। आज की नागरी लिपी में अक्षर ध्वनियों के क्रम से लिखे

जाते हैं। हिंदी वर्णमाला के स्वर व्यंजनों से भिन्न है। देवनागरी लिपी में यह भेद स्पष्ट है। व्यंजनों के उच्चारण स्थान के अनुस्वार कंठस्थ, तालव्य, मूर्धन्य, दंत्य और औष्ठ्य ये पाँच वर्ग हैं। मात्राएँ यद्यपि अधिक स्थान घेरती हैं। लेकिन उससे उच्चारण में भ्रम नहीं होता। इसमें सभी ध्वनियाँ प्रयुक्त होती हैं। इस लिपी की वर्णसंख्या काफी बड़ी है। वर्णमाला सिखनेवालों को मात्रा लगाने में कुछ कठिनाई जरूर महसूस होती है। कुछ लोग नागरी लिपी शिरोरेखा के बिना लिखते हैं। यह गुजराती लिपी का प्रभाव है। अंग्रेजी के पूर्व प्रचार के बाद आफिस, कालिज जैसे शब्दों में 'ऑ' को स्पष्टतः लिखने के लिए नागरी लिपी में 'ऑ' का प्रयोग होने लगा है। नागरी लिपी में नुक्ते या बिंदू वर्ण प्रयोग निश्चिततः फारसी लिपी का ही प्रभाव होगा। मुद्रण कला के अविष्कार से इस लिपी ने संयुक्त व्यंजनों के ऊपर - नीचे जैसे 'क्क' इसप्रकार लिखना छोड़कर आगे - पिछे - 'क्क' लिखना आरंभ किया है। नागरी लिपी के इस लगभग एक हजार वर्षों के जीवन - काल में या तो प्रायः सभी अक्षरों में न्यूनाधिक रूप में परिवर्तन हुआ है। इसप्रकार फारसी, मराठी, गुजराती, अंग्रेजी तथा ध्वनियों के ज्ञान ने भी नागरी लिपी को प्रभावित, फलतः न्यूनाधिक रूप में परिवर्तित किया है। कालांतर से देवनागरी बदलती रही है अर्थात् विकसित

होती रही है, और वह समय की माँग के साथ-साथ परिवर्तित होने की क्षमता भी रखती है। अपने क्रमिक विकास के कारण एवं विकास के प्रबल सामर्थ्य के कारण देवनागरी अंतराष्ट्रीय लिपी का कार्य करने में पूर्ण समर्थ होगी।

संदर्भ सूची :

- १) भाषा विज्ञान प्रवेश : डॉ. भोलानाथ तिवारी
- २) भाषा विज्ञान तथा साहित्य रूप एवं समीक्षा : विष्णुप्रसाद भारती
- ३) हिंदी रूप -रचना

डॉ. नेहा बोरसे

ENGLISH SECTION

Bharat Mata Ki Jay: Right OR Duty

In recent days, this has been a widely asked question that should I say “bharat mata ki jay” or not. I hardly remember how many years ago I might have said this. Two consecutive parliamentary sessions have been wasted on the debate which I think a great loss.

I being a proud citizen of India take great pride in saying ‘Bharat Mata ki Jay’ .Just as I like to eat chocolate but no one can force me to have my chocolate. In same manner how can anyone force me to say a particular slogan? Famous writer Javed Akhtar on his last speech in Rajya Sabha said “I don't care to know whether saying ‘Bharat Mata ki Jay’ is my duty or not but I know it is my right.”

I personally believe and have faith in Indian constitution, which have given me the freedom of speech. But going away from rights and duties I think it is much more important that I consider my patriotism. May I say “Bharat Mata ki Jay” or “Jay Hind” or anything else what's more important is my feeling towards my country, my motherland.

On concluding I would just say we live in the largest democracy of the world and we must respect it. Language, religion, caste should not be a barrier. Everyone must enjoy the fundamental rights and also respect others.

Swapnil G. More
M. Sc(Comp Sci)

“Tizen Operating system”

Tizen is Linux-based operating system. whose development is guided by the technical steering group which is an organization that includes both Samsung and Intel.

Samsung has launched a Smart Camera, The Gear 2 Smart watch system, has launched a 10 inches Tablet and latest Samsung Z3 smart phone all running on Tizen.

The Tizen operating system is clearly being developed to compete with both Apple's I operating system and google's Android Flexibility of Tizen to Customise the operating system and user experience.

Application made using the Tizen operating system and Android. Tizen supports Javascript, CSS and HTML5. One area which has looked most promising for Tizen is that of Smart TV's - Compare Tizen with Android

1. Startup – Tizen is light weight and offers a faster start up compared to Android
2. Smoother Scrolling – Tizen offers improved scrolling and rendering performance for web browsing.
3. Notification Bar – Just like devices running Samsung Touch Wiz UI there will be swipe down notification bar on tizen devices.

4. 3D – Tizen will offer 3D window effect with support for apps and games that required advanced 3D Graphics.

Abhijeet Uttam Yadav
T.Y.BCA.

Change Your Thinking

When you change your Thinking you change your belief

When you change your Belief you change your expectation

When you change your expectation you change your Attitude

When you change your Attitude you change your Behavior

When you change your behavior you change your performance

When you change your performance you change your life.

Aniket Mahat
12th Sci.

“Importance of Yoga and Games In Students Life”

Physical exercise is very important for a good health as are water and air. Human body is like a computer machine. If a machine is not taken good care, it will break down. Student's Life is full of stress and higher Physical activity such as yoga and games are required. Games and Sports keep one physically and mentally fit. They keep them away from diseases related to heart, obesity, mental stress etc. Higher physical activity is associated with greater academic achievement among students. If physical exercises are

coupled with yoga that would be greatly beneficial. Students are addicted to computers and television for many hours which adds to laziness in growing children. Even half an hour play invoke spirit in minds of students. All games develop creativity in students. Games and yoga also teach moral lessons, players are able to reach the apex to win and earn awards for their institute. Play games and sports and do yoga every day.

Thank you.

Pawar Vikrant
XIth , Science

How Hackers Use Wi-Fi to Steal Your Passwords

Now a days we are widely using Wi-Fi & other internet services. The ability to take advantage of free Wi-Fi at a variety of public locations around the country comes at a price. With home or business wireless networking a core group of trusted users are generally the only ones with access. Public Wi-Fi however is open to wide circle of stranger in the same car, Library or other public place. If the Wi-Fi is not with password protected then those strangers could be in the parking lot or even in a nearby building.

For those seated in that public place, it may seem impossible that someone would be able to access their private

information without them being aware of it. But because or your data is being sent through radio waves to a router, it can easily be intercepted by someone who has the right tools & knowledge.

How It's Done :

There is likely no limit to the ways hacker's can come up with to access user information. Many hackers use S/w to intercept those signals at which point they can see everything on a fellow free Wi-Fi user's screen.

This hacking S/w called “snifer software” looks at traffic travelling to & from on wireless router to extract important info.

Another popular method used by hackers is to set up rouge Wi-Fi hotspots in areas where large numbers of users are likely to be searching for a connection, these hotspots can use generic names like "free Wi-Fi" to cause trusting users to connect at which point their personal info can be collected.

What you can do : The best solution could come from companies like AT & T and T-mobile that serve as the largest providers of Wi-Fi in public location companies which do not currently encrypt Wi-Fi signals, even through doing so would help greatly in protecting consumers against fraud.

However, each of these providers recommends users to download their free encryption s/w when using a Wi-Fi router.

Of Course the best way to avoid one of those hacking attempts is to never use free Wi-Fi. For those who are regularly required to connect on the go, a Virtual private Networking (VPN) account will encrypt Communication, preventing interception. The cost is generally a minimal monthly fee & only requires a

quick login after the additional safeguard.

A 4G. powered personal hotspot is another option for frequent travelers.

This hotspot provides a user his or her own cellular connections which can be set up to be secured by a password, just as a home Wi-Fi n/w is.

This option generally costs more than many cell phone plans, however, so it may not be an option for users on budget.

For those who must regularly use Wi-Fi, there are several steps you can take to keep hackers out.

It's important to clarify the name of a free Wi-Fi n/w before choosing to join it. If the n/w isn't password protected, it might be a good idea to stay away.

Lastly, when using public Wi-Fi try to avoid logging into sites or entering info like credit card info or social security numbers. While this isn't guarantee that info won't be compromised, it's a good idea not to make the hackers job any easier.

Ayesha Shaikh
T.Y.BCS.

Darker side of a Dazzling Festival

I saw him counting some coins in his little hands

He stood just nearby a crackers shop I saw,

A poor little kid with this festival of DIWALI

I saw it dying in his eyes !

I saw him feeling

Lack of his mother's love

and the missing affection of a father

he didn't have parents but had a dream

to wear new clothes instead

I saw him dusting his worn out clothes Off!

When I asked him,

“What you want little boy?

He nodded & Silently

Answered – “Nothing”

I saw his innocent face and realized

how we never are satisfied,

even after having everything...!

That evening,

I saw the whole town dazzling with lights

I saw his smiling face

but couldn't forget his upset yet innocent eyes.

I remained speechless & my 'Diwali' remained just a name of a festival

As I saw,

This another darker side of life !

That day, I saw What we see every day

and turn blind to

I've heard that festivals are to Bring up happiness, To nurture lives

This is the festival of lights....

But then why I had

to see someone like him

with a darkened life,

which longs for

a piece of happiness?

Renuka Nandakishor Jadhav

(First Year, BioTech)

The Beauty of the Concept of Mathematics

“Most of the people don't like mathematics so for them I am writing this article to show, the similarities of our life & Mathematics.”

Most of the time we say that “Nothing is perfect”, well there are two things in this world that are perfect. One is mother

nature, the other is Mathematics. When I say perfect, I mean it cannot get better than this.

How do I make this conclusion? Mother Nature is a complex web of life & the lifeless. The person for life and also for death. Mathematics, on the other hand,

is made, to understand nature and beyond. Now there is a debate over whether mathematics was invented or discovered, but either way it is still perfect.

Every day there are new discoveries that are made in nature, and in maths as well. We are just getting more aware of the truth, which exists independently of our acknowledgement.

Maths is founded as simple yet powerful elements – numbers. Numbers, just like the elements of nature, share a complex relationship with every other element in that set.

This relationship is universally valid. The equation, $(a + b)^2 = a^2 + b^2 + 2ab$, stands true on earth, on Jupiter and even if the sun goes down. Because, math doesn't exist in this physical dimension. It exists entirely in the human mind, its' a mental concept, and I think this is the most beautiful concept ever made by the human mind Maths & human beings are co-dependent to did each other's growth.

When we get to the bottom of it, we see that math is an abstract representation of nature – element to element, shape to shape and relation to relation. This Fundamental reason suggests the maths is no different from nature. Hence, any real-world problem can be solved in math & any maths solutions is effective

in the real world. Of course this statement doesn't hold true in love & war. Those topics are out of the scope of this discussion.

What is the largest number your mind can conceive? what is the size at the universe? The answer is not infinity, it is zero. Yes! The Size of the universe is Zero, & so is the largest number!

Let me explain. For every positive number there exists a negative number in maths. For evry matter there exists antimatter in nature. This is the big picture. Therefore when you put everything together, the size of the universe is zero. Zero is thus simultaneously everything as well as nothing. That's why its called a whole number. You add or remove anything from this whole it still remains a whole

This beautiful conception was made in ancient India at a time when the rest of the world was busy figuring out whether the earth is flat or round.

It's really astonishing and makes me proud of the intellectual wisdom of ancient India, making such a groundbreaking revelation that changed the human thought process once and for all!

Don't Forget

Mathematics is Your life !!

Mrs. Sable S.R.
Jr. Science dept.

Cosmic Energy & Meditation

Cosmic energy exists everywhere in the Cosmos, a band between the Galaxies, planet humans and molecules, it is the space between each and everything and a band which keeps the whole Cosmos in order. Cosmic energy is the life force and essential to maintain the order of our life and to expand our consciousness. Cosmic energy is the base of all our actions and functions. We receive some amount of Cosmic energy in deep sleep and in total silence. We are using this energy in our day to day activities like seeing, sleeping, thinking and all actions of our body.

This limited energy gained through sleep is not sufficient for these activities and that is why we feel exhausted, tired and tensed. This leads to mental and physical stress and all kinds of illnesses. The only way to overcome this is to get more and more. Cosmic energy. Cosmic energy is essential to maintain the order of our life and to lead a healthy and happy life. In order to be involved in all situations we have to obtain knowledge of Cosmic Energy and finally expansion of our consciousness. Abundant Cosmic energy is only obtained through meditation.

Sleep is unconscious mediation while meditation is conscious sleep. In sleep we get limited energy. In meditation we get abundant energy. This energy enhances the power of our mind intellect and it opens the doors for both senses

and beyond. With this boosted energy through meditation, we will be relaxed, healthy & happy. It also helps to reach greater heights in the physical realm. Meditation is nothing but a journey towards the self. In meditation we consciously travel from body to mind to intellect to self and beyond.

In meditation we reach a thoughtless state and under the shower of the cosmic energy, the more meditation one does and more one will receive cosmic energy. This cosmic energy flows through the energy body which is also called the enteric body or spiritual body which is alike in all human beings. The cosmic energy from the top of the head called Brahamrandara (7th Chakra) and inflow of cosmic energy is based purely on our thoughts. When the flow of cosmic energy is less, the energy in the energy tubes is depleted and thus etheric patches gradually lead to disease in the physical body and in other words depletion of the Cosmic Energy is the root cause of all the diseases in the etheric body. In meditation we get abundant cosmic energy, it flows through all our energy tubes of the energy body and when cosmic energy is passing through energy body and because of its heavy flow it cleanses all etheric patches. When etheric patches are cleansed we come out of all our sickness.

When energy starts flowing through the

brahamarandra (7th chakra) we feel heaviness in the head region or heaviness of the whole body. Where energy is cleansing the energy tubes in a particular region we may get itching sensation or pain in that region. Sometimes we may experience pain in various parts of our bodies & we need not to take any medicine. All these pains

will disappear by doing more meditation. By intake of more and more Cosmic energy by meditation we come out of all physical and mental illnesses. In meditation we transcend the body and mind and then the Cosmic Energy flows.

Dnyanesh Dombe

12th Sci.

Time management

MANAGE YOUR WORK

DON'T LET IT MANAGE YOU;
TIPS FOR MANAGING YOUR
TIME AND GETTING AHEAD.

Goals of time management for students

- To be able to have a control over your life – manage the time, don't let it manage you!
- To be healthier and happier (less stressed)
- Seven suggestions For Effectively managing Your time.

BE ORGANISED

- Use time saving tools
- Use “to do” lists

PLAN AHEAD (SCHEDULE IT AND IT WILL HAPPEN!)

- Determining the time task will take combine activities.

PRIORITISE YOUR TASK

- Rate items on “to do” lists.
- Set goals for short term and long term

activities.

- Complete all task.

AVOID OVERLOAD

- Include time for rest and relaxation between all activities.
- Take short breaks between activities.
- Don't put everything off until the last minute.
- Learn to say “no” where appropriate.

PRIORITIES EFFECTIVE STUDY TECHNIQUES

- Appropriate study environment
- Read for comprehension
- Ask question
- Don't wait until last minute to complete your projects
- Note all due date on your calendar.
- Be a model student.

BE ABLE TO BE FLEXIBLE

- The unexpected happens (sickness, car troubles etc.) you need to be able to fit it into your schedule.
- Arrange your schedule so it doesn't

manage. You manage it.

- Know whom to ask for help when needed.

HAVE A VISION

- Don't forget the "big picture"
- Follow a personal mission statement

(are your activities ultimately helping you achieve your goals?)

- Know what is important to you
- Have a positive attitude !

Prof. Rupali B. Mane
(BCA, Computer Department)

Cyber Crime and Security

"Security is like the brakes in your car, Its slows you Down, but it also makes it possible for you to go a Lot faster"

As we shop online, work online, play online and also live online. As our lives increasingly depend on digital services, the need to protect our information from misused is really important.

Computer security also known as cyber security. It is the protection of information systems from theft or damage to the hardware and the software and to the information on them.

Now a day governments, Military, Corporations, Financial. Institutions, Hospitals and other business collect, process and store a great deal of confidential information on computers and transmit that data across networks to other computers. With the growing volume and sophistication of cyber attacks, ongoing alteration is required to

protect sensitive business and personal information, as well as safeguard national security. Cyber risks is divided into three distinct areas :

- **Cyber Crime** : It is conducted by individuals working alone or in organized groups, intent on extracting money, data such as credit/debit card data.
- **Cyber war** : A nation state conducting sabotage and espionage against another nation in order to cause disruption or to extract data.
- **Cyber terror** : An organization, working independently of a nation state, conducting terrorist activities through the medium of cyberspace.

Also cyber criminals use malware such as viruses, worms, spyware, Trojans and there are cyber attack such as active and passive attack which includes phishing, pharming, drive-by, MITM (Man in the Middle Attack) and social engineering etc.

To avoid misuse of our important data, we have to follow some simple things. Firstly whenever we are transporting important data or network; send that data in encrypted format i.e. coded format. Give password for your important documents and while giving password use combination of letters, digits and special symbols. Change your password after six months.

Do not enter your personal information on unauthorized website. While using social website be careful about posting the information. Use the antivirus for

your computer. Do not give any chance for hackers to hack your important information.

The Albert Einestein says,

“The world is a dangerous place to live; not because of the people who are evil, but because of the people who don't do anything about it”

So be careful and do all the things which keep you safe because safety does not happen by accident.

Prof. Shital T. Alhat
(Computer Department)

“Meaning of Life”

Easy is to judge the mistake of others,
Difficult is to recognize our own mistakes
Easy is to Hurt someone who loves you
Difficult is to Heal the wound
Easy is to set Rules
Difficult is to follow them
Easy is to Dream every night
Difficult is to fight for a Dream
Easy is to say we love
Difficult is to show it every day
Easy is to make mistakes
Difficult is to learn from them

Mitali P Nankar
F.Y.B.B.A.

Climate Change

Our earth is warming, earth's average temperature has risen by 2°C over the past century and is projected to rise another 0.5° to 8.4° C over the next hundred years. Small change in the average temperature of the planet can translate into large potentially dangerous shifts in climate and weather.

The evidence is clear rising global temperature have been accompanied by change in weather and climate. Many places have seen change in rainfall resulting in more floods, droughts and intense rain as well as more frequented and sever heat waves. The planets ocean and glaciers have also experienced some changes. Oceans are warming and becoming more acidic, Ice caps are melting and sea levels are rising.

India is facing a drastic climatic changes. On one side some states are facing severe draught conditions. People don't get enough water to drink and most of the animals are dying without water and other side Tamilnadu is facing a serve floods.

What is the reason behind such condition within the same country.?

The only reason for this is erratic climatic changes occurred due to

environmental imbalance. What is the main cause for such situation?

Increase in pollution whether it is air pollution or water pollution. This has affected our environment as well as our health. Man has become so selfish that he does not ever care for is environment. Man is so much interested in his progress and development that he forgets that his activities might cause harm to environment. If this happens to continue further. It may bring a very destructive situation.

We all know about global warming its cause and effect on our environment for this all conditions occurred in nature, every man on this earth is responsible for this climate change.

How we can minimize these problems? So, first we can plant more and more trees, we can reduce the use of our personal transport vehicles and use public transport to reduce pollution. Use of solar based equipment and solar energy is the only necessity of coming future.

Man has not recognized the power of nature. If we protect our nature, the nature in turn will protect us otherwise be ready to face nature's destructive face

Vaibhav S. Gaikwad
(M.Sc (Part-I) Biotech)

Reaction

In modern science we study NEWTONS III LAW OF MOTION,

Which states, "To every action there is always an equal and opposite reaction."

This law holds true not only in science but in all aspects of our lives whatever we do by thought, by speech or by deeds we are bound to get its result sooner or later. However proportion of reaction may be less, equal or more, So think good, speak good and do good for other.

"You will find success waiting at your door-step?"

Tanuja Vikas Kad,
F.Y.BCS.

Quotes

- 'SILENCE' and 'SMILE' are two powerful tools 'SMILE' as the way to solve many problems and 'SILENCE' is the way to avoid many problems
- Happiness can't be found when you seek it for yourself, but when you give to others. It will kind its way back to you that's the mystery of Happiness.
- LIFE is not an i-pad to listen to your favorites songs,
- It is a radio we must adjust our Self to every frequency to enjoy whatever comes in it.
- Your life be like a plane ride with

"God, as your pilot,

'Dream as your wings,

'Hope as your fuel

'Love as your engine

'Good friend' as your crew

- Difficult situation provides an opportunity to achieve success.
- It's important for everyone to recognize it & grab it.

Tanuja Vikas Kad,
F.Y.BCS.

Li-Fi Technology

Nowadays almost all the people are using to accomplish their task through wired or wireless network. As number of users increases in using wireless network, speed decreases. Though Wi-Fi gives us speed up to 150mbps as per IEEE, which is not sufficient to accommodate number of desired users. To remedy this limitation of Wi-Fi they are introducing the new concept of Li-Fi technology.

Working Technology :

This brilliant idea was first showcased by Herald Hass from University of Edinburgh, UK, in his TEP Global talk on VLC.

Li-Fi is a fast and cheap optical version of Wi-Fi technology of which is based on Visible Light communication (VLC). VLC is a data communication medium, which uses visible light between 400 THZ. (780nm) and 800 THZ (375 nm) as optical carrier for data transmission and illumination.

Comparison :

Technology	Speed	Data Intensity
Wi-Fi	150 mbps	*
Bluetooth	3 mbps	*
Li-Fi	>1Gbps	****

How it is different from Wi-Fi :

- Using Li-Fi, data can be transfer using all kinds of light i.e. invisible, ultraviolet or the visible part of the spectrum.
- Speed of internet is incredibly high and you can download movies, games, music etc. in just of few minutes with the help of this technology
- Also, the technology removes limitations that have been put on the user by the Wi-Fi. You no more need to be in a region that Wi-Fi enabled to have access to the internet. You can simply stand under any form of light and surf the internet and the connection is made in case of any light presence,
- There cannot be anything better than this technology

Komal Shinge
T.Y.BCS.

What is RJSPM?

- It is a shrine, if you know how to pray
- It is a duty, if you know how to obey
- It is a home, if you know how to live
- It is an ocean, if you know how to swim
- It is a lamp, if you know how to Light
- It is a puzzle, if you know how to fulfill
- It is a promise, if you know how to complete
- It is a god, if you know how to achieve

Success Factory

- To be truly successful in life
- You need to set up three factories!
- An ice factory in your head to keep you cool
- A Sugar factory on your tongue to take sweetly every day
- A love factory in your heart to treat People with warmth & affection
- And then see your life becomes absolutely Satisfactory !!

Aniket Mahato
12th Sci.

Role of Young Generation for India

India can become a developed nation if everybody contributes to the best of his or her capacity and ability. Youth is wholly experimental and with the full utilization of the talents of the youth, India will become a complete nation.

Let us hope for the same.

“Youth is like fire

It crept forward

A spark at first

Growing into a flame

The brightening into a Blaze”

1. The youth can play a vital role in the implementation of elimination of terrorism if the energy, intelligence & resources of youth are fully & properly utilized, the country will prosper.
2. The youth would need to aspire for entrepreneurship rather than conventional employment.
3. The hope of young people can be fulfilled only in conditions of peace, only in a civilized & co-operative world order.
4. Young people are full of vibrant ideas, when properly motivated & sufficiently guided what the us want in their life.
5. The youth will have to compete. with sporting spirit. Just look at the spirit of internationalism that today

prevails in the cricketing world. With the start of any cricket tournament, no matters which team wins, cricket wins, youth fullness will win. The spirit of togetherness will win.

- What should be the vision of young generation for India 2020? Vision 2020 says that.
 1. Instead of brain drain, we can be magnets for bright minds world over.
 2. Our judicial system could be a model for fairness, promptness & in corruptibility.
 3. Our legislatures could be an acme of integrity farsightedness & purpose fullness.
 4. Our habitats could be clean with abundant municipal services.
 5. Our youth can be the Olympic champions.
 6. We can have 100% literacy
 7. The per capita income can go up in geometric proportions.
 8. We can have full employment.
 9. We can earn the reputations of being the most transparent & honest nation.
 10. We could be the most competitive nation.

Kotwal Shraddha
S.Y.BBA.

Value of Time

Make use of time, let not advantage slip. - William Shakespeare

There was one person worked long and hard for making a great career. One day he decided to rest from the work and to live in luxury for his pleasure, which he could afford because of his wealth. Just when he made this decision, an angel of death came to him. Being a very wealthy person, he decided to buy some more time from the angel of death at any cost. He bargained for a long time but the angel was unmoved.

Desperate, the rich man made the last proposal to the angel: - Give me just one hour of my life, so that I could admire the beauty of this earth for the last time and spend some time with my family and friends whom I haven't seen for a long time, and I will give you all of my wealth. But the angel refused again.

Finally, the man asked if the angel could give him at least one minute so that he could write a goodbye note. His wish was granted and he wrote a note : "Spend your time, which was given to you, in the right way. I couldn't buy even an hour of life with all of my wealth. Listen to your heart and check if the things surrounding you have a true value. Cherish every minute of your life."

"A man who dares waste one hour of time has not discovered the value of life."

-Charles Darwin

Time and tide wait for none. It is the priceless wealth in our life. Each and every one of us have only 24 hours a day and no one else can live our lives for us. God gifted time is so valuable, that once it is passed then how much ever we try, it's impossible to regain it. It can never be captured. To ensure best use of time in life, one needs to be very punctual. A punctual person, who uses his time cautiously, becomes successful in life.

Time-management always remains the critical success factor. If anybody wastes his childhood, he will not be able to acquire and build up character in future and will suffer all consequences. Similarly, if a student neglects his studies from day-to-day, no amount of hard labour before the examination will get him through. Time-management is a good habit and lays the foundation of a success in future.

So we should never waste our time and try to make the best use of it.

"Yesterday is gone. Tomorrow has not yet come. We have only today. Let us begin." — Mother Teresa

Mrs. Bindhu Anjeev
Lecturer, Dept. Of Computer Sc...

ANNUAL REPORT SECTION

वार्षिक अहवाल

कला विभाग अहवाल

महाविद्यालयातील एक पारंपारिक आणि सुरुवातीपासून अस्तित्वात असणारा एक महत्त्वपूर्ण विभाग म्हणून कला विभाग ओळखला जातो. स्पर्धेच्या व व्यावसायिक अभ्यासक्रमाच्या युगात महाविद्यालयात प्रथम वर्ष कला या वर्गाला १३२ प्रवेश झालेले आहेत. महाविद्यालयात इतिहास, अर्थशास्त्र, इंग्रजी हे विषय विशेष स्तरावर शिकविले जातात. कला विभागाचा मागील वर्षी सरासरी निकाल ९१% लागला असून इंग्रजी विषयाची कु. गंदट सुवर्णा ही विद्यार्थिनी ७५% गुण मिळवून तृतीय वर्ष कला वर्गात पहिल्या क्रमांकाचे उत्तीर्ण झाली आहे.

डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांचा जन्मदिवस 'शिक्षक दिन' म्हणून साजरा करण्यात आला. विद्यार्थिनींनी स्वतः अध्यापन करून उत्तम कार्यक्रमाचे आयोजन केले होते.

या शैक्षणिक वर्षात प्रा. सारिका जगताप यांचे 'एम. बी. ए. प्रवेश प्रक्रिया' या विषयावर तृतीय वर्ष कला वर्गासाठी व्याख्यान आयोजित केले होते. इंद्रायणी महाविद्यालय, तळेगाव दाभाडे महाविद्यालयाचे प्रा. के. व्ही. अडसूळ यांचे 'आर्थिक नियोजन' या विषयावरील व्याख्यान कला विभागासाठी आयोजित करण्यात आले होते.

कला विभागातील विद्यार्थिनी राष्ट्रीय सेवा योजना खालुंब्रे शिबीर, निर्भय कन्या अभियान कार्यशाळा, पिंपरी, विद्यार्थिनी व्यक्तीमत्व विकास कार्यशाळा, महिला

सबलीकरण, पल्स पोलिओ मोहिम, शालाबाह्य मुलांचे सर्वेक्षण अशा विविध उपक्रमात सक्रियतेने सहभागी झाल्या होत्या.

कला विभागातील प्राध्यापकांनी विविध ठिकाणी आयोजित राज्यस्तरीय, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय परिषदांमध्ये सहभाग नोंदवून आपले शोधप्रबंध सादर केले.

कला विभागातील प्रा. मारूती शिंदे (अर्थशास्त्र) यांनी पंजाब विद्यापीठ, पंजाब व प्रा.डॉ. सजिद खांडेकर (हिंदी) यांनी सावित्रीबाई फुले, पुणे विद्यापीठ पुणे येथे आपापल्या विषयांचे ओरिएंटेशन कोर्स यशस्वीरित्या पूर्ण केले.

तृतीय वर्ष कला स्पेशल पेपर ३ साठी इतिहास विभागातील विद्यार्थ्यांची एकदिवसीय शैक्षणिक प्रकल्प अभ्यास सहल दिनांक ३१ जानेवारी २०१६ रोजी ओझर, लेण्याद्री व किल्ले शिवनेरी येथे आयोजित केली होती.

विशेष अभिमानाची गोष्ट म्हणजे कला विभागातील 'अर्थशास्त्र' विषयाचे प्राध्यापक दीपक पावडे हे 'सेट पात्रता परीक्षा' उत्तीर्ण झाले आहेत. त्यांचे विशेष हार्दिक अभिनंदन !

महाविद्यालयाचे सर्व संस्थाचालक व प्राचार्य आदरणीय श्री. अशोक पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली कला विभागाचे कामकाज अत्यंत उत्तमरित्या चालू आहे.

प्रा. सौ. श्रेया दाणी
(कला विभाग प्रमुख)

Department of Commerce

Commerce is one of the most important and fast growing carrier option field in India. Commerce also helps in eminent fields like stock exchange, Banking Sector, Co-operative Societies, Finance advisories and Tax consultants. Accountants also plays an important role in every department and Industries.

In our esteemed institute commerce department has been serving the educational needs from last 14 years. Currently there are different streams like B. Com, B. B. A and M. Com.

In this academic year admission status of commerce department is B. Com 956, M. com 113 compared to last year there is increase in 30% in strength. This reflects that is good response for the commerce.

Post graduation as M. Com is added to the curriculum of college since 9 years.

Co-Curricular Activities

- Guest Lecturer was conducted on a career guidance programme which was conducted in co-ordination of B. B. A. Dept. to motivate the students to pursue higher education.
- Guest Lecturer was arranged for T. Y. B. Com Students on the subject "How to face C-MAT" and "CET"

- 31.01.2016 Guest Lecturer on "Recent trends in advance Taxation" was conducted for T. Y. B. Com students by Prof. A. Pankar from C. K. Goyal College, Dapodi.
- On 01. 02. 2016 Guest Lecturer on "Modern Methods of Costing and Works Accounting" by Prof. S. V. Amrutkar for S. Y. & T. Y. B. Com.
- A guest lecture was organized on 27. 08. 2015 on carrier opportunities in Bajaj Alliance".

PARTICIPATION

- In the month of June Two of our S. Y. B. Com (E) students S. P. Gohila & Komal Pote have participated in queez competition. "Mind quest 2K15" by Pratibha Institute of Business Management.
- Nearly 25 Students at S. Y. B. Com. attended Annual General Meeting of Annasaheb Magar Sahakari Bank. which was organized at Annkushrao Landge Naityagraha.
- Two of our F. Y. B.com Student participated in Elocution Competition which is conducted by Arvind Telang college Nigadi.
- On 21st Dec. 2015 Savitribai Phule Pune University has organized

Elocation competiton. Priyanka Sawant of S. Y. B. Com and Snehal Dhanekar of T. Y. B. Com Participated in the competition. They gave effective speech on 'Religion'. This competition was conducted in the name of Dr. P. C. Alexander.

SEMINAR : Our Dept. conducted State Level Seminar on "Recent Trends in Commerce & Management" on 12th April 2016. Teachers and students of different College and Universities participated & presented paper in seminar.

CAMPUS INTERVIEW, PLACEMENT AND WORKSHOP.

- Mr. Abilash Jadhav from ICICI Bank has conducted placement drive for the post of Sales executive.
- In Tata Motors, 5 Students of T. Y. B.com has been placed as 'Accounts Assistants'.
- IROM Eureka Forbes Aeroguard Miss Shobana Somani has conducted

Placement for T. Y. B. Com and M. Com students.

- Four Students of S. Y. B. Com were placed in T. C. S. Company
- 10 students were selected as sales executive in Bajaj Allainz.

AWARD AND REWARDS.

- On 1.12.2015 Essay writing competition was held on the eve of birthday of A. P. G. Abdul Kalam. Miss Gouri Anil Thame has participated and won 2nd Prize. Subject was "Vachanmulle Jallel Maze Badal"
- F. Y. B. Com Students Mayur Sawant and his team has participated in Drama competition which was organized by Hutatmma Rajguru Law College, Khed. The team won consolation prize (University Level)

RESULT

M. Com II -70.30% Bade Pramila
B. Com-78.16% Kriti Shinde

Prof. J. V. Aramani
(HOD - Com Dept.)

DEPARTMENT OF COMPUTER SCIENCE

Computer Science department focuses on career and technical education programs, it runs the B.Sc(Computer Science), M.Sc(Computer Science), under computer stream. In the academic year 2015-2016 the admission status was: 297

COMPUTER RESOURCES AND LABORATORY

The college has 02 Computer Laboratories, well equipped with the latest Pentium-V. The Labs have sufficient nodes (107) with Server-Client Technology, two Unix Server, and Linux dual boot. It has a fast Ethernet network and Windows NT & Novel Net Ware as the operating system. It has a wide access to a range of databases, word processors and latest Graphics packages and all programming languages.

The Broadband Multi-user Internet Connectivity (2 Broadband Connection - Tata Indicom, BSNL) is connected with all machines for each and every students.

- Department has Audio Visual and Teaching Aids
- LCD projector, scanner, Web technology, Multimedia
- 25 KVA Inverter UPS (Heavy Duty)

Electronic Lab is well equipped with the micro controlled based electronic kits-75 and other equipment with 20 computer connectivity.

Stats. / Maths Lab is well equipped with 10 computer connectivity.

DEPARTMENT CONDUCTS ACTIVITIES LIKE

Students Seminars, Personality Development programs for students, Guest lectures & Placement Activity. Intercollegiate Chart & Programming Competition under event "IT MATRIX", Industrial visit to National Informatics Center Pune.

State level conference: Department has organized "State level conference" dated on 22nd April 2016 on the topic "Current trends in IT". 39 faculties actively participated and presented their research papers in the said event. Well known personalities were available for the event as speakers and chief guest.

Their gracious presence made this event successful. They share their precious knowledge with us which will be helpful in our future.

1) Dr. Ranjit Patil - Vice Principal
(Dr. D.Y. Patil College, Pimpri)

- 2) Dr. Janardan Pawar-Vice - Principal (Indira College of Commerce and Science, Wakad)
- 3) Dr. Shankar Mali-HOD(CS) (MIT College, Kothrud) and Research Guide in SPPU
- 4) Prin. Dr. R. B. Waghulde (D. N. College, North Maharashtra University, Jalgaon)

Students had participated for seminars, workshops & competitions held by different colleges of SPPU:

- 1) Students of F.Y.B.Sc(CS) Mr. Vyankaytesh Chavan & Mr. Kartik Kumar Lenka has participated in dance competition the event "Spandan" at ATSS College Chinchwad.
- 2) Students of S.Y.B.Sc (CS) & T. Y. B.Sc (CS) has participated in event "INSPERIA 2016" for programming competition at Pimpri-Chinchwad college of Engineering, Pune.

As with aim to widen the development of students in all sectors of world and to make awareness of duties towards nation college organizes the different events or activity like **N.S.S**, One day workshop for **Competitive Exam, Blood donation camp, Sports, Debate, Personality development Event, Job Fair, Mahbondal, NOSTALGIA-15, Fresher Party, Fare well.**

"IT- MATRIX"-Department organizes IT activity week. Every year IT Experts from various companies and colleges are invited to conduct lectures, guide and share their expert knowledge with the students.

Prof. Lakhdive G.S -
Prof. Ramkrishna More, ACS College, Akurdi .

Prof. Vaishali Ikhe -
Prof. Ramkrishna More, ACS College, Akurdi .

Mr. Ganesh Gunjal - Developer, APRG Technologies Pvt. Ltd

Mr. Amit Gupta - SME , TCS Infotech Pvt. Ltd

Mr. Vishal Zinjad - UAT Tester ,TCS Infotech Pvt. Ltd College, Pune

We also gratitude our all the passed UG & PG students to guide our student for different technology with help of seminars and workshop.

Placement Cell :

There is a placement cell for UG and PG students for assisting IT Projects and IT job in various companies such as **APRG Technologies Pvt.Ltd, Captrenal system** ,Tanish Infotech, Achills Solutions, TCS, Tech-Mahindra, Wipro, Infosys, Webindia, Convergys AMDOCS, KPIT Cummins, Syntel, Suzlon ,HTxpert Solution, WebTech Developers Pvt.Ltd ,TMoger Pvt Ltd., NIC, Cognizant.

- Total 155 students have been placed in various IT companies and more than 25 students are selected for industrial training in various companies.
- 1) WIPRO –WASE Pvt Ltd.-3 students
 - 2) TCS-2 Students
 - 3) Tech Mahindra-1 student
 - 3) APPS Techno -3 students
 - 4) CAPTERNAL SYSTEM-2 students
 - 5) TMonger Studio -**2 students**
 - 6) MAVRIX Pvt.Ltd.-2 students And many more .
- **Result A.Y. 14-15:** M.Sc(CS) 100%
B.Sc(CS)89%

Prof. Sushma Nagre
(Co-ordinator) BCS

Prof. Kiran Y. Chaudhari
Vice-Principal & HOD(CS)

DEPARTMENT OF B.C.A. (Computer Application)

For the academic year 2015-16 the admission status was : 186

COMPUTER RESOURCES AND LABORATORY

The department has two Computer Laboratories, well equipped with the latest Pentium-V.

The labs have sufficient nodes (107) with client server technology, two Unix Server and Linux dual boot. It has a fast Ethernet network and Windows NT and Novel Net Ware as the operating System. It has a wide access to a range of databases, word processors and latest graphics packages and all programming languages.

- The Broadband Multi-user Internet Connectivity (2 Broadband Connection- Tata Indicom, BSNL) is connected with all machines for each and every students
- Department has Audio Visual and Teaching Aids.
- LCD Projector, Scanner, Web Technology, Multimedia
- 25 KVA Inverter UPS (Heavy Duty)

DEPARTMENT CONDUCTS ACTIVITY LIKE

State level conference, State level

seminar, Student seminars, personality Development Programs for students, Guest lectures, & placement Activity, Intercollegiate Chart & Programming Competition under event "IT MATRIX".

State level conference:

Department has organized "State level conference" dated on 22nd April 2016 on the topic "Current trends in IT". 39 faculties actively participated and presented their research papers in the said event. Well known personalities were available for the event as speakers and chief guest.

Their gracious presence make this event successful. They share their precious knowledge with us which will be helpful in our future.

- 1) Dr. Ranjit Patil, Vice-principal (Dr. D. Y. Patil College, Pimpri)
- 2) Dr. Janardan Pawar, Vice-principal (Indira College of Commerce and Science, Wakad)
- 3) Dr. Shankar Mali-HOD (CS) (MIT College, Kothrud) and Research Guide in SPPU
- 4) Prin. Dr. R. B. Waghulde (D. N. College, North Maharashtra University, Jalgaon)

Industrial Visit:

Students has visited to National Informatics Center, Pune.

Student has participated for a competition held by different colleges of SPPU:

Students of TYBCA participated in a Insperia-2016 conducted by PCCOE, Pune.

Student has participated in extracurricular activities

Student has participated in extracurricular activities like Debate competition, NCC, Blood Donation, Workshop on competitive exams, workshop on personality development, fresher party, Farewell, Annual function, Job Fair, Sports, Maha Bhondala, Nostalgia -15 etc

Which helped the students to come out of daily routines and had fun with friends and class fellows.

“IT MATRIX” –Department organizes IT activity week. Every year 04 to 08 IT Experts from various companies and

colleges are invited to conduct lectures, guide and share their knowledge with the students.

Prof. Lakhdiv S.G. - Prof. Ramkrishna More college, Akurdi

Prof. Vaishali Ikhe - Prof. Ramkrishna More college, Akurdi

Mr. Yogesh Chaudhari - Amdocs Pvt. Ltd.

Ms. Swapna Lokhande - Infosys Pvt. Ltd.

Placement Cell :

- There is a placement cell for BCA. Students for assisting IT jobs in various companies such as AMDOCS, TANISH INFOTECH, Achills Solutions, TCS, Tech Mahindra, Wipro, Infosys, WebIndia, Convergious, KPIT Cummins, Suzlon, HTxpert Solutionh, Web Tech Developer Private Limited, Cognizant
- Total 38 Students have been placed in various IT Companies.
- Result Academic Year 14-15: BCA 89%

Prof. Rohini R. Bhoware
(Co-ordinator BCA)

Prof. Kiran Y. Chaudhari
(Vice Principial & HOD(CS))

DEPARTMENT OF BIOTECHNOLOGY

The Department of Biotechnology was established in year 2005. It offers three year B.Sc. and two year M.Sc. degree course affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune. It is multidisciplinary science with major areas – Microbiology, Biochemistry, Molecular Biology, Plant and Animal tissue culture, Botany, Zoology. The college practically exceeds all norms prescribed by University of Pune regarding space, Laboratory facilities, teaching aid including OHP, LCD, internet etc. and joined efforts are being made continuously to improve the education standard. The unending quest for knowledge has led to a number of inventions and discoveries in the field of Biotechnology. The advances made in the field are fathomless today and at the current rate of development it is going to be one particular faction of science that will see more takers and an increased activity. Our management identified it is evolving discipline with a bright future, hence this course had been included in the college curriculum.

1) Course conducted: B.Sc. and M.Sc.

2) Year of inception: 2005 & 2008

3) Laboratories :

- Undergraduate Laboratory

- Post Graduate Laboratory
- Instrumentation Laboratory
- PTC /ATC Laboratory
- Project Laboratory

4) Number of Students:

- UG students : 57 PG student:38

5) Visiting Faculty:

- Dr. Sanjay Mukharjee (NIV, Pune)
- Dr. Rakesh Pawar (NCL, Pune)
- Mr. Umesh Joshi (Serum Institute of India, Pune)

6) Activities:

a) Curricular:

- Weekly tests : For all subjects.
- Internal tests: For all subjects per term.
- Preliminary test: For all subjects prior to university final examination.

7) Results:

- F.Y.B.T. - 100%
- S.Y.B.T.- 88%
- T.Y.B.T.- 90%
- M.Sc I:- 100%
- M.Sc. II:- 91%

8) Topper students for 2014-15 :

- B.Sc. – Ms. Shikha Karn (68.22%)
- M.Sc.- Ms. Priya Takawale (75.80%)

9) Co-curricular activities:

- Weekly seminars / Talk by the eminent scientist / industrial personnel on their subject of expertise.
- Educational visits to NARI, Horticulture Training Research Centre, Talegaon Pune.
- Educational visit to ABC Cheese farm Pune, and Renaissance winery, Nashik.
- Educational visit to animal handling to RJSPM College of Pharmacy, Dudulgaon, Moshi, Pune.
- Field Visits regarding Bio-diversity

studies.

10) Extra-Curricular activities:

- Organized “**Biosynapse 15**” an intercollegiate Scientific Poster/Model/ oral Presentation and Scientific debate. On 28/12/2015.

11) Organised Bioinnova and Ekebanna flower decoration, Waste remolding and Scientific debate competition on 10/09/2015.

12) Department of Biotechnology successfully conducted State Level Seminar on “Modern Trends in Plant Biotechnology” on 23/04/2016.

Prof. Sachin Chavan
(Head, Department of Biotechnology)

Academic Report

JUNIOR SCIENCE

Year 2015-2016

The following activities were conducted in Junior Science department during the academic year 2015 - 2016.

A) Parents Meeting

Four parents Teacher meeting were held in the academic year 2015-2016.

Sr. No.	Date	Class	No of present parents
1	05/09/2015	XI Science	129
2	13/09/2015	XII Science	9 8
3	03/10/2015	XI Science	132
4	20/10/2015	XII Science	118

B) Science Exhibition :

The one day inter-schools and collegiate level science exhibition with the theme "Innovation 2015/16" was hosted by Rajmata Jijau Shikshan Prasark Mandal's Arts, Commerce & Science College on **28th Dec. 2015**. The event saw young enthusiastic participants from different school and colleges putting upto 95 participatory exhibits comprising of innovative working models and investigation based projects.

The program was inaugurated by **Dr. Sanjaykumar Dalvi** (Director, BSW,

Savitribai Phule Pune University). He was impressed by the presentation and congratulated the participants. The exhibits by different school and colleges were indeed eye openers on various topics related to technology, saving system, harvesting etc.

Prize Distribution :

The program was concluded with prize distribution by the auspicious hands of **Dr. B. S. Karekar** (Deputy Education officer Zilha Parishad Pune). He congratulate the college staff conducting such an event.

1st Prize : For Bhairavnath Jr. College, Bhosari Stood first for Bomb Detector Device Model.

2nd Prize : Modern Jr. College, Yamuna nagar stood second for Salt water car model.

3rd Prize : RJSPM's Arts, Commerce & Science Collge, Landewadi, Bhosari stood third prize for water control and saving system model.

Consolation Prize :

1st Prize : 1st Consolation prize gone to garbage Management of Kanya Vidyalaya, Pimpri Waghere.

2nd Prize : 2nd consolation prize gone to smog detector of RJSPM's Arts, Commerce & Science College Landewadi, Bhosari

Science exhibition provides dimension to the students. It also expands their curiosity towards new scientific technique & inventions.

C) Exam Report :

Our Junior Science department conducted three monthly tests, Two unit tests, Preliminary Exam, Term End Exam and 2 test series. The exams were conducted in very strict and disciplinary

Prof. Sable S. R.
HOD

atmosphere and the performance of the student was good.

MHT - CET classes were also conducted in the academic year 2015 - 2016.

D) Cultural Activities :

1. Welcome Party : 12th Science students organized Welcome Party to the 11th students on 12th Aug. 2015. On this occasion many students gave speech.

2. Teachers Day : Junior Science department students celebrated teachers day on 5th Sept. 2015. On this occasion students play role of teacher and teach to class.

3. Gurupournima : Junior Science department celebrated Gurupournima on 31st July 2015. At that time many students gave speech on Guru.

4. Rakshabandhan : Junior Science department Girls students celebrated Rakshabandhan on 31st August 2015.

6. IISR Quiz Competition : From Junior 11 Science 21 students attended Quiz Competition at IISR, Pashan, Pune on Date 28/ 03 /2015. Students got participation certificate and lot of Knowledge about Science.

Prof. Pawar D. B
Supervisor

कनिष्ठ विभाग (कला व वाणिज्य)

इ. १० वी नंतर महाविद्यालयीन पहिली पायरी म्हणजे इ. ११ वी, १२ वी अर्थात कनिष्ठ महाविद्यालय. शाळेतून महाविद्यालयात येण्याचा पहिला अनुभव कनिष्ठ विभागात मिळतो. थोडे शालेय जीवन व थोडे महाविद्यालयीन जीवन अनुभवण्यास प्रारंभ या विभागातून होतो. कनिष्ठ विभागात देखील माध्यमिक प्रमाणेच नियमांचे व शिस्तीचे पालन करावे लागते. आमच्या कनिष्ठ विभागात गणवेश व शिस्त या गोष्टींचे काटेकोर पालन केले जाते. वर्गात विद्यार्थ्यांची उपस्थिती अनिवार्य आहे येथे अध्यापनाचे कार्य सुयोग्य पद्धतीने होते.

परीक्षा : शैक्षणिक वर्ष २०१५ - १६ मध्ये ठरवून दिल्याप्रमाणे अभ्यासक्रम पूर्ण झाला. त्याचप्रमाणे नियोजित सर्व परीक्षा चाचणी १ व २ प्रथम सत्र, द्वितीय सत्र, इ. १२ वीच्या सराव परीक्षा घेण्यात आल्या. या प्रत्येक परीक्षेत विद्यार्थ्यांच्या गुणांकात होत असलेली वाढ लक्षणीय आहे.

पालक - शिक्षक सह विचार सभा : अभ्यासक्रमाबरोबरच इतर वर्तणुकी बदल विद्यार्थी संदर्भात पालक-शिक्षक यांच्यात सुसंवाद साधला जावा, या करीता इ. ११ वी व १२ वी या वर्गाच्या पालक सभा आयोजित करण्यात आल्या. सभेत पालकांनी आपल्या पाल्यांविषयी असणाऱ्या अडचणी, त्यांची शैक्षणिक गुणवत्ता, त्यांची वर्तणुक या संदर्भात शिक्षकांशी मनमोकळेपणाने संवाद साधला. आपल्या पाल्यांच्या संदर्भात असणाऱ्या समस्यांचे निराकरण करण्याचा प्रयत्न पालक-शिक्षक सभेद्वारे केला गेला. त्यामुळे शिक्षक-पालक सभा घेण्याचे उद्दीष्ट सार्थ झाले.

गुरूपौर्णिमा : महाविद्यालयीन पातळीवर विविध कार्यक्रमांचे आयोजन केले जाते. या सर्व कार्यक्रमात विद्यार्थी सहभागी होतात. सर्वत्र साजरी होणारी गुरूपौर्णिमा विद्यार्थ्यांनी विभागात ही साजरी केली. विद्यार्थ्यांनी त्यांना आपल्या गुरूंविषयी असलेला आदर, मनोगतातून व्यक्त केला.

शिक्षक दिन : तसेच डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांच्या जयंती निमित्त ५ सप्टेंबर रोजी शिक्षक दिन मोठ्या उत्साहात साजरा केला. विद्यार्थ्यांनी स्वतः त्या दिवशी वर्गात अध्यापन केले त्यांना प्रोत्साहन देण्यासाठी उत्कृष्ट विद्यार्थी शिक्षकाची निवड करून त्यांना पारितोषिक देण्यात आले.

स्वागत समारंभ : दरवर्षी (माध्यमिक) इ. १० वी तून उत्तीर्ण होऊन शालेय जीवनातून महाविद्यालयीन जीवनात नव्याने पदार्पण करत असलेल्या विद्यार्थ्यांचे स्वागत महाविद्यालयात केले जाते. संस्थेचे सर्व पदाधिकारी, सर्व शिक्षकवृंद व इयत्ता १२ वी चे सर्व विद्यार्थ्यांनी एकत्रित येऊन या नविन विद्यार्थ्यांचे स्वागत केले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य अशोकराव पाटील सरांनी विद्यार्थ्यांना अभ्यास व शिस्ती विषयी माहिती देऊन मार्गदर्शन केले. तेव्हा पासून विद्यार्थी खऱ्या अर्थाने महाविद्यालयीन जीवनास सुरुवात करतात.

करिअर मार्गदर्शन : ज्याप्रमाणे इ. १० वी नंतर विद्यार्थ्यांना पुढे कोणत्या शाखेस प्रवेश घ्यावा, कोणती शाखा निवडावी, आपली आवड कशी जोपासावी याचे मार्गदर्शन केले जाते. त्याचप्रमाणे इ. १२ वी नंतर ही आपले पुढील शिक्षण कोणत्या शाखेतून पूर्ण करावे याचे मार्गदर्शन कनिष्ठ विभागात दिले जाते. वरिष्ठ विभागाच्या विविध शाखेतील तज्ञ शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांना त्यांच्या पुढील यशस्वी वाटचाली करीता मार्गदर्शन केले.

परिक्षेस शुभेच्छा व समारोप : इ. १२ वी च्या विद्यार्थ्यांना परीक्षासाठी शुभेच्छा समारंभाचे आयोजन करण्यात आले. विद्यार्थ्यांना परीक्षे संदर्भात महत्वाच्या सूचना देण्यात आल्या व त्यांच्या मनात परीक्षेविषयी असणारी भीती दूर करण्याचा प्रयत्न केला गेला. विद्यार्थ्यांनी कोणतेही टॅशन न घेता प्रामाणिकपणे अभ्यासपूर्ण पेपर्स सोडवावेत. असे मार्गदर्शन करून त्यांना परीक्षेसाठी महाविद्यालयाच्या वतीने शुभेच्छा देण्यात आल्या.

उपरोक्त पद्धतीने महाविद्यालयातील कनिष्ठ विभागात विविध उपक्रम राबविले गेले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य आदरणीय श्री. अशोकराव पाटील व उपप्राचार्य किरण

चौधरी सर यांच्या मार्गदर्शनाखाली कनिष्ठ विभागाचे कामकाज सुव्यवस्थित रित्या सुरू आहे.

पर्यवेक्षक (कनिष्ठ विभाग)

प्रा. पवार डी. बी.

कनिष्ठ विभाग प्रमुख

डॉ. नेहा बोर्से

BBA DEPARTMENT

Year 2015-2016

Management is all about getting things done...

Indian Industry and business are the grip of a major transition facing great stress of Cut throat competition, Changing economic scenario etc., hence to sustain development Culture we have to put efforts to provide the students with academic excellence. As well as grooming them by conducting various extracurricular activities in this professional Course to match their talents to suit the growing needs of the industries.

ACADEMIC EXCELLENCE :

TOPPERS :

- F. Y. BBA : Kanchan Khetre - 76.25%
S. Y. BBA : Pramila Bhogade - 70%
T. Y. BBA : Kirti Shete - 70.66%

ACADEMIC ACTIVITIES :

PRESENTATION :

Presentation on topics such as "Communication Skills", "Human Resource Management", Current News etc were conducted.

Students participated in Management Games such as "Ice-Breaking"

GROUP DISCUSSION :

Group discussions were conducted in second term on various topics concerning

Social Issues, Environment Awareness, Economic Study, etc.

GUEST LECTURE :

- Guest Lecture was conducted on "Research Methodology" and "Statistics" by Prof. Sanjay chavan.
- Mr. S.Joshi gave a lecture on Personality "Development & Motivation"

- Guest Lecture was conducted on "Preparation for CET Exam" for MBA Entrance.
- Exams Guest Lecture on Digital Marketing Opportunities was organised by Bajaj Allainz Co. on 27.08.2015.
- Tally Workshop was conducted.
- Communication Skills Workshop was conducted.
- Students participated in Nirbhay Kanya Abhiyan.
- Personality Development Workshop on 22.01.2015.

INDUSTRIAL VISITS AND EXCURSION :

- 1) To D. I. S. On 01.12.2014.
- 2) The students then visited Different banks to understand the functioning of Banking Sector.
- 3) To Hyundai Ltd.

PLACEMENTS :

Students Placement was conducted at Bajaj Allainz" T. Y. BBA on 28.08.2015 and for the post of sales CEO and In ICIC on 37.08.2015.

Job Fair was also organized in college premises in which many students participated.

EXTRA CURRICULAR ACTIVITIES :

- Blood Donation Camp on 30.07.2015
- Career Guidance lecture on Competitive exams 30.07.2015.

- Students also participated in Road Safety Drive under NSS
- Students organized food stall on "Fun Fair Day" in college on 01.01.2015
- College Annual Gathering was conducted on 02.01.2015.
- One day state level seminar was organized on the topic "Recent trends in Commerce & Management"
- Freshers Party and Send off Party : Was also organized by the students.

Participation on Students in other Competitions :

SPORTS : Students also actively participated in all the sports activities conducted by the college on the sports Day.

Apurva Wathare
(Co-Ordinator - BBA)

जिमखाना व क्रीडा विभाग (वरिष्ठ विभाग)

शैक्षणिक वर्ष २०१५ - २०१६

शैक्षणिक वर्ष २०१५ - २०१६ या वर्षासाठी जिमखाना वरिष्ठ विभागाचा अहवाल सादर करताना मला अत्यंत आनंद होत आहे. दरवर्षी प्रमाणे या वर्षी ही महाविद्यालयातील खेळांडूनी आपापल्या क्रीडा स्पर्धेमध्ये उल्लेखनीय कामगिरी करून महाविद्यालयाचे नाव आंतरविद्यापीठ, राष्ट्रीय, राज्य स्तरापर्यंत उज्वल केले आहे.

या वर्षी अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ स्तरापर्यंत तसेच राष्ट्रीय स्तरावरती महाविद्यालयाच्या जवळ जवळ ३० खेळांडूनी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे तसेच महाराष्ट्राचे प्रतिनिधित्व करून विविध स्पर्धेमध्ये यश मिळविले आहे.

या वर्षी पुणे विद्यापीठाच्या खो-खो (मुली) संघाने सलग चौथ्या वर्षी मुंबई येथे झालेल्या पश्चिम विभागीय आंतरविद्यापीठ स्पर्धेमध्ये द्वितीय क्रमांक मिळवून वाराणसी येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ स्पर्धेमध्ये पाचवा क्रमांक मिळविला या संघामध्ये ४ खेळाडू आपल्या महाविद्यालयाच्या होत्या.

तसेच सलग तिसऱ्या वर्षी मुंबई येथे झालेल्या पश्चिम विभागीय आंतरविद्यापीठ कबड्डी (मुली) स्पर्धेमध्ये द्वितीय क्रमांक मिळवून चेन्नई येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ स्पर्धेमध्ये चतुर्थ क्रमांक मिळविला. या संघामध्ये महाविद्यालयातील कु.पुजा शेलार, कु. आशा शर्मा, कु. छाया पंडीत, कु. कोमल गायकवाड या खेळाडूंचा समावेश होता.

त्याचप्रमाणे या वर्षी परभणी येथे झालेल्या पश्चिम विभागीय आंतरविद्यापीठ कबड्डी (मुले) स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक मिळवून अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ स्पर्धेत

पाचवा क्रमांक मिळविला. या संघामध्ये महाविद्यालयातील कु. विराज लांडगे या खेळाडूचा समावेश होता.

तसेच पुणे विद्यापीठ व पुणे जिल्हा क्रीडा विभागांतर्गत, आंतरमहाविद्यालयीन व्हॉलीबॉल, कबड्डी, खो-खो, फुटबॉल, हॅण्डबॉल, अॅथलेटिक्स, बॉक्सिंग, तलवारबाजी, धनुर्विद्या, ज्यूदो कुस्ती अशा विविध स्पर्धाकरीता महाविद्यालयाच्या १७८ खेळांडूनी सहभाग दर्शविला.

या वर्षी पुणे जिल्हा अंतर्गत विविध महाविद्यालया मार्फत आंतर महाविद्यालयीन क्रीडा स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते त्यामध्ये आमच्या महाविद्यालयाच्या प्रामुख्याने व्हॉलीबॉल मुलांच्या संघाने जवळजवळ पाच विजेते पद पटकाविलीत. तर उमेश खेंगरे या खेळाडूने बुद्धिबळ स्पर्धेमध्ये तीन ठिकाणी विजेतेपद पटकाविले.

या वर्षी विविध आंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयाच्या कबड्डी (मुलीच्या) संघाने एकतर्फी सर्व महाविद्यालयावर मात करून प्रथम क्रमांक पटकावून सलग चौथ्या वर्षी विजेते पद आपल्याकडे राखले. तर मुलींच्या खो-खो व व्हॉलीबॉल संघाने तर मुलांच्या व्हॉलीबॉल संघाने आंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धेमध्ये उपविजेतेपद पटकाविले. तसेच आंतरमहाविद्यालयीन शरीरसौष्ठव स्पर्धेमध्ये पहिल्यांदाच महाविद्यालयाच्या संघाला उपविजेते पद मिळाले.

खेळांडूनी यावर्षी महाविद्यालयातील सांघिक तसेच वैयक्तिक स्पर्धांमध्ये चांगले यश संपादन करून महाविद्यालयाचे नाव आंतरविद्यापीठ, राष्ट्रीय, राज्य स्तरापर्यंत उज्वल केले आहे.

संस्थेचे अध्यक्ष मा. आमदार विलासराव लांडे, खजिनदार अजित गव्हाणे, सचिव विश्वनाथ कोरडे, सर्व पदाधिकारी यांच्या प्रेरणेने व महाविद्यालयाचे विश्वस्त व सतत खेळावर आस्था, प्रेम करणारे मा. श्री. प्रतापराव खिरीड यांचे प्रोत्साहन व महाविद्यालयाचे प्राचार्य प्रा. अशोक पाटील यांच्याकडून वेळोवेळी सहकार्य व मार्गदर्शनाचा सतत लाभ झाला. म्हणूनच जिमखाना क्रीडाविभागाने राष्ट्रीय, राज्यस्तरीय व आंतरविद्यापीठ स्तरापर्यंत यश संपादन केले आहे.

वार्षिक क्रीडा महोत्सव : महाविद्यालयांच्या जिमखाना क्रीडाविभागाच्या वतीने शैक्षणिक वर्ष २०१५-१६ मध्ये तीन दिवसीय वार्षिक क्रीडा स्पर्धा महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले होते. यामध्ये कबड्डी, खो-खो, व्हॉलिबॉल, बुद्धिबळ, मैदानी स्पर्धा इत्यादी खेळ होते. या वार्षिक क्रीडा महोत्सवाचे उद्घाटन प्राचार्य प्रा. अशोक पाटील यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले.

वार्षिक पारितोषिक वितरण सोहळा : ०२ जानेवारी २०१६ रोजी अंकुशराव लांडगे नाट्यगृह या ठिकाणी वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर कार्यक्रमात आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय, राज्य, आंतरविद्यापीठ, जिल्हा स्तरावरील बक्षिसपात्र विद्यार्थी खेळांडूना प्रमुख पाहुणे डॉ. अशोकराव भोईटे (माजी कुलगुरू शिवाजी विद्यापीठ) व डॉ. व्ही. बी. गायकवाड (संचालक बी. सी. यु. डी. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ) यांच्या शुभहस्ते प्रमाणपत्र, पदक व सन्मानचिन्ह देऊन गौरविण्यात आले सदर कार्यक्रमप्रसंगी संस्थेचे अध्यक्ष मा. आमदार श्री. विलास विठोबा लांडे, खजिनदार मा. श्री. अजितभाऊ गव्हाणे, संस्थेचे विश्वस्त मा. श्री. प्रतापराव खिरीड, प्राचार्य व आदी मान्यवर उपस्थित होते.

शैक्षणिक वर्ष २०१५-१६ या कालावधीत विविध क्रीडा स्पर्धेचे नियोजन महाविद्यालयाचे शा. शि. संचालक प्रा. गणेश चव्हाण, प्रा. करडे जी. एस. यांनी केले होते.

या विविध स्पर्धासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य, प्रा. अशोक पाटील, उपप्राचार्य प्रा. किरण चौधरी, रजिस्ट्रार सौ. अश्विनी भोसले / चव्हाण, सर्व विभागप्रमुख प्राध्यापक व इतर सेवक वर्ग यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

शैक्षणिक वर्ष २०१५ - २०१६ :

खो खो : १. कु. गौरी शेलार (टी. वाय. बी. कॉम) २) कु. कोमल बडिगेर (टी. वाय. बी. कॉम) ३. कु. प्रतिक्षा तामचिकर (टी. वाय. बी. ए.) ४) कु. सुजाता वाघमारे (टी. वाय. बी. कॉम.) मुंबई येथे झालेल्या पश्चिम विभागीय आंतरविद्यापीठ खो-खो स्पर्धेमध्ये रौप्य पदक व अश्वमेध क्रीडामहोत्सव २०१५ - २०१६ स्पर्धेमध्ये कांस्य पदक. वाराणसी येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ खो-खो स्पर्धेसाठी पुणे विद्यापीठ संघात निवड.

व्हॉलीबॉल : ५) श्री. शहारूख मुलाणी (एस. वाय. बी. ए.) पश्चिम विभागीय आंतरविद्यापीठ स्पर्धेसाठी पुणे विद्यापीठाच्या व्हॉलीबॉल संघामध्ये निवड व अश्वमेध क्रीडामहोत्सव २०१५ - २०१६ स्पर्धेसाठी विद्यापीठाच्या व्हॉलीबॉल संघामध्ये निवड.

कबड्डी : ६) कु. कोमल गायकवाड ७) कु. छाया पंडीत ८) कु. आशा शर्मा ९) कु. पूजा शेलार (सर्व टी. वाय. बी. ए.) नांदेड येथे झालेल्या अश्वमेध क्रीडामहोत्सव २०१५-२०१६ स्पर्धेमध्ये कांस्य पदक. तसेच मुंबई येथे झालेल्या पश्चिम विभागीय आंतरविद्यापीठ कबड्डी स्पर्धेमध्ये रौप्य पदक तामिळनाडू येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ कबड्डी स्पर्धेमध्ये चतुर्थ क्रमांक.

१०) विराज लांडगे (एस. वाय. बी. ए.) नांदेड येथे झालेल्या अश्वमेध क्रीडामहोत्सव २०१५ - २०१६ स्पर्धेमध्ये सुवर्ण पदक. तसेच नांदेड येथेच पश्चिम विभागीय आंतरविद्यापीठ कबड्डी स्पर्धेमध्ये सुवर्ण पदक वाराणसी येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ

कबड्डी स्पर्धेमध्ये चतुर्थ क्रमांक.

कुस्ती : ११) श्री. अनिकेत लांडे (एफ. वाय. बी. ए.) दि. १९ ते २१ डिसेंबर २०१५ कात्रज येथे आयोजित केलेल्या आंतरमहाविद्यालयीन कुस्ती स्पर्धेमध्ये रौप्यपदक.

व्हॉलीबॉल : १२) श्री. प्रशांत सागर (एस. वाय. बी. कॉम) १३) श्री. शुभम पठारे (एस. वाय. बी. कॉम) अगस्ती महाविद्यालय अहमदनगर येथे झालेल्या पुणे विद्यापीठ अंतर्गत आंतरविभागीय व्हॉलीबॉल स्पर्धेत प्रथम क्रमांक.

१४) कु. काजल रासकर (एफ. वाय. बी. कॉम). १५) कु. कोमल पाटोळे (एफ. वाय. बी. कॉम.) राधाबाई काळे महाविद्यालय अहमदनगर येथे झालेल्या पुणे विद्यापीठ अंतर्गत आंतरविभागीय व्हॉलीबॉल स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक.

बुद्धीबळ : १६) कु. उमेश खेंगरे (एम.कॉम) डी. वाय. पाटील इजि. महाविद्यालय आकुर्डी, गरवारे महाविद्यालय, महाविद्यालय पुणे व एम. आय. टी. आळंदी येथे झालेल्या आंतर महाविद्यालयीन बुद्धीबळ स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक

पुणे विद्यापीठ अंतर्गत आंतरविभागीय बुद्धीबळ स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक.

बॉक्सिंग : १७) कु. राहुल धोत्रे (एस. वाय. बी. ए) १८) कु. नेहा दिवटे (एम. कॉम) १९) कु. चांदणी शेख (टी. वाय. बी. ए.) २०) कु. श्रद्धा प्रसाद (एफ. वाय. बी. कॉम) बी. जे. एस. महाविद्यालय वाघोली येथे झालेल्या पुणे विद्यापीठ अंतर्गत आंतरविभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेत रौप्य पदक.

खो - खो : २१) कु. शोभा मंजुळकर (टी. वाय. बी. कॉम.) सी. डी. जैन महाविद्यालय श्रीरामपुर येथे झालेल्या आंतरविभागीय स्पर्धेमध्ये द्वितीय क्रमांक.

शरीर सौष्टव स्पर्धा : २२) कु. मुकुल हगवणे (टी. वाय. बी. सी. ए.) इंद्रायणी महाविद्यालय तळेगाव येथे झालेल्या आंतरमहाविद्यालयीन शरीर सौष्टव स्पर्धेमध्ये सुवर्ण पदक व आंतरविभागीय स्पर्धेमध्ये कास्यपदक २३.) कु. तुषार मसळे (टी. वाय. बी. कॉम.) इंद्रायणी महाविद्यालय तळेगाव येथे झालेल्या आंतरमहाविद्यालयीन शरीर सौष्टव स्पर्धेमध्ये कास्यपदक.

प्रा. गणेश चव्हाण

शा. शिक्षण संचालक वरिष्ठ महाविद्यालय

वार्षिक क्रीडा अहवाल - २०१५ - १६ कनिष्ठ महाविद्यालय

‘आरोग्य हिच खरी संपत्ती’ (Health is Wealth) या उक्ती प्रमाणे हे मिळविण्यासाठी व्यायाम व खेळाची नितांत आवश्यकता आहे. जीवनामध्ये खेळाला अनन्यसाधारण महत्त्व असून संस्कृती, कला, परंपरा, सदृढतेचा मूलमंत्र, आनंदी व उत्साही वातावरण निर्माण करण्यासाठी खेळातील सक्रीय सहभाग आवश्यक आहे. शालेय जीवनात विद्यार्थी - खेळाडूच्या सुप्त गुणांना वाव देण्यासाठी दरवर्षी कनिष्ठ महाविद्यालयातील खेळाडूसाठी पिंपरी चिंचवड महानगर पालिका, पुणे जिल्हा क्रीडा परिषद व क्रीडा युवक सेवा संचालनालय महाराष्ट्र राज्य पुणे यांच्यावतीने जिल्हास्तर, विभागस्तर, राज्यस्तर व राष्ट्रीयस्तर विविध शालेय क्रीडा स्पर्धांचे आयोजन करण्यात येते. त्यासाठी शैक्षणिक वर्ष २०१५ - १६ मध्ये महाविद्यालयातील अनेक खेळाडूंनी विविध क्रीडा स्पर्धांमध्ये सहभागी होऊन विशेष प्राविण्य प्राप्त केलेले आहे. त्यात कबड्डी, व्हॉलीबॉल, खो-खो, क्रिकेट, श्रोबॉल, डॉजबॉल या सांघिक क्रीडा प्रकारात तसेच बॉक्सिंग, वुशू, तलवारबाजी, कुस्ती, सिकाई मार्शल आर्ट, बॅडमिंटन, तायक्वॉंदो, मार्शल आर्ट, बुद्धीबळ, ज्युदो, आष्टेडू आखाडा, किक बॉक्सिंग, कराटे, तायक्वॉंदो, ट्रेडिशनल रेसलिंग, अॅथलेटिक्स इ. वैयक्तिक क्रीडा प्रकारात सहभागी होऊन जिल्हा विभाग, राज्य व राष्ट्रीय पातळीवर नेत्रदिपक प्रगती करून महाविद्यालयाच्या नावलौकिकात विशेष भर टाकली आहे अशा कनिष्ठ महाविद्यालयाचा जिमखाना विभागाचा क्रीडा अहवाल सादर करताना विशेष आनंद होत आहे.

कु. स्वप्नाली अशोक घोडके (११ वी कला) हिने दिल्ली येथे झालेल्या शालेय राष्ट्रीय वुशू स्पर्धेत ५२ किलो ग्रॅम

वजन गटात महाराष्ट्र राज्याचे प्रतिनिधीत्व केले आहे. त्यात रौप्य पदक मिळविले आहे. कु. धनश्री सर्जेराव दिंडे (१२ वाणिज्य), कु. ऋषिकेश नेवाळे (१२ वी वाणिज्य) यांची शालेय राज्यस्तरीय बॉक्सिंग स्पर्धेसाठी जिल्हा क्रीडा संकुल भंडारा येथे झालेल्या स्पर्धेत अनुक्रमे ६३ किलो ग्रॅम व ९१ किलो ग्रॅम वजन गटात द्वितीय व तृतीय संपादन केला. मिरज जि. सांगली येथे झालेल्या शालेय राज्य स्तरीय थांगता मार्शल आर्ट स्पर्धेत कु. प्रगती सुरेश घनवट (१२ वी वाणिज्य) हिने ५४ किलो ग्रॅम वजनगटात द्वितीय क्रमांक प्राप्त केले आहे. वाळवा जि. सांगली येथे झालेल्या शालेय राज्यस्तरीय खो-खो स्पर्धेसाठी कु. शिवानी अनिल सातव (११ वी विज्ञान) हिची १९ वर्षांखालील मुलीच्या गटात निवड व सहभाग आहे. जि. सांगली येथे झालेल्या सांगली जिल्हा कबड्डी संघटना व महाराष्ट्र राज्य कबड्डी संघटना यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित कुमारगट कबड्डी राज्य अजिंक्यपद स्पर्धेत कु. योगेश गुराप्या अक्षूमणी (१२वी वाणिज्य) या खेळाडूची पुणे जिल्हा संघात निवड व तृतीय क्रमांक प्राप्त आहे. जिल्हा क्रीडा संकुल गडचिरोली येथे झालेल्या शालेय राज्यस्तरीय व्हॉलीबॉल स्पर्धेसाठी कु. प्रसाद कुंभार (१२ वी कला) याची १९ वर्षां खालील मुलांच्या गटात निवड व सहभाग आहे. तसेच कु. महेश जाधव (१२ वी वाणिज्य) याची पिंपरी चिंचवड कुस्तीगीर संघटना, आयोजित कुमारगट महाराष्ट्र केसरी जिल्हा निवड चाचणी कुस्ती स्पर्धेत ४८ ते ५० किलो ग्रॅम वजन गटातून नागपूर येथे झालेल्या कुस्ती स्पर्धेत निवड व सहभाग आहे.

विशेष आनंदाची बाब म्हणजे: जिल्हास्तरीय शालेय कबड्डी स्पर्धेत १९ वर्षां खालील मुलांच्या गटात कनिष्ठ

महाविद्यालयाच्या संघाने सतत ३ वर्षे प्रथम क्रमांक मिळवून नगर येथे झालेल्या शालेय विभागीय कबड्डी स्पर्धेसाठी निवड व सहभाग तसेच शालेय जिल्हास्तरीय व्हॉलीबॉल स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या मुलांच्या संघाने प्रथम क्रमांक मिळवून श्रीरामपूर येथे झालेल्या शालेय विभागीय व्हॉलीबॉल स्पर्धेसाठी निवड व संघाने द्वितीय क्रमांक मिळविला आहे. शालेय जिल्हास्तरीय खो-खो व कबड्डी स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुलींच्या गटात महाविद्यालयाच्या मुलींच्या संघाने द्वितीय क्रमांक मिळविला तसेच टेनिसबॉल क्रिकेट जिल्हास्तरीय स्पर्धेत मुलांच्या संघाने द्वितीय क्रमांक संपादन केला.

कनिष्ठ महाविद्यालयातील गुणवंत खेळाडू

१. कु. स्वप्नाली अशोक घोडके (११ वी कला) : दिल्ली येथे झालेल्या शालेय राष्ट्रीय वुशू स्पर्धेसाठी महाराष्ट्र राज्याच्या संघात ५२ किलोग्रॅम वजन गटासाठी निवड सदर निवड जि. बीड येथे झालेल्या शालेय राज्यस्तरीय वुशू स्पर्धेत प्रथम क्रमांक मिळविल्याने करण्यात आली आहे.

२. कु. धनश्री सर्जेराव दिंडे (१२ वी वाणिज्य) :

जिल्हा क्रीडा संकुल भंडारा येथे झालेल्या शालेय राज्यस्तरीय बॉक्सिंग स्पर्धेत ६३ किलो ग्रॅम वजनगटासाठी निवड व द्वितीय क्रमांक प्राप्त आहे.

३. कु. ऋषिकेश संजय नेवाळे (१२ वी वाणिज्य) :

जिल्हा क्रीडा संकुल भंडारा येथे झालेल्या शालेय राज्यस्तरीय बॉक्सिंग स्पर्धेत ९१ किलो ग्रॅम वजनगटासाठी निवड व तृतीय क्रमांक प्राप्त केला आहे.

४. कु. शिवानी अनिल सातव (१२ वी वाणिज्य) :

वाळवा जि. सांगली येथे झालेल्या शालेय राज्यस्तरीय खो-खो स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुलींच्या गटात निवड व सहभाग .

५. कु. योगेश गुराप्या अक्षमणी (१२ वी वाणिज्य) :

जि. सांगली येथे झालेल्या सांगली जिल्हा कबड्डी संघटना व महाराष्ट्र राज्य कबड्डी संघटना यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित कुमारगट कबड्डी अजिंक्यपद स्पर्धेत पुणे जिल्हाच्या संघात निवड व संघाला तृतीय क्रमांक प्राप्त झाला आहे.

६. कु. प्रसाद हरिभाऊ कुंभार (१२ वी वाणिज्य) :

जिल्हा क्रिडा संकुल गडचिरोली येथे झालेल्या शालेय राज्यस्तरीय व्हॉलीबॉल स्पर्धेसाठी १९ वर्षाखालील मुलांच्या गटात निवड व सहभाग.

७. कु. प्रगती सुरेश घनवट (१२ वी वाणिज्य) :

मिरज जि. सांगली येथे झालेल्या शालेय राज्यस्तरीय थांगता मार्शल आर्ट स्पर्धेसाठी ५१ ते ५४ किलो ग्रॅम वजनगटात मुलींमध्ये द्वितीय क्रमांक प्राप्त.

८. कु. महेश अनिल जाधव (१२ वी वाणिज्य) :

नागपूर येथे झालेल्या कुमारगट महाराष्ट्र केसरी कुस्ती स्पर्धेसाठी ४८ ते ५० किलो ग्रॅम वजनगटासाठी निवड व सहभाग आहे. सदर निवड पिंपरी चिंचवड कुस्तीगीर संघटना आयोजित कुमारगट जिल्हा निवड चाचणी कुस्ती प्रथम क्रमांक मिळविल्याने करण्यात आली आहे.

९. शालेय विभागीय कबड्डी स्पर्धा :

१) सस्ते अनुराग (१२ वी वाणिज्य) २) भोगल ऋषिकेश (१२ वी वाणिज्य) ३) योगेश अक्षमणी (१२ वी वाणिज्य) ४) दाते अभिषेक (१२ वी वाणिज्य) ५) जाधव महेश (१२ वी वाणिज्य) ६) पाटील प्रद्युम्न (११ वी वाणिज्य) ७) शेख मेहबूब (११ वी वाणिज्य) ८) लोंढे ओकार (११ वी कला) ९) फुगे निखील (११ वी कला) १०) पठारे विजय (११ वी वाणिज्य) ११) जाधव वैभव (११ वी वाणिज्य) १२) पवार विजय (११ वी वाणिज्य)

या सर्व खेळाडूंनी शालेय जिल्हास्तरीय कबड्डी स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुलांच्या गटात महाविद्यालयाच्या संघाने हॉट्टिक साधत विजेतेपद संपादन करून कला, वाणिज्य व

विज्ञान महाविद्यालय अहमदनगर येथे झालेल्या शालेय विभागीय कबड्डी स्पर्धेसाठी निवड व सहभाग.

१०.) शालेय विभागीय व्हॉलीबॉल स्पर्धा :

१) सद्दाम मुलाणी (१२ वी वाणिज्य) २) प्रसाद कुंभार (१२ वी कला) ३) बाजड पंकज (११ वी वाणिज्य) ४) दाभाडे रोहन (११ वी वाणिज्य) ५) पठारे अतिश (११ वी विज्ञान) ६) लोखंडे अजिंक्य (११ वी कला) ७) सय्यद ईरशाद (११ वी वाणिज्य) ८) खांदवे सनी (१२ वी विज्ञान) ९) पठारे सुरज (१२ वाणिज्य) १०) फुगे शुभम (१२ वी वाणिज्य) ११) जाधव संकेत (१२ वी वाणिज्य) १२) लांडगे सौरभ (१२ वी वाणिज्य)

या सर्व खेळाडूंनी शालेय जिल्हास्तरीय व्हॉलीबॉल स्पर्धेसाठी १९ वर्षांखालील मुलांच्या गटात महाविद्यालयाच्या संघाने प्रथम क्रमांक मिळवून श्रीरामपूर येथे झालेल्या शालेय विभागीय व्हॉलीबॉल स्पर्धेसाठी निवड व संघाला द्वितीय क्रमांक मिळवून दिला.

११) शालेय विभागीय तलवारबाजी स्पर्धा :

अ) ईपी क्रीडा प्रकार – मुले

१) लोणकर सुजित (१२ वाणिज्य)

मुली

१) घोडेकर भक्ती (११ वी कला)

२) बरवाल रोजी (१२ विज्ञान)

३) घुले पल्लवी (११ वी वाणिज्य)

ब) फॉईल क्रीडा प्रकार :

मुले

१) चिकटे धिरज (११ वी वाणिज्य)

२) पट्टेबहादूर पंकज (११ वी वाणिज्य)

३) लोणकर सुजित (१२ वी वाणिज्य)

क) सॅबर क्रीडा प्रकार : मुले

१) कांबळे अविनाश (१२ वी वाणिज्य)

२) मांडेकर सुरज (१२ वी वाणिज्य)

३) शेख अरीफ (१२ वी वाणिज्य)

४) पट्टेबहादूर पंकज (११ वी वाणिज्य)

मुली :

१) निटूरे माधूरी (१२ वी कला)

२) घोडेकर भक्ती (११ वी कला)

३) बरवाल रोजी (१२ विज्ञान)

या सर्व खेळाडूंनी शालेय जिल्हास्तरीय तलवारबाजी स्पर्धेतील इपी, फॉईल व सॅबर या क्रीडा प्रकारात प्रथम क्रमांक मिळवून जिल्हा क्रीडा संकुल कुमठा नाका सोलापूर येथे झालेल्या शालेय विभागीय तलवारबाजी स्पर्धेसाठी निवड व सहभाग.

१२) शालेय विभागीय टेनिस व्हॉलीबॉल स्पर्धा :

१) पंकज बाजड (११ वी वाणिज्य) २) ईरशाद सय्यद (११ वी वाणिज्य) ३) रोहन दाभाडे (११ वी कला) ४) सनी खांदवे (१२ विज्ञान) ५) सद्दाम मुलाणी (१२ वाणिज्य) ६) प्रसाद कुंभार (१२ कला)

या सर्व खेळाडूंनी शालेय जिल्हास्तरीय टेनिस, व्हॉलीबॉल स्पर्धेत १९ वर्षांखालील मुलांच्या गटात प्रथम क्रमांक मिळवून आज्ञम कॅम्पस पुणे येथे झालेल्या शालेय विभागीय टेनिस व्हॉलीबॉल स्पर्धेसाठी निवड व सहभाग

१३) शालेय विभागीय बॉक्सिंग स्पर्धा : मुली :

१) विजया पोळ (११ वी वाणिज्य) २) आकांक्षा स (११ वी वाणिज्य) ३) स्वप्नाली घोडके (११ वी कला) ४) धनश्री दिंडे (१२ वी वाणिज्य)

मुले : १) ईरशाद सय्यद (११ वी वाणिज्य) २) ऋषिकेश नेवाळे (१२ वाणिज्य)

या खेळाडूंनी शालेय जिल्हास्तरीय बॉक्सिंग स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुली मुलांच्या वयोगटात अनुक्रमे ४६ किलो ग्रॅम, ६० किलो ग्रॅम, ५२ किलो ग्रॅम, ६३ किलो ग्रॅम, ५४ किलो ग्रॅम, ९१ किलो ग्रॅम, वजनगटात प्रथम क्रमांक मिळवून अरूण कुमार वैद्य स्टेडियम भवानी पेठ, पुणे येथे झालेल्या शालेय विभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेसाठी निवड व सहभाग तसेच कु. धनश्री दिंडे व कु. ऋषिकेश नेवाळे या खेळाडूंनी प्रथम क्रमांक मिळवून जिल्हा क्रीडा संकुल भंडारा येथे झालेल्या शालेय राज्यस्तरीय बॉक्सिंग स्पर्धेसाठी निवड व अनुक्रमे द्वितीय व तृतीय क्रमांक मिळविला आहे.

१४) शालेय विभागीय किक बॉक्सिंग स्पर्धा :

मुली : १) पोळ विजया (११ वी वाणिज्य) २) धनश्री दिंडे (१२ वाणिज्य)

मुले : १) भालचिम अनिकेत (११ वी विज्ञान) २) आदक कौस्तुभ (११ वी विज्ञान)

या सर्व खेळाडूंनी शालेय जिल्हास्तरीय किकबॉक्सिंग स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुली व मुले वयोगटामध्ये अनुक्रमे ४५, ६३, ४४, ६५ किलो ग्रॅम, वजनगटात प्रथम क्रमांक मिळवून मोडनिंब ता. माढा जि. सोलापूर येथे झालेल्या शालेय विभागीय किकबॉक्सिंग स्पर्धेसाठी निवड व सहभाग.

१५) शालेय विभागीय खो - खो स्पर्धा : मुली : १) जाधव प्रणाली (११ वी वाणिज्य) २) जाधव कृणाली (११ वी वाणिज्य) ३) सातव शिवानी (११ वी विज्ञान)

या सर्व खेळाडूंनी जिल्हास्तरीय शालेय खो - खो स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुलींच्या गटात महाविद्यालयाच्या मुलींच्या संघाने द्वितीय क्रमांक मिळविला व त्यातून यातील खेळाडूंची श्री. सयाजीनाथ महाराज विद्यालय, वडमुखवाडी चन्होली येथे झालेल्या शालेय विभागीय खो-खो स्पर्धेसाठी निवड व सहभाग.

१६) शालेय विभागीय कराटे व सिकाई मार्शल आर्ट स्पर्धा : कु. कौस्तुभ आदक (११ वी विज्ञान) या खेळाडूने शालेय जिल्हास्तरीय कराटे व सिकाई मार्शल आर्ट स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुलांच्या गटात ६० - ६५ किलोग्रॅम वजन गटात प्रथम क्रमांक व अहमदनगर व सोलापूर स्पर्धेसाठी निवड व द्वितीय क्रमांक प्राप्त आहे.

१७) शालेय विभागीय ज्युदो स्पर्धा : मुली - १) जगताप प्राजक्ता (१२ वी वाणिज्य) २) दिंडे धनश्री (१२ वी वाणिज्य)

मुले - १) लिगाडे चिंतामणी (११ वी विज्ञान)

या सर्व खेळाडूंची शालेय जिल्हास्तरीय ज्युदो स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुली व मुलांच्या वयोगटात ५२, ६१, ६५ किलो ग्रॅम वजनगटात प्रथम क्रमांक मिळवून जिल्हा क्रीडा संकुल कुमठा नाका सोलापूर येथे झालेल्या शालेय विभागीय ज्युदो स्पर्धेसाठी निवड व सहभाग.

१८) शालेय विभागीय तायक्वोंदो स्पर्धा : मुली : कु. रोजी बरवाल (१२ वी विज्ञान), कु. प्राजक्ता जगताप (१२ वी वाणिज्य)

या खेळाडूंनी शालेय जिल्हास्तरीय तायक्वोंदो स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुलींच्या गटात ५८, ५० किलो ग्रॅम वजनगटात प्रथम क्रमांक मिळवून नेताजी सुभाषचंद्र बोस सैनिकी स्कूल, फुलगाव ता. हवेली येथे झालेल्या शालेय विभागीय तायक्वोंदो स्पर्धेसाठी निवड व तृतीय क्रमांक प्राप्त आहे.

१९) शालेय विभागीय चॉयक्वोंदो स्पर्धा : मुले - कु. कौस्तुभ आदक (११ वी विज्ञान) मुली - कु. रोजी बरवाल (१२ वी विज्ञान) या सर्व खेळाडूंनी शालेय जिल्हास्तरीय तायक्वोंदो स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुले व मुलींच्या वयोगटात अनुक्रमे ६३, ६० किलोग्रॅम वजनगटात प्रथम क्रमांक मिळवून सहकारनगर, पुणे येथे झालेल्या शालेय विभागीय तायक्वोंदो स्पर्धेसाठी निवड व द्वितीय क्रमांक प्राप्त आहे.

२०) शालेय विभागीय आष्टेडू आखाडा व हाप किडो बॉक्सिंग स्पर्धा : कु. चिंतामणी लिगाडे (११ वी विज्ञान) या खेळाडूने शालेय जिल्हास्तरीय आष्टेडू आखाडा व हाप किडो बॉक्सिंग स्पर्धेत १९ वर्षाखालील झालेल्या शालेय विभागीय आष्टेडू आखाडा व हाप किडो बॉक्सिंग स्पर्धेसाठी निवड व सहभाग.

२१) शालेय विभागीय थांगता मार्शल आर्ट स्पर्धा : मुली : १) गवारी ज्योती (१२ वी वाणिज्य) २) जाधव अश्विनी (१२ वी वाणिज्य) ३) प्रगती घनवट (१२ वी वाणिज्य) मुले : १) चिंतामणी लिगाडे (११ वी विज्ञान)

या सर्व खेळाडूंनी शालेय जिल्हास्तरीय थांगता मार्शल आर्ट स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुली- मुलांच्या गटात ४४,४८,५४,६० किलोग्रॅम वजनगटात प्रथम क्रमांक मिळवून जिल्हा क्रीडा संकुल वाडीया पार्क अहमदनगर येथे झालेल्या विभागीय थांगता मार्शल आर्ट स्पर्धेसाठी निवड व कु. प्रगती घनवट हिची शालेय राज्यस्तरीय स्पर्धेसाठी निवड व द्वितीय क्रमांक प्राप्त आहे.

२२) शालेय विभागीय टेनिसबॉल क्रिकेट स्पर्धा : मुले - १) गव्हाणे अक्षय (१२ वी वाणिज्य) २) बारगुळे गणेश (१२ विज्ञान) ३) पठारे आकाश (११ वी वाणिज्य) ४) पठारे अतिश (११ वी विज्ञान)

या सर्व खेळाडूंनी शालेय जिल्हास्तरीय टेनिस बॉल क्रिकेट स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुलांच्या गटात द्वितीय क्रमांक मिळवून सोलापूर येथे झालेल्या शालेय विभागीय टेनिस बॉल क्रिकेट स्पर्धेसाठी निवड व सहभाग.

२३) शालेय विभागीय ट्रेडिशनल रेसलिंग स्पर्धा : कु. सचिन यरमुलकर (१२ वी विज्ञान) कु. प्रद्युम्न पाटील (११ वी वाणिज्य) या दोन खेळाडूंची शालेय जिल्हास्तरीय ट्रेडिशनल रेसलिंग स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुलांच्या गटात अनुक्रमे ८५, ६५ किलोग्रॅम वजन गटात प्रथम क्रमांक मिळवून जिल्हा क्रीडा संकुल वाडीया पार्क, अहमदनगर येथे झालेल्या शालेय विभागीय ट्रेडिशनल रेसलिंग

स्पर्धेसाठी निवड व सहभाग.

२४) शालेय विभागीय वुशू स्पर्धा : कु. विजया पोळ (११ वी वाणिज्य) कु. स्वप्नाली घोडके (११ वी कला) या दोन खेळाडूंनी शालेय जिल्हास्तरीय वुशू स्पर्धेत १९ वर्षाखालील मुलींच्या गटात अनुक्रमे ४८, ५२ किलोग्रॅम वजन गटात प्रथम क्रमांक मिळवून जामखेड जि. बीड येथे झालेल्या शालेय विभागीय वुशू स्पर्धेसाठी निवड व कु. स्वप्नाली घोडके हिने, प्रथम क्रमांक मिळवून शालेय राज्यस्तरीय वुशू स्पर्धेसाठी निवड व प्रथम क्रमांक प्राप्त करून शालेय राष्ट्रीय वुशू स्पर्धेसाठी निवड.

२५) शालेय विभागीय मैदानी स्पर्धा : शालेय जिल्हास्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेसाठी विविध क्रीडा प्रकारात प्रथम व द्वितीय क्रमांक खेळाडू पुढील प्रमाणे :

१) २०० मी. धावणे - प्रथम क्रमांक - कु. श्वेता जायभाय (१२ वी वाणिज्य)

२) १०० मी. धावणे - द्वितीय क्रमांक - कु. श्वेता जायभाय (१२ वी वाणिज्य)

३) ५०० मी धावणे - प्रथम क्रमांक - कु. ज्योती शेलवले (१२ वी कला)

४) १५०० मी. धावणे व कासकंट्री - द्वितीय क्रमांक, कु. ज्योती शेलवले (१२ वी कला)

वरील दोन्ही खेळाडूंची संत ज्ञानेश्वर क्रीडा संकुल इंद्रायणीनगर, पुणे येथे झालेल्या शालेय विभागीय मैदानी स्पर्धेसाठी निवड व सहभाग.

वार्षिक क्रीडा महोत्सव :

दि. २९ ते ३१ डिसेंबर २०१५ या कालावधीत महाविद्यालयात जिमखाना विभागाच्या वतीने वार्षिक क्रीडा महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले होते. या वार्षिक क्रीडा महोत्सवामध्ये वर्ग अंतर्गत विविध खेळाचा समावेश करण्यात आला होता. त्यात सांघिक क्रीडा प्रकारात खो - खो, कबड्डी, व्हॅलीबॉल, थ्रोबॉल, तसेच

वैयक्तिक क्रीडा प्रकारात १०० मी, २०० मी धावणे, गोळाफेक, थाळीफेक व बुद्धीबळ या खेळांचा समावेश करण्यात आला होता. सदर वार्षिक क्रीडा महोत्सवाचे उद्घाटन महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. श्री. अशोक पाटील सर, उप. प्राचार्य पा. श्री. किरण चौधरी सर यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले.

वार्षिक स्नेहसंमेलन व पारितोषिक वितरण समारंभ :

दि. ०२ जानेवारी २०१६ रोजी कै. अकुंशराव लांडगे नाट्यगृह भोसरी, येथे वार्षिक स्नेहसंमेलन व पारितोषिक वितरण समारंभाचे आयोजन महाविद्यालयाच्या जिमखाना विभागाच्या वतीने करण्यात आले होते. ज्या विद्यार्थ्यांनी संपूर्ण वर्षभरामध्ये विविध कला, क्रीडा व सांस्कृतिक स्पर्धांमध्ये सहभाग घेऊन जिल्हा, विभाग, राज्य व राष्ट्रीय स्तरावर उज्वल यश संपादन केले आहे अशा गुणवंत विद्यार्थ्यांना कार्यक्रमासाठी उपस्थित असलेले प्रमुख पाहुणे मा. श्री. डॉ. व्ही. बी. गायकवाड (संचालक, महाविद्यालय व विद्यापीठ विकास मंडळ, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ) व मा. श्री. डॉ. अशोकराव भोईटे (मा. कुलगुरू, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर) यांच्या शुभहस्ते गौरवचिन्ह व प्रमाणपत्र देऊन सन्मानित करण्यात आले. सदर कार्यक्रम प्रसंगी संस्थेचे अध्यक्ष व भोसरी विधानसभेचे मा. आमदार मा. श्री. विलासराव लांडे साहेब, संस्थेचे खजिनदार व पिंपरी चिंचवड मनपाचे नगरसेवक मा. श्री. अजितभाऊ गव्हाणे, संस्थेचे विश्वस्त मा. श्री. मारूतीराव वाघमोडे साहेब, संस्थेचे विश्वस्त मा. श्री. प्रतापराव खिरिड सर उपस्थित होते.

महाविद्यालयात कला, सांस्कृतिक व शिक्षण क्षेत्राबरोबर

क्रीडा विभागाला प्रोत्साहन मिळावे व विद्यार्थ्यांच्या कला, क्रीडा सांस्कृतिक शक्तींना वाव मिळवून देणे आणि आदर्श खेळाडू निर्माण व्हावेत तसेच क्रीडा क्षेत्रात विशेष नावलैकिक मिळावा या हेतूने प्रेरित होऊन संस्थेचे अध्यक्ष व भोसरी विधानसभेचे मा. आमदार मा. श्री. विलासराव लांडेसाहेब, संस्थेचे खजिनदार, पिंपरी चिंचवड मनपाचे नगरसेवक मा. श्री. अजितभाऊ गव्हाणे, संस्थेचे सचिव व अहमदनगर जिल्हा परिषदेचे सदस्य मा. श्री. विश्वनाथ कोरडे सर संस्थेचे विश्वस्त मा. श्री. प्रतापराव खिरिड व सर्व विश्वस्त मंडळ यांनी महाविद्यालयातील जिमखाना विभागाला नेहमी प्रोत्साहन व सर्वतोपरी सहकार्य करत असल्याने अनेक खेळाडू राज्य, राष्ट्रीय स्तरापर्यंत नेत्रदिपक यश मिळविले आहे. त्यामुळे पिंपरी चिंचवड मनपा क्षेत्रात महाविद्यालय अग्रेसर होत आहे ही बाब निश्चितच गौरवास्पद आहे. विद्यार्थ्यांचे कला, क्रीडा व सांस्कृतिक कौशल्य विकसीत व्हावे, खेळ व व्यायामात आवड निर्माण व्हावी यासाठी जिमखाना विभाग सदैव तयार असतो. त्यासाठी मार्गदर्शन व प्रोत्साहन देण्याचे कार्य महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. श्री. अशोक पाटील यांनी केले आहे. तसेच उपप्राचार्य मा. श्री. किरण चौधरी, पर्यवेक्षक श्री. पवार डी. बी., कनिष्ठ कला व वाणिज्य विभागप्रमुख डॉ. नेहा बोरसे, शारिरीक शिक्षण संचालक, प्रा. करंडे जी. एस., प्रा. चव्हाण जी. एस. यांनी शैक्षणिक वर्षातील विविध क्रीडा स्पर्धेचे नियोजन केले होते त्यासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य, रजिस्ट्रार, विभागप्रमुख, प्राध्यापक व इतर प्रशासकीय सेवक वर्गाचे मोलाचे सहकार्य लाभत आहे.

प्रा. करंडे जी. एस.

(शा. शिक्षण संचालक - कनिष्ठ महाविद्यालय)

LIBRARY REPORT

Year 2015-2016

Our college library has **18024 books (Total cost of books Rs. 40,43,747.00)** related to Arts, Commerce, Science, Computer Science, Biotechnology also included Post Graduate Diploma and Professional Courses.

Periodical and Journal Section : Our College library subscribes to 30 journals as well as 2 online journals, along with Marathi. Encyclopedia is available and 2 Periodicals, & 9 Daily Newspaper are regularly used by teacher and student in English and Marathi related to Computer, Commerce, Banking Management read by students and teachers.

Books Issued and Returned Statistics: In the Academic year 2015 - 16 students referred library books for home reading and regular studies and also read general books i.e. Poems, Novels, Biography, Competitive Exam Book available in library And General knowledge books for entertainment. For under graduate student of Arts, Commerce and Science department we provide one book facility on their demand and for Post graduate students of Computer department we are providing two books facility on their demand. Library record show that on an average 160 books are issued daily, and

150-175 students visit the library daily.

Study / Reading Hall Facility: Our college library has a well furnished reading room where 75 students can be accommodated at a time. The timing of the library is extended from 9.30 a.m. to 6.00 p.m.

Library Committee: The College Library Committee formed this year assisted the library Staff on the daily routine work. Two meetings were held in the Academic year. One in each term. Members of the library committee are Prof. Patil. A.S. (Principal), Prof. Choudhari. K.Y. (Vice Principal), Mrs. Chavan Ashwini (Registrar), Prof. Mrs. Dani. S (HOD: Arts), Prof. Mrs. Armani. J, (Sr. Comm. Dept), Prof. Mrs. Wathare. A (BBA Dept), Prof. Mrs. Nagare, S (Computer Dept), Prof. Mrs. Bhoware R (BCA Dept), Prof. Pawar. D.B. (Supervisor, Jr. College), Prof. Chavan. S (HOD: Biotech), Prof. Mrs. Borase. N (HOD: Jr. Arts & Comm.)

Earn and Learn Scheme: Considering the financial need of our students we have decided to introduce Earn while Learn Scheme with the financial support from University of Pune. Needy students participating in this scheme are expected to work for certain number of hours in the college Library.

This scheme was started with 50% financial support from the University last year. Under this scheme students with poor financial background are given work for 2 to 3 hours a day in the library. 4 students under this scheme worked in the library.

Library Automation: The software have generated all essential reports.

“Vridhi Version” software support the library automation, Bar Coding helps to search for books Authors / Title and Subject wise

Library Book – Bank Services : There is a content demand from Post Graduate student and other institutions and individuals for casual membership of reference book and journals.

Dhanshree Avare

Earn & Learn Scheme

The board of student welfare, Savitribai Phule Pune University has undertaken 'Karmveer Baurao Patil Earn & Learn Scheme' for the benefit of students coming from the rural areas who are economically backward but intelligent and meritorious. This scheme helps the needy and financially poor students.

Our college has taken an interview of those poor students who are economically backward or poor and intelligent and meritorious under the Karmveer Bhaurao Patil Earn & Learn

Scheme. After taking an interview, selected students are assigned a work in office, Gymkhana, Computer Laboratory, Library, thus students are doing office work, technical work and field work. In all twenty students (SC-04, ST - 02, OBC-05, Open - 10) are working & Rs. 2,00,000/- were expended on the students under this scheme. total grant received from University Rs. 1,45,000/- College expended on the students Rs. 1,42,500/-

Prof. Sanjay Chavan
Chairman
(Student Welfare)

SENIOR COLLEGE EXAMINATION

In the last couple of decades, higher education has witnessed tremendous growth in terms of number of students enrolled number of courses.

Examination plays an important role in imparting education and knowledge of students. Examination is an instrument to evaluate the knowledge, understanding and learning of the students.

Online system of paper delivery for various examination is a milestone and historical step taken by the Savitribai Phule Pune University (SPPU) in academic year 2013 - 2014 to avoid leakage of question papers. The depth of the knowledge and extent of skill acquired by the students, we can call it grand success of examination dept. of SPPU. As we know that our college too gives prime importance to examinations especially online system.

There are various qualitative changes made by examination department of SPPU, the college is following all the guidelines laid down by the University. The college premises is under CCTV camera surveillance to avoid unfair means in the examinations. The various workshop related to examinations were attended by College examination office (CEO) and Principal regarding the changes in examination system.

Our College conducts University examinations such as B. A., B. Com., B. Sc. Biotech, BBA, BCA, PGDBM, MCS, M.Sc. etc. Our examination dept. has successfully conducted all the examinations under strict rules and regulation laid down by the SPPU. The RJSPM College successfully conducted UG convocation ceremony on 18/04/2016 as per guideline of Savitribai Phule Pune University, Pune

Prof. Sachin Chavan
CEO

सांस्कृतिक विभाग अहवाल

शैक्षणिक वर्ष २०१५ - २०१६

महाविद्यालयात शिक्षणा बरोबरच विद्यार्थ्यांच्या कला - गुणांना विकसित करण्याचा प्रयत्न सांस्कृतिक विभागाद्वारे केला जातो. अभ्यासाव्यतिरिक्त विद्यार्थ्यांमध्ये असणारे सुप्त कला-गुण जागे करून त्यांना विकसित करण्याचे कार्य या विभागामार्फत होते. म्हणून महाविद्यालयात सांस्कृतिक विभागान्वये विविध कार्यक्रमांचे आयोजन केले गेले. या प्रत्येक कार्यक्रमात विद्यार्थी मोठ्या उत्साहाने सहभागी झाले.

संस्थेचे अध्यक्ष व माजी आमदार मा. श्री. विलासराव विठोबा लांडे यांच्या वाढदिवसा निमित्त १ जून रोजी 'वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. भोसरी येथील कै. अंकुशभाऊ लांडगे नाट्यगृहात या स्पर्धेचे भव्य स्तरावर आयोजन करण्यात आले होते. पिंपरी - चिंचवडच नव्हे तर, पुणे, कोल्हापूर, नाशिक, औरंगाबाद, इंदापूर या शहरातून ही विविध स्पर्धक स्पर्धेत सहभागी झाले होते. माध्यमिक गट, कनिष्ठ गट व वरिष्ठ गट असे तीन गट करून वक्तृत्व स्पर्धा घेण्यात आली. स्पर्धेत ११५ स्पर्धकांनी सहभाग घेतला. या कार्यक्रमास डॉ. मुकुंदराव तापकीर (प्राचार्य, टी. जे. महाविद्यालय खडकी) डॉ. अनिरुद्ध देशपांडे (माजी प्राचार्य बी. एम.सी. सी महाविद्यालय, पुणे) माजी आमदार मा. विलासराव लांडे, महापौर मा. सौ. शकुंतला धराडे, स्थायी समिती अध्यक्ष मा. अजित भाऊ गव्हाणे, झेड पी सदस्य, पारनेर, मा. श्री. विश्वनाथ कोरडे, माजी महापौर व संस्थेचे विश्वस्त मा. सौ. मोहिनीताई लांडे संस्थेचे विश्वस्त मा. प्रतापराव खिरिड, मा. श्री. मारूती वाघमोडे इत्यादी प्रमुख पाहुणे उपस्थित होते. आपले वक्तव्य विकसित करण्याच्या उद्देशाने राबविलेला हा कार्यक्रम सार्थ ठरला.

भव्य रक्तदान शिबिर व स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन या कार्यक्रमाचे आयोजन ३० जुलै रोजी करण्यात आले. संस्थेचे खजिनदार, विद्यमान नगरसेवक मा. श्री. अजित भाऊ गव्हाणे यांच्या वाढदिवसाचे औचित्य साधून कै.

अंकुशभाऊ लांडगे नाट्यगृहात विद्यार्थ्यांकरीता स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शनाचा कार्यक्रम राबविण्यात आला. या कार्यक्रमाचे अध्यक्षीय स्थान मा. श्री. विलास लांडे - पाटील यांनी भूषविले प्रमुख वक्ते म्हणून मा. श्री. श्रीकांत खाडे, (उपायुक्त, विक्रीकर विभाग, पुणे) आम्हाला लाभले होते. त्यांनी आपल्या ओघवत्या वाणीने विद्यार्थ्यांना उत्तम मार्गदर्शन केले. त्याच प्रमाणे वक्ते म्हणून नावाजलेले मा. श्री. गणेश शिंदे यांनी ही हसत खेळत जीवनातील छोट्या - छोट्या गोष्टींचे महत्त्व विद्यार्थ्यांना पटवून देत त्यांना मार्गदर्शन केले. तसेच विमान क्षेत्रातील विविध संधी या विषयी माहिती सौ. स्मिता पोफळे यांनी दिली. जेणेकरून विद्यार्थ्यांचा विमान क्षेत्रातील देखील कल वाढावा याच वेळी तालसेमिया रक्तपेढी, अशोक सेंटर व राजमाता जिजाऊ महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने रक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. यात जवळ जवळ १०२ विद्यार्थ्यांनी रक्तदान केले.

नवरात्रीच्या दिवसात नऊ दिवसांचे नऊ रंग अर्थात त्या रंगाची साडी परिधान करून महिला शिक्षिकांनी व विद्यार्थींनी हे दिवस भक्ती-भावाने साजरे केले. नवरात्रीच्या ६ व्या दिवशी महाभोंडल्याचे आयोजन महाविद्यालयाच्या प्रांगणात करण्यात आले होते. या कार्यक्रमाच्या उद्घाटन प्रसंगी प्रमुख अतिथी या नात्याने मा. सौ. मोहिनीताई विलास लांडे, मा. सौ. वैशालीताई अजित गव्हाणे व मा. सौ. वर्षाताई प्रताप खिरिड उपस्थित होत्या. महाभोंडल्याची पूजा व गाणी गाऊन या कार्यक्रमास सुरुवात झाली. सर्व शिक्षिका व विद्यार्थींनी यात सहभाग घेतला व महाभोंडल्याचा मनसोक्त आनंद लुटला व फराळ ही केला.

या कार्यक्रमां बरोबरच १५ ऑगस्ट व २६ जानेवारी हे राष्ट्रीय उत्सव देखील तितक्याच उत्साहाने साजरे करण्यात आले. आपल्या देशाबद्दल असलेला अभिमान व देशप्रेम प्रत्येकाच्या वागण्यातून ओसंडत होता. प्रजासत्ताकदिनी

प्रमुख पाहुणे म्हणून लाभलेले मा. श्री. लक्ष्मणराव जगताप, आमदार चिंचवड विधानसभा व भाजप शहराध्यक्ष यांच्या हस्ते ध्वजारोहन झाले. या राष्ट्रीय उत्सवात संस्थेचे अध्यक्ष मा. श्री. विलासराव लांडे, संस्थेचे खजिनदार मा. श्री. अजितभाऊ गव्हाणे, संस्थेचे विश्वस्त मा. प्रतापराव खिरिड, मा. मारूती वाघमोडे, महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. अशोकराव पाटील आदी उपस्थित होते. विद्यार्थ्यांनी राष्ट्रगीत व ध्वजगीत गाऊन राष्ट्रीय ध्वजास सलामी दिली.

या राष्ट्रीय उत्सवांबरोबरच हिंदी दिवस समारोह व मराठी दिवस देखील आम्ही साजरे केले. हिंदी दिवसा निमित्त हिंदी वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन केले होते. या कार्यक्रमास प्रमुख पाहुणे मा. प्रा. डॉ. भालेराव डी. एन. पुणे विद्यापीठ हिंदी विभाग प्रमुख उपस्थित होते. विद्यार्थ्यांनी हिंदी भाषेत आपले वक्तृत्व सादर केले. त्याच प्रमाणे मराठी पंधरवडा साजरा करताना आम्ही काव्य वाचन व कथा-कथन स्पर्धेचे आयोजन केले होते. काही विद्यार्थ्यांनी स्वतः कविता करून सादर केल्या त्यांच्या या कलेला आम्ही वाव देऊ शकलो.

रस्ता सुरक्षा अभियान हा कार्यक्रम राबवितांना रस्त्यावर गाडी चालवितांना घ्यावयाची काळजी या संदर्भात एक व्याख्यान आयोजित केले. त्याचप्रमाणे विद्यार्थ्यांची निबंध स्पर्धा व (स्लोगन) घोष वाक्य स्पर्धा ही घेण्यात आली. तसेच प्लॅस्टिक कचरा मुक्त अभियान पुणे सिटी या द्वारे आमच्या विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालय व त्याच्या आजूबाजूचा परिसर प्लॅस्टिक मुक्त व्हावा या साठी कचरा गोळा केला. व लोकांना याचे महत्त्व पटवून दिले.

डिसेंबर महिन्यात दि. २६ डिसेंबरला सायन्स प्रदर्शन व चार्ट, पोस्टर प्रेझेंटेशन, टाकाऊतून टिकाऊ वस्तु बनविणे, (फुलांचे डेकोरेशन) पुष्प रचना इत्यादी कार्यक्रमांचे आयोजन कनिष्ठ शास्त्र विभाग, बी.सी.एस, बीसीए व बायोटेक विभागाने केले होते. विद्यार्थ्यांनी आपली बुद्धी व कलेचा कस लावून उत्कृष्ट प्रदर्शन घडवून आणले याच महिन्यात मैदानी खेळांच्या स्पर्धांचे नियोजन करण्यात आले होते.

वरील उत्सवांप्रमाणेच छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती, सावित्रीबाई फुले जयंती, गांधी जयंती इत्यादी सर्व जयंती दिवस प्रतिमेचे

पूजन करून त्यांना मान वंदना देऊन साजरी केली. तसेच गुरुपौर्णिमा सर्वत्र साजरी होते. आमच्या ही महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांनी गुरुपौर्णिमा साजरी केली व त्यांच्या मनात गुरूविषयी असलेला आदर व्यक्त केला. डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांच्या जयंती निमित्त सर्वत्र साजरा होणारा शिक्षक दिन सुद्धा विद्यार्थ्यांनी मोठ्या उत्साहात साजरा केला. याचप्रमाणे संपूर्ण महाविद्यालयातील सर्व विभागातील विद्यार्थ्यांनी स्वागत समारंभ व निरोप समारंभ जोमात साजरा केला. महाविद्यालयात येणाऱ्या प्रत्येक नविन विद्यार्थ्यांचे स्वागत विद्यार्थ्यांनी केले व आपल्याला सोडून जाणाऱ्या विद्यार्थ्यांना ही पुढील उज्वल भविष्यासाठी शुभेच्छा देत निरोप ही दिला.

दिनांक १ फेब्रुवारी ला महाविद्यालयाच्या प्रांगणात फन फेअर चे आयोजन करण्यात आले होते. महाविद्यालयातील प्रत्येक शाखेतील प्रत्येक वर्गातील ५ ते १० विद्यार्थ्यांनी फन फेअर मध्ये आपले स्टॉल लावले होते. महाविद्यालयाने मैदानात शेड टाकून विद्यार्थ्यांना स्टॉल साठी योग्य जागा उपलब्ध करून दिली होती. विद्यार्थ्यांनी खाण्याचे पदार्थ, गेम्स (खेळ), कॉस्मेटिक, मेहंदी, नेल आर्ट असे विविध स्टॉल लावले. त्यांना खरेदी विक्री, भांडवल, नफा-तोटा या व्यापाराची माहिती प्रत्यक्ष अनुभवातून मिळवता आली. या स्टॉलचे उद्घाटन माजी महापौर व संस्थेच्या विश्वस्त मा. सौ. मोहिनीताई विलास लांडे व संस्थेचे विश्वस्त मा. श्री. प्रतापराव खिरिड यांच्या हस्ते झाले.

दिनांक २ फेब्रुवारी रोजी कै. अंकुशभाऊ लांडगे नाट्यगृह, भोसरी येथे महाविद्यालयाचे स्नेहसंमेलन व वार्षिक पारितोषिक वितरण सोहळा संपन्न झाला. या साहेब्यात प्रमुख पाहुणे म्हणून डॉ. व्ही. बी. गायकवाड, संचालक बी. सी. यु. डी. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ व डॉ. अशोकराव भोईटे (माजी कुलगुरू, शिवाजी विद्यापीठ, प्राचार्य महात्मा फुले महाविद्यालय पिंपरी) मान्य लाभले होते. त्यांनी आपल्या ओघवत्या शैलीने विद्यार्थ्यांची मने जिंकली. विद्यार्थ्यांनी आपल्या सुप्त कला गुणांना जागे करत विविध गुण दर्शनांचे प्रदर्शन केले व प्रेक्षक वर्गाला मोहित केले. वर्षभरात होणाऱ्या विविध स्पर्धा, कला-गुण व अभ्यासात प्रथम क्रमांक

मिळविण्याच्या विद्यार्थ्यांचा सन्मानचिन्ह देऊन सत्कार करण्यात आला.

दिनांक १० फेब्रुवारी ते १६ फेब्रुवारी या कालावधीत विद्यार्थ्यांनी ब्लॅक अँड व्हाईट डे, टोपी डे, जीन्स डे, चॉकलेट डे, रोज डे इत्यादी डेज् साजरे केले. दिनांक १६ जानेवारी रोजी ट्रॅडिशनल (पारंपारिक दिवस) डे साजरा करून याची सांगता केली.

या प्रमाणे महाविद्यालयातील सांस्कृतिक विभागांतर्गत

विविध कला - गुण दर्शनाचे कार्यक्रम राबविले गेले. या मागचा हेतू एकच कि विद्यार्थ्यांना अभ्यासाबरोबरच निखळ मनोरंजनाचा आस्वाद घेता यावा त्यांना स्टेज डेरिंग यावे. त्यांच्या सुप्त कला गुणांना वाव मिळून त्यांना चांगले व्यासपीठ मिळावे हा हेतू अथवा उद्देश आम्ही साध्य करण्याचा प्रयत्न या विभागाद्वारे करत असतो. जो महाविद्यालयाचा आत्मा मानला जातो.

डॉ. नेहा बोरसे
सांस्कृतिक विभाग प्रमुख

National Cadet Corps (NCC)

This academic year (2015-16) 30 Students participated in National Cadet Corps (NCC) activities in Armed and Naval Section. They participated in various adventure camps and also appeared for 'B' and 'C' certificate examination.

The Details of activities are as follows :

In 3 (MAH) Armed SQN NCC (Army) Section the following students are doing a great Job.

- Pratiksha Ramchandra Yadav, S. Y. B. Com (M) attended 1) CATC 2) ATC (Annual Training Camp) and also passed 'B' Certificate Exam and appeared for 'C' certificate exam.
- Shraddha Shantaram Gavhane, S. Y. B. Com (E) attended ATC (Annual Training Camp) at NCC Group quarter and also appeared for 'B'

certificate Exam.

- N. C. C. Students also worked as volunteers Traffic Duty & Ganesh Festival.
- In the academic year 2014 - 2015 our NCC students Priyanka Sawant, Pratiksha yadav, Shraddha Gavane, Nisha Mali, Pratiksha Kolte, Namara Attar were felicitated by Hon. Vasudev Gade - Vice Chancellor of S P P U for active participation in NCC.
- Sandip Patil the NCC students of F. Y. B. Com donated blood in Blood Donation camp organized by 'Aadhar Blood Bank' on 29th Dr. Saij Khandekar Dec. 2015.

Dr. Sajit Khandekar
(HOD - NCC)
Dr. Sushma Kulkarni

राष्ट्रीय सेवा योजना अहवाल

शैक्षणिक वर्ष २०१५ - २०१६

राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने महाविद्यालयात अनेक उपक्रम राबविले जातात. विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास होण्यासाठी या योजनेचा फायदा होतो. या विभागात महाविद्यालयातील विविध विद्याशाखेतील एकूण १५० स्वयंसेवक विद्यार्थी विद्यार्थीनींनी उत्स्फूर्तपणे सहभाग नोंदविला. या विभागा अंतर्गत शैक्षणिक वर्ष २०१५-२०१६ मध्ये आयोजित केलेल्या विविध उपक्रमांचा अहवाल देत आहोत.

अ) नियमित कार्यक्रमाचा अहवाल :

१) राष्ट्रीय सेवा योजना उद्घाटन समारंभ शैक्षणिक वर्ष २०१५ - २०१६ : दि. २८ / ८ / २०१५ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना व विद्यार्थी कल्याण मंडळ विभागाचा उद्घाटन समारंभ संपन्न झाला.

२) रक्तदान शिबीर : ३०/७/२०१५ रोजी राजमाता जिजाऊ शिक्षण प्रसारक मंडळाचे खजिनदार व विद्यमान नगरसेवक मा. श्री. अजितभाऊ गव्हाणे यांच्या वाढदिवसाचे औचित्य साधून महाविद्यालयात भव्य रक्तदान शिबीराचे आयोजन करण्यात आले. १०२ रक्तदात्यांनी रक्तदान केले.

३) १५ ऑगस्ट स्वातंत्र्य दिन : भारताचा स्वातंत्र्यदिन महाविद्यालयात उत्साहाच्या वातावरणात साजरा करण्यात आला. स्वयंसेवक विद्यार्थ्यांनी आपली मनोगते व्यक्त केली.

४) शिक्षक दिन : दि. ५/९/२०१५ रोजी डॉ. राधाकृष्णन सर्वपल्ली यांचा जन्मदिन शिक्षकदिन म्हणून साजरा करण्यात आला.

५) एकदिवसीय श्रमसंस्कार शिबीर : दि. ९/८/२०१५

रोजी एकदिवसीय श्रमसंस्कार शिबीराचे आयोजन करण्यात आले. यामध्ये महाविद्यालय परिसर व दत्तमंदिर परिसर स्वच्छ करण्यात आला.

६) महात्मा गांधी व लालबहादूर शास्त्री जयंती : दि. २ ऑक्टोबर २०१५ भारताचे राष्ट्रपिता महात्मा गांधी व भारताचे माजी पंतप्रधान लालबहादूर शास्त्री यांची जयंती प्रतिमा पूजन करून साजरी करण्यात आली.

७) जागतिक एड्स जनजागृती अभियान : २ डिसेंबर २०१५ रोजी जागतिक एड्स दिनानिमित्त महाविद्यालयामध्ये जनजागृतीपर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. हे व्याख्यान NARI (National AIDs Research Institute) या संस्थेमार्फत देण्यात आले.

८) श्रमसंस्कार शिबीराचे आयोजन : दि. ६ डिसेंबर २०१५ ते १३ डिसेंबर २०१५ महाविद्यालय परिसर स्वच्छता तसेच महाविद्यालय परिसरातील प्लॅस्टिक कचरा गोळा करून योग्य विल्हेवाट लावली महाविद्यालयाच्या रिकाम्या जागेमध्ये टू व्हिलर पार्किंग ग्राऊंड तयार केले.

९) २६ जाने प्रजासत्ताक दिन : भारताचा प्रजासत्ताक दिन महाविद्यालयात उत्साहाच्या वातावरणात साजरा करण्यात आला.

१०) रस्ता सुरक्षा अभियान : २१ जानेवारी २०१६ रोजी शकील पठाण वाहतूक शाखा, भोसरी यांचे वाहतूक नियमांचे महत्त्व व पालन या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. तसेच लांडेवाडी चौक, भोसरी बस स्टॉप येथे स्वयंसेवक विद्यार्थ्यांनी मानवी साखळी उभी करून घोषणा देऊन वाहतूक नियमाबाबत विद्यार्थ्यांनी

जनजागृती केली.

११) पल्स पोलिओ प्रशिक्षण : महाविद्यालयामधील राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग आणि भोसरी प्राथमिक आरोग्य यांच्या संयुक्त विद्यमाने पल्स पोलिओ प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविण्यात आला. स्वयंसेवक विद्यार्थ्यांनी यशस्वीपणे प्रशिक्षण पूर्ण केले. डॉ. भावसार, डॉ. गायकवाड यांनी विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षण दिले.

१२) पल्स पोलिओ लसीकरण : दि. १७ जाने २०१६ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे १०० स्वयंसेवक विद्यार्थ्यांनी संपूर्ण दिवस पल्स पोलिओचे डोस पाजण्याचे काम केले तसेच पुढील चार दिवस ज्या मुलांना पोलिओ डोस मिळाला नाही अशा मुलांना घरोघरी जाऊन पोलिओ डोस पाजण्यात आला.

१३) शाळाबाह्य मुलांचे सर्वेक्षण : दि. १५ जानेवारी ते ३१ जानेवारी या कालावधीत महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकांनी लांडेवाडी, भोसरी, धावडेवस्ती, विठ्ठलवाडी, आदर्शनगर, मोशी, गव्हाणेवस्ती इ. ठिकाणी जाऊन शाळाबाह्य मुलांचा शोध घेतला असे एकूण ५० शाळाबाह्य मुले त्यांना आढळून आली.

१४) पल्स पोलिओ लसीकरण : दि. २१ फेब्रुवारी ते २५ फेब्रुवारी या कालावधीत राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विद्यार्थ्यांनी पल्स पोलिओ लसीकरण कार्यक्रमांमध्ये सक्रिय सहभाग नोंदविला महाविद्यालयातील १०० पेक्षा जास्त विद्यार्थी स्वयंसेवक सहभागी झाले.

१५) शिवजयंती : दि. १९ फेब्रुवारी २०१६ हिंदी स्वराज्याचे संस्थापक शिव छत्रपती शिवाजी महाराज यांची जयंती प्रतिमा पूजन करून साजरी करण्यात आली.

ब) विशेष श्रमसंस्कार शिबीर अहवाल : राष्ट्रीय सेवा योजनेचे शैक्षणिक वर्ष २०१५ - २०१६ विशेष श्रमसंस्कार शिबिराचे रविवार दि. २० डिसेंबर २०१५ ते २६ डिसेंबर

२०१५ या कालावधीत मु. पो. खालुंब्रे ता. खेड जि. पुणे येथे आयोजित करण्यात आले होते. या शिबीरामध्ये ७५ विद्यार्थी / विद्यार्थिनी स्वयंसेवक सहभागी झाले होते या शिबीराचे उद्घाटन मा. सौ. मोहिनीताई विलासराव लांडे (मा. महापौर, पिंपरी चिंचवड म. न. पा.) यांच्या हस्ते झाले. शिबीरामध्ये ७५ विद्यार्थी सहभागी झाले होते शिबीर कालावधीमध्ये खालीलप्रमाणे उपक्रम राबविण्यात आले.

१) परिसर स्वच्छता : खालुंब्रे गावातील प्राथमिक शाळा परिसर, क्रिडांगण स्वच्छ करण्यात आले. ग्रामदैवत जोपादेवी मंदीर परिसर, श्री क्षेत्र भंडारा डोंगर देवस्थान येथील प्लॅस्टिकचा कचरा गोळा करण्यात आला व त्याची योग्य विल्हेवाट लावली. डोंगरावर जाळपट्टे काढताना वन विभागाच्या कर्मचाऱ्यांना स्वयंसेवकांनी मदत केली.

२) प्रभात फेरी : प्राथमिक शाळेचे विद्यार्थी व शिबीरार्थी स्वयंसेवक विद्यार्थीनी एकत्रित प्रभातफेरी काढत असताना ग्रामस्थांना स्वच्छतेचे महत्व, पर्यावरण संरक्षण, पाण्याचा योग्य वापर, विजेची बचत, शौचालयाचा वापर इ. चे महत्त्व ग्रामस्थांना पटवून दिले.

३) हुंदाई कंपनीला भेट : शिबीर कालावधीमध्ये खालुंब्रे गावातील हुंदाई या प्रसिद्ध कंपनीला विद्यार्थी स्वयंसेवकांनी भेट देऊन कंपनीचे कामकाज समजून घेतले.

४) सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन : शिबीरार्थी स्वयंसेवकांनी गावकऱ्यांच्या मनोरंजनासाठी सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन दररोज रात्री करण्यात आले. परिसर स्वच्छता व हुंडाबळी, स्त्री भ्रूणहत्या, आरोग्य संवर्धन या विषयावर मनोरंजक नाटके व गाणी सादर करण्यात आली.

५) मार्गदर्शनपर व्याख्याने : शिबीर कालावधीमध्ये विविध विषयावर व्याख्यानांचे आयोजन करण्यात आले. त्यामध्ये डॉ. शिवाजीराव पाचारणे यांचे राष्ट्रीय सेवा योजना आणि महाविद्यालयीन विद्यार्थी, प्रा. डॉ. संजय मेस्त्री यांचे यशस्वी जीवनासाठी, प्रा. डॉ. संदीप सांगळे यांचे 'समाज आणि युवक', श्री. अंकुश पाटील यांचे 'तरच भारत

वाचेल' या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. व्याख्यात्यांनी ग्रामस्थांना व विद्यार्थी स्वयंसेवकांना व्याख्यानांच्या माध्यमातून मार्गदर्शन केले.

समारोप समारंभ :

शिबीराचा समारोप समारंभ २६ डिसेंबर २०१५ रोजी सकाळी ११.०० वाजता सुरू झाला. या कार्यक्रमासाठी प्रथम आमदार भोसरी विधानसभा मतदार संघ मा. श्री. विलासराव विठोबा लांडे, मा. श्री. प्रतापराव खिरीड, विश्वस्त रा. जि. शि. मं. भोसरी) मा. श्री. विजयराव सदाशिव बोत्रे (उपाध्यक्ष - भंडारा डोंगर दशमी समिती) मा. श्री. अमोलदादा पवार (युवक काँग्रेस अध्यक्ष पुणे जिल्हा) मा. श्री. किरण मांजरे (सदस्य जिल्हा परिषद, पुणे जिल्हा) सरपंच मा. सौ. शोभाताई गाडे, उपसरपंच मा. श्री. मनोजशेट बोत्रे, ग्रामसेविका सौ. एस. पी. वाडेकर, मा. श्री. जोपासेठ पवार (सेक्रेटरी भंडारा डोंगर दशमी समिती) मा. श्री. भास्करराव तुळवे (सरचिटणीस काँग्रेस आय पुणे जिल्हा) मा. श्री. चंद्रकांत बोत्रे (मा. उपसरपंच खालुंब्रे) मा. सौ. शैलाताई बोत्रे (मा. सरपंच) मा. श्री.

संदीप बोत्रे (समाजभूषण) मा. श्री. भालचिन दत्तु दुलाजी मुख्याध्यापक जि. प. शाळा महाविद्यालयाचे प्राचार्य प्रा. अशोक पाटील, उपप्राचार्य प्रा. किरण चौधरी सर्व विद्याशाखांचे विभाग प्रमुख सर्व प्राध्यापक यांच्या उपस्थितीत पार पडला.

शिबीराचे नियोजन संस्थेचे अध्यक्ष आदरणीय मा. आमदार मा. विलास लांडे, उपाध्यक्ष मा. श्री. एम. ए. राधाकृष्णन, सचिव विश्वनाथ कोरडे, खजिनदार अजितभाऊ गव्हाणे, विश्वस्त प्रतापराव खिरीड आदींच्या मार्गदर्शनाखाली प्रा. दिपक पावडे (रा. से. यो. कार्यक्रम अधिकारी) प्रा. सविता वीर (राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी) प्रा. कमलेश जगताप, प्रा. सुदाम गोडगे. प्रा. मिनाक्षी पवार. प्रा. जयश्री जगदाळे. प्रा. ज्ञानदेव नितवे, प्रा. शितल वाघ, प्रशासकीय कर्मचारी राजकुमार सावंत, संतोष लांडगे, सुरेश दळवी सौ. निर्मिला पाटील, श्रीमती अनुराधा भालेराव या सर्वांनी मिळून विशेष श्रमसंस्कार शिबीराचे उत्तम नियोजन केले.

प्रा. दिपक पावडे,

प्रा. सविता वीर.

(रा. से. यो. कार्यक्रम अधिकारी)

आरोग्य विभाग

महाविद्यालयातील कला, वाणिज्य, संगणक, जैव तंत्रज्ञान. बी. बी. ए. व बी. सी. ए. या विद्याशाखेत प्रथम वर्षामध्ये प्रवेश घेतलेल्या एकूण ८१५ विद्यार्थ्यांची संत ज्ञानेश्वर हॉस्पिटल येथील डॉ. अनु गायकवाड व त्यांचे इतर सहकारी या सर्वांच्या मदतीने आरोग्य तपासणी करण्यात आली. तसेच गरजू विद्यार्थ्यांना वैद्यकीय सल्ला व उपचार करण्यात आले. तसेच संस्थेचे खजिनदार व नगरसेवक पिंपरी चिंचवड मनपा आदरणीय अजितभाऊ

गव्हाणे यांच्या वाढदिवसा निमित्त दि. ३० जुलै २०१५ रोजी भव्य रक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले.

आरोग्य विभागाच्या वतीने आयोजित करण्यात आलेल्या कार्यक्रमांच्या नियोजनासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य अशोक पाटील सर, उपप्राचार्य किरण चौधरी, सर्व विद्याशाखांचे विभाग प्रमुख आणि प्राध्यापक व प्रशासकीय कर्मचारी सर्वांचे सहकार्य लाभले. त्याबद्दल सर्वांना धन्यवाद !

प्रा. पावडे डी. बी.
आरोग्य विभाग

निर्भय कन्या अभियान

योजना अहवाल

शैक्षणिक वर्ष २०१५ - २०१६

राजमाता जिजाऊ शिक्षण प्रसारक मंडळ यांच्या विद्यार्थी कल्याण मंडळ अंतर्गत निर्भय कन्या अभियान योजना राबवित आहोत. या योजनेअंतर्गत रयत शिक्षण संस्थेचे महात्मा फुले महाविद्यालय येथे विद्यार्थी कल्याण मंडळ व सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ यांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक. २१/१२/२०१५ रोजी स. १०.०० वाजता एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यशाळेमध्ये प्रथम सत्रात मा. सौ. अरूणा मराठे यांनी 'व्यक्तिमत्व व विकास' या विषयावर उत्तम व्याख्यान दिले. तसेच मा. सौ. सुश्रिता तेरवाडकर यांनी 'योग व

एकाग्रता' या विषयावर मार्गदर्शन केले. यानंतर द्वितीय सत्रात मा. सौ. मुधाताई सरदेशपांडे यांनी युवतीच्या पुढील आव्हाने या विषयी मार्गदर्शन केले तसेच द्वितीय सत्रात अंतिम टप्प्यात कु. करूणा रणखांबे यांनी कराटे स्वरंक्षण प्रशिक्षण विद्यार्थिनींना दिले या कार्यक्रमास राजमाता जिजाऊ शिक्षण प्रसारक मंडळ कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालयातील दहा विद्यार्थिनी प्रा. सारिका जगताप यांच्यासह सहभागी झाल्या होत्या. कार्यक्रमाचा समारोप सर्व विद्यार्थिनींना सहभागी प्रमाणपत्र देऊन करण्यात आले.

प्रा. सारिका जगताप

पर्यावरण अहवाल

महाविद्यालयात द्वितीय वर्ष, कला, वाणिज्य व संगणक जैवतंत्रज्ञान या विभागा करीता पुणे विद्यापीठाने पर्यावरण हा विषय अनिवार्य केलेला आहे. पर्यावरण आणि मानव याचे अतूट नाते आहे. निसर्ग हा एक मोठा दाता आहे.

पर्यावरणाच्या बाबतीत जागृती निर्माण करण्यासाठी विद्यार्थ्यांना पर्यावरण संबंधीत वेगवेगळे विषय देऊन त्यांच्याकडून प्रकल्प तयार करून घेण्यात आले. पर्यावरणासंबंधी उदा. जल परिसंस्था, शहरी परिसंस्था, ग्रामीण परिसंस्था, जागतिक तापमान वाढ, नैसर्गिक आपत्ती इत्यादी विषयांचे महत्त्व लक्षात घेऊन विद्यार्थ्यांची वैचारिक पातळी वाढून त्यांच्या वर्तनात योग्य दिशेने बदल

व्हावा हा त्यामागचा हेतू.

आपत्ती म्हणजे काय ? व आपत्ती काळात काय उपाययोजना करावी याबद्दलची माहिती विद्यार्थ्यांच्या लक्षात यावी म्हणून महाविद्यालयात दि. १३/०२/२०१६ रोजी आपत्ती व्यवस्थापनांतर्गत एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. त्यामध्ये उदघाटक म्हणून पहिले व्याख्याते श्री. गावडे के. बी. (मुख्य अग्निशामक विभाग वल्लभनगर, पिपरी चिंचवड मनपा) यांचे प्रात्यक्षिक कार्य, त्यानंतर दुसरे व्याख्याते सोनुवणे गणेश (वर्ग १ अधिकारी, अधिकारी, आपत्ती व्यवस्थापन, मनपा पुणे) यांचे व्याख्यान तिसरे कार्यक्रमाचा समारोप प्रा.

शिवाजीराव पाचर्णे सर (राष्ट्रीय सेवा योजना जिल्हा समन्वयक) यांच्या 'भूकंप एक आपत्ती' या व्याख्यानाने झाला. सादर व्याख्यानानात मुरूड किनाऱ्यावर जशा घटना घडल्या तशा घटना घडून नये म्हणून काय उपाय योजना कराव्यात, भूकंपाच्यावेळी घ्यावयाची दक्षता, मानवी

जीवनात पाण्याचे महत्त्व, आदि विषयांवर सविस्तरपणे माहिती सांगितली त्याचबरोबर विद्यार्थ्यांबरोबर प्रश्नोत्तराच्या सहाय्याने चर्चा करण्यात आली. या कार्यक्रमाला जवळजवळ ४५० विद्यार्थी उपस्थित होते.

प्रा. प्रतिक्षा भोंडवे

(पर्यावरण विभाग प्रमुख)

महिला छळवाद आणि अत्याचार विरोधी कृती व्यासपीठ अहवाल

दि. १०.०२.२०१६ रोजी, राजमाता जिजाऊ शिक्षण प्रसारक मंडळाच्या कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात महिला छळवाद आणि अत्याचार विरोधी कृती समिती अंतर्गत व्याख्यान आयोजित केले होते.

या कार्यक्रमात महाविद्यालयातील प्राध्यापिका व २४५ विद्यार्थीनी उपस्थित होत्या कार्यक्रमाचे उद्घाटन मान्यवरांच्या शुभहस्ते संपन्न झाले. कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे सौ. शर्मिला महाजन होत्या. महाविद्यालयाचे प्राचार्य श्री. अशोक पाटील यांनी आपल्या स्वागत व प्रास्ताविकात महिला छळवाद आणि अत्याचार विरोधी कृती या विषयाची भूमिका मांडली. आजच्या युगात विद्यार्थीनींनी निर्भयपणे व खंबीरपणे जगावे असे प्रतिपादन केले.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ अंतर्गत महिला छळवाद आणि अत्याचार विरोधी कृती समिती आमच्या महाविद्यालयात शैक्षणिक वर्ष २०१० - ११ पासून कार्यरत आहे. या समिती कडून महाविद्यालयातील विद्यार्थीनी व महिला यांना विनयभंग तसेच छेडछाड व तत्सम घटनेबाबत योग्य मार्गदर्शन केले जाते. याच अनुषंगाने शैक्षणिक वर्ष २०१४- २०१५ या वर्षात

सौ.शर्मिला महाजन यांचे 'महिला सबलीकरण' या विषयावर व्याख्यान आयोजित केले होते. त्यांनी आपल्या मार्गदर्शनात सांगितले की, महिलांचे मानसिक व शारीरिक सबलीकरण होणे गरजेचे आहे. तसेच त्यांची मानसिकता सुदृढ व्हायला हवी असे सांगितले शेवटी कार्यक्रमाचे आभार प्रा. सौ. दिपाली वाघुलदे यांनी केले. कार्यक्रमाचे संयोजन व सूत्रसंचालन प्रा. सौ. प्रगती गोरे यांनी केले.

अशा प्रकारे महिला छळवाद आणि अत्याचार विरोधी कृती समिती आमच्या महाविद्यालयात समुपदेशनाबरोबर वेगवेगळे उपक्रम राबविते ही समिती अतिशय प्रभावीपणे कार्यरत आहे. या समितीचे प्रमुख सदस्य पुढील प्रमाणे आहे.

१. मा. महापौर सौ. मोहिनीताई विलास लांडे
२. अॅड. श्री. राहुल कांबळे
३. प्राचार्य श्री. अशोक पाटील
४. मा. सौ. संगिता विश्वासराव लांडे - समाजसेविका
५. प्रा. प्रगती गोरे - चेअरमन
६. प्रा. दिपाली वाघुलदे
७. प्रा. शितल वाघ

सौ. प्रगती गोरे

भोजापूर सार्वजनिक वाचनालय व ग्रंथालय अहवाल

कुस्तीची परंपरा असलेल्या भोसरी गावामध्ये उत्तम सांस्कृतिक वातावरण निर्माण व्हावे, वाचन संस्कृतीत वाढ व्हावी, उत्तम वक्त्यांची व्याख्याने व्हावीत अशा उद्देशाने मा. आमदार व संस्थेचे अध्यक्ष आदरणीय श्री. विलासराव लांडे पाटील यांच्या प्रेरणेतून सन २००५ साली भोजापूर सार्वजनिक वाचनालय व ग्रंथालयाची स्थापना करण्यात आली. जगभरातील विविध विषयांना वाहिलेली प्रतिष्ठित पुस्तके व नियतकालिके सर्वांना उपलब्ध व्हावीत हा या ग्रंथालयाचा मूळ हेतू आहे. दरवर्षी ग्रंथालयात विविध ग्रंथ, नियतकालिके, दिवाळी अंक यामध्ये वाढ करण्यात येत आहे.

भोजापूर वाचनालयामार्फत दरवर्षी दिनांक १०, ११ व १२ जानेवारीला महाविद्यालयाच्या प्रांगणात जिजामाता जिजाऊ व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात येते. यावर्षी प्रसिद्ध गायक व संगीतकार डॉ. सलील कुलकर्णी यांचे “आकाश के उसपार भी आकाश है” मा. श्री. मिलिंद क्षीरसागर यांचे “किल्ले व गडसंवर्धन” डॉ. निशिगंधा वाड यांचे ‘या मातांनी घडविला इतिहास’ व प्रा. प्रविण दवणे यांचे “वय-वादळ वीजांचे!! युवा पिढीशी मुक्त संवाद” या विषयांवर व्याख्याने आयोजित करण्यात आली होती.

दिनांक १२ जानेवारी रोजी राजमाता जिजाऊ जयंती निमित्त काश्मीरमध्ये दहशतवाद्यांशी लढताना शहीद झालेले सातारा येथील कर्नल संतोष महाडिक यांच्या मातोश्री श्रीमती कालिंदा घोरपडे - महाडिक यांना नामदार श्री. जयंत पाटील (मा. ग्रामविकास, गृह, अर्थमंत्री, महाराष्ट्र राज्य) यांच्या शुभहस्ते “राजमाता जिजाऊ पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.

या कार्यक्रमाच्या निमित्ताने विविध मान्यवर या व्याख्यानमालेला उपस्थित होते. त्यामध्ये माजी ग्रामविकास गृह व अर्थमंत्री नामदार जयंत पाटील, महानगरपालिकेचे आयुक्त मा.श्री. राजीव जाधव, पिंपरी चिंचवड पत्रकार संघाचे अध्यक्ष मा. श्री. सुनील लांडगे, दैनिक लोकमतचे मुख्य उपसंपादक मा. श्री. हनुमंत पाटील, दैनिक सकाळचे कार्यकारी संपादक मा. श्री. नंदकुमार सुतार, दैनिक पुढारीचे वृत्तसंपादक मा. श्री. अविनाश म्हाकवेकर, नगरसेवक अनुक्रमे, मा. श्री. संजय शेठ वाबळे, मा. श्री. विजय लोखंडे, मा. श्री. धनंजय भालेकर, मा. श्री. चंद्रकांत वाळके, नगरसेविका अनुक्रमे मा. सौ. मंदा आल्हाद, मा. सौ. विनया तापकीर, मा. सौ. सुरेखा गव्हाणे, मा. सौ. साधना जाधव, मा. उपमहापौर, मा. श्री. शरद बोन्हाडे, मा. आमदार व संस्थेचे अध्यक्ष श्री. विलासराव लांडे पाटील, संस्थेचे सचिव श्री. विश्वनाथ कोरडे, विद्यमान नगरसेवक व संस्थेचे खजिनदार श्री. अजित गव्हाणे संस्थेचे विश्वस्त अनुक्रमे, श्री. शिवाजीराव आखाडे, श्री. प्रतापराव खिरीड, श्री. मारूती वाघमोडे व श्री. विक्रान्त विलास लांडे, महाविद्यालयाचे प्राचार्य श्री. अशोक पाटील, उपप्राचार्य श्री. किरण चौधरी, सर्व प्राध्यापक वृंद व विद्यार्थी वर्ग उपस्थित होते.

प्राचार्य श्री. अशोक पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली व्याख्यानमाला उत्तमरितीने संपन्न झाली.

प्रा. सौ. श्रेया दाणी

संचालिका - भोजापूर सार्वजनिक

वाचनालय व ग्रंथालय

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

अभ्यास केंद्र- राजमाता जिजाऊ कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, भोसरी

वरील उक्तीप्रमाणे, शिक्षणापासून वंचित, गरीब, कष्टकरी, कामगार, गृहीणी, व्यावसायिक यांना पूरक शिक्षण मिळवून देण्याच्या हेतूने कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात सन २००८-२००९ मध्ये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे अभ्यासकेंद्र सुरू करण्यात आले. भोसरी हा औद्योगिक वसाहतीचा परिसर आहे. महाराष्ट्रातील वेगवेगळ्या भागातून अनेक कुटूंबे रोजीरोटी मिळविण्याच्या हेतूने भोसरी परिसरात स्थायिक झालेले आहेत. अशा प्रकारच्या कुटूंबातील व्यक्तींना

शिक्षण मिळवून देण्याचे हेतूने संस्थेने अभ्यासकेंद्र सुरू केले.

सुरूवातीला अगदी कमी विद्यार्थी संख्येवर हे केंद्र सुरू झाले होते. योग्य अध्यापन, चांगले निकाल व संस्थेच्या सहकार्याने पुणे विभागात सर्वाधिक विद्यार्थी संख्या असलेले दुसरे अभ्यासकेंद्र म्हणून या केंद्राने नावलौकिक मिळविला आहे. आज केंद्रात एकूण ७३९ विद्यार्थी खालीलप्रमाणे वेगवेगळ्या शिक्षण क्रमात शिक्षण घेत आहेत.

एकूण विद्यार्थी : ७३९

क्र.	वर्ग	एकूण विद्यार्थी
१	पूर्वतयारी	६५
२	प्रथम वर्ष बी. ए.	१७५
३	द्वितीय वर्ष बी. ए.	१९३
४	तृतीय वर्ष बी. ए.	१३९
५	प्रथम वर्ष बी. कॉम	७६
६	द्वितीय वर्ष बी. कॉम	५८
७	तृतीय वर्ष बी. कॉम	३३

अभ्यासकेंद्रात पूर्वतयारी, बी. ए., बी कॉम (प्रथम / द्वितीय / तृतीय) या वर्गासाठी प्रवेश दिला जातो. या वर्षी एम. ए. (मराठी / इतिहास) व एम. एस. डब्ल्यू. या दोन नवीन अभ्यासक्रमाच्या मान्यतेसाठी केंद्राने विद्यापीठाकडे प्रस्ताव पाठविला आहे. पूर्वतयारी हा शिक्षणक्रम केवळ ६

महिण्यांचा असून वर्षातून दोन वेळा याची प्रवेश प्रक्रिया असते. इ. १० वी. उत्तीर्ण / अनुत्तीर्ण वर्गातील विद्यार्थी यासाठी पात्र ठरतात इ. १२ वी उत्तीर्ण वर्गातील विद्यार्थी बी. ए., बी. कॉम. या शिक्षण क्रमासाठी पात्र ठरतात.

यासाठी जून महिन्यापासून प्रवेश देण्यास सुरुवात होते.

अभ्यासकेंद्रात विद्यार्थ्यांच्या वेळेनुसार रोज सायं. ०५ ते ०७ या वेळेत नियमितपणे समंत्रकाच्या वतीने मार्गदर्शन केले जाते. साधारणपणे ऑक्टोबर ते डिसेंबर या महिन्यात विद्यार्थाना घरपोच पुस्तके विद्यापीठातून दिली जातात.

महाराष्ट्र शासनाने पूर्वतयारी शिक्षण क्रम इ. १० वी समकक्ष व मुक्त विद्यापीठातील प्रथम वर्ष बी. ए., बी. कॉम उत्तीर्ण इ. १२ वी समकक्ष असल्याचे जाहीर केल्याने या ठिकाणी

आज अनेक विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत. अभ्यासकेंद्रात महाविद्यालयातील व महाविद्यालयेतर अनुभवी प्राध्यापक / समंत्रक यांच्याकडून अध्यापन केले जाते. विद्यापीठाने ठरवून दिलेल्या तासा प्रमाणे प्रत्येक विषयाचे तास घेतले जातात.

शैक्षणिक वर्ष २०१४ - २०१५ मध्ये खालीलप्रमाणे शिक्षण क्रमाचे निकाल लागलेले आहेत.

क्र.	वर्ग	एकूण विद्यार्थी
१	पूर्वतयारी	१००%
२	प्रथम वर्ष बी. ए.	७८%
३	द्वितीय वर्ष बी. ए.	७२.२३%
४	तृतीय वर्ष बी. ए.	६९.२३%
५	प्रथम वर्ष बी. कॉम	८२.००%
६	द्वितीय वर्ष बी. कॉम	७७.२३%
७	तृतीय वर्ष बी. कॉम	८०.००%

अभ्यास केंद्रात आज कोणत्याही वयोगटातील विद्यार्थी शिक्षण घेताना दिसून येतो. लष्करातील जवान सीमेवर असताना अभ्यास केंद्राशी संपर्क साधून शिक्षण पूर्ण करताना दिसून येतो. तर गृहीणी, व्यावसायिक, उद्योजक, कामगार, वर्ग या क्षेत्रातील व्यक्ती सुद्धा शिक्षण पूर्ण करित आहेत.

संस्थेचे अध्यक्ष मा.श्री. विलास लांडे, सचिव मा. श्री. विश्वनाथ कोरडे, खजिनदार मा. श्री. अजित गव्हाणे,

विश्वस्त प्रतापराव खिरीड यांचे मार्गदर्शन वेळोवेळी अभ्यासकेंद्राला मिळते तसेच महाविद्यालयाचे प्राचार्य प्रा. पाटील अशोक, उपप्राचार्य प्रा. चौधरी किरण, प्रशासकीय कर्मचारी, शिक्षकवृंद, इत्यादींचे सहकार्य वेळोवेळी लाभत असते.

प्रा. अचोले श्रीकांत तुकाराम
केंद्र संयोजक

आपत्ती व्यवस्थापन कार्यशाळा

आपत्ती व्यवस्थापन एक दिवसीय कार्यशाळा महाविद्यालय व सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. १३ /०२/२०१६ रोजी घेण्यात आली. ही कार्यशाळा तीन सत्रामध्ये घेण्यात आली. कार्यशाळेचे उद्घाटन सकाळी १०.०० वाजता मा. श्री. गावडे के. बी. व मा. प्राचार्य अशोक पाटील यांच्या उपस्थितीत पार पडले. पहिल्या सत्रामध्ये श्री. गावडे के. बी. यांनी अग्निशामक प्रक्रिया समजावून सांगितली.

दुसऱ्या सत्रामध्ये मा. श्री. सोनूवणे गणेश यांनी वेगवेगळ्या आपत्तीव्यवस्थापन समजावून सांगितल्या.

तिसऱ्या सत्रामध्ये मा. डॉ. प्रा. शिवाजीराव पाचारणे यांनी पाणी, अग्नी या मुळे येणाऱ्या आपत्ती व्यवस्थापन या विषयी माहिती दिली. उत्कृष्ट वक्ते, सहनशील विद्यार्थी व सहकारी प्राध्यापक यांच्या मुळे कार्यशाळा उत्तमरित्या पार पडली.

प्रा. संजय चव्हाण
कार्यशाळा समन्वयक

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ विद्यार्थी कल्याण मंडळविशेष मार्गदर्शन योजना अहवाल

विद्यार्थी कल्याण मंडळ, विशेष मार्गदर्शन योजनेअंतर्गत दिनांक २८/०१/२०१६ ते १३/०२/२०१६ या कालावधीमध्ये ही योजना राबविण्यात आली. या योजनेचे उद्घाटन २८/०१/२०१६ रोजी प्रा. डॉ. निलेश दांगट यांच्याहस्ते करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी उपस्थित महाविद्यालयाचे प्राचार्य प्रा. अशोक पाटील सर, विद्यार्थी कल्याण अधिकारी प्रा. संजय चव्हाण, प्रा. नितवे, प्रा. पवार मंडम आणि महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक व विद्यार्थी उपस्थित होते. या योजनेसाठी एफ वाय बी. कॉम आणि एफ. वाय बी. ए. चे विद्यार्थी उपस्थित होते.

त्यानंतर प्रा. डॉ. पानमन बी. जी., प्रा. डॉ. सुधीर बोराटे,

प्रा. बबन सहाणे, प्रा. डॉ. सुभाष सुर्यवंशी, प्रा. डॉ. के. व्ही अडसूळ, प्रा. एस. आर शिंदे, प्रा. अमोल शिंदे, प्रा. भाऊ लावंड प्रा. डॉ. कांबळे, प्रा. पानकर, प्रा. अमृतकर, प्रा. प्रकाश चौधी, प्रा. सुधाकर आहरे, प्रा. पोपट माने इत्यादी तज्ञ व्यक्तींचे मार्गदर्शन महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना देण्यात आले.

या व्याख्यानासाठी एफ. वाय. बी. ए. आणि एफ. वाय. बी. कॉम या वर्गात शिक्षण घेणाऱ्या मागासवर्गिय व आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली.

प्रा. संजय चव्हाण
(विद्यार्थी कल्याण मंडळ अधिकारी)
प्रा. ज्ञानेश्वर नितवे

विद्यार्थी कल्याण मंडळ विभाग

“विद्यार्थीनी व्यक्तिमत्व विकास कार्यशाळा”

दि. २२.१.२०१६ रोजी राजमाता जिजाऊ शिक्षण प्रसारक मंडळाच्या कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय व विद्यार्थी कल्याण मंडळ सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ यांच्या संयुक्त विद्यमाने, एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यशाळेत एकूण १७२ विद्यार्थीनी उपस्थित होत्या. विद्यार्थीनींमध्ये आत्मविश्वास निर्माण व्हावा व त्यांचा विकास साधता यावा, उच्चशिक्षणाबरोबरच जीवनमूल्ये रूजविण्यात यावे, म्हणून हा कार्यक्रम विद्यार्थी कल्याण मंडळ अंतर्गत राबविण्यात आला.

कार्यक्रमाचे उद्घाटन मान्यवरांच्या शुभहस्ते संपन्न झाले. कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे सौ. स्वाती खारोळ यांचे “योगाचे महत्व” श्री महेंद्र शिंदे यांचे “प्रभावी संभाषण कौशल्य” आणि सौ. जयश्री गागरे यांचे “मराठी संस्कृती आणि अस्मिता” या विषयावर मार्गदर्शन झाले.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य श्री. अशोक पाटील यांनी आपल्या स्वागत व प्रास्ताविकात विद्यार्थीनी व्यक्तिमत्व विकास कार्यशाळेची भूमिका मांडली व आजच्या स्पर्धेच्या युगात विद्यार्थीनींनी खंबीरपणे पुढे जावे असे प्रतिपादन केले.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य यांनी त्यांच्या शब्दांमध्ये व्यक्तिमत्व विकासाचे व्यक्तीच्या जीवनामध्ये किती महत्व आहे हे सांगितले आणि शिक्षणाबरोबरच शिक्षणोत्तर उपक्रमांमध्ये मुलींचा सहभाग वाढावा यासाठी प्रोत्साहन दिले. अशा कार्यशाळेमुळे विद्यार्थीनीं चा विकास साधता येईल असे सांगितले.

प्रथम पुष्पात सौ. स्वाती खारोळ यांनी “योगाचे महत्व” या विषयावर माहिती दिली. आणि सांगितले की प्रत्येक

व्यक्तीने उत्तम आरोग्यासाठी योगा केलाच पाहिजे त्यांनी योगाचे प्रात्यक्षिके करून दाखविले व विद्यार्थीनींन कडून योगासने करून घेतले.

द्वितीय पुष्प गुंफताना श्री. महेंद्र शिंदे यांनी “प्रभावी संभाषण कौशल्य” या विषयावर बोलताना यश कसे मिळवता येईल याची माहिती दिली. बऱ्याच गोष्टी मधून विद्वान व्यक्तीची उदाहरणे देऊन विद्यार्थीनींना पटवून दिले की यश मिळविण्यासाठी पैशाची नाहीतर जिद्दीची, बुद्धीची आणि त्याचप्रमाणे सगळ्यात महत्वाचे म्हणजे कष्टाची गरज आहे.

तृतीय पुष्प या सौ. जयश्री गागरे यांनी “मराठी संस्कृती आणि मराठी अस्मिता” या विषयावर बोलताना हिंदू धर्म परंपरा, सण व उत्सवाचे महत्व किती आहे हे स्पष्ट केले आणि आध्यात्माविषयी माहिती दिली. स्त्री-पुरुष अलंकार याचे महत्त्व समजावून दिले आणि विद्यार्थीनींच्या शंकाचे निरासन केले.

कार्यक्रमास महाविद्यालयातील एकूण १७२ विद्यार्थीनी उत्स्फूर्तपणे सहभागी झाल्या होत्या. त्यांच्यासाठी अल्पोपहाराचे आयोजन करण्यात आले होते.

शेवटी कार्यक्रमाचे आभार प्रा. सौ. सोनाली दौंडकर यांनी केले. कार्यक्रमाचे संयोजन व सूत्रसंचालन प्रा. सौ. प्रगती गोरे यांनी केले. या कार्यक्रमास उपप्राचार्य किरण चौधरी व विद्यार्थी कल्याण मंडळ अधिकारी प्रा. संजय चव्हाण उपस्थित होते.

प्रा. रूपाली माने, प्रा. शुभांगी कर्पे, प्रा. दिपाली चौधरी, प्रा. रावसाहेब चौधरी, प्रा. कमलेश जगताप यांनी कार्यक्रमाच्या संयोजनात मोलाचे सहकार्य केले.

प्रा. संजय चव्हाण

(विद्यार्थी कल्याण मंडळ अधिकारी)

प्रा. प्रगती गोरे

रोजगार मेळावा

शासन निर्णयान्वये जिल्हा कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता मार्गदर्शन केंद्र, पुणे ११ कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांडेवाडी भोसरी, पुणे - ३९ यांच्या संयुक्त विद्यमानाने दिनांक २७/०१/२०१६ रोजी सकाळी १०.०० वाजता कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांडेवाडी, भोसरी पुणे - ३९ येथे रोजगार मेळाव्याचे आयोजन केले होते. सदर मेळाव्यासाठी मा. आमदार श्री. विलास लांडे यांच्या उपस्थितीत दिप प्रज्वलन करण्यात आले. संस्थेचे खजिनदार मा. श्री. अजित गव्हाणे, विश्वस्त मा. प्रातापराव खिरीड, श्री. जयंत जाधव, न्युज ब्युरो चिफ दै. पुढारी, जिल्हा व्यवसाय प्रशिक्षण कार्यालयाचे सहसंचालक, चंद्रकांत निनाळे, शिक्षण मंडळाचे माजी सभापती विजय लोखंडे, प्राचार्य अशोक पाटील, उपप्राचार्य श्री. किरण चौधरी यांच्या प्रमुख उपस्थितीत आणि व्यासपीठावरील मान्यवर उद्योजक व बेरोजगार उमेदवारांच्या उपस्थितीत रोजगार

मेळाव्याचे उद्घाटन करण्यात आले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य यांनी सुत्रसंचालनातून मान्यवरांचे स्वागत करून व्यासपीठा वरील मान्यवरांना बेरोजगारांसाठी मार्गदर्शना प्रीत्यर्थ आपले विचार मांडण्यास सुचित केले.

या कार्यालयाचे सहायक संचालक, मा. श्री. राजेंद्र गोडबोले यांनी प्रास्ताविकात रोजगार मेळाव्याची पार्श्वभूमी विषद करून उमेदवारांनी आपणांकडे असलेले कौशल्य मुलाखतीच्या वेळेस सफाईदारपणे सादर करावे म्हणजे नोकरी मिळविणे अवघड नसते याची माहिती करून दिली. तसेच या विभागाच्या वेबपोर्टल बाबत व कौशल्य विकास अभियानाबाबत उद्योजकास व सुशिक्षित बेरोजगार उमेदवारांस सविस्तर माहिती दिली. तसेच अध्यक्षीय भाषणात औद्योगिक परिसरात असणाऱ्या उद्योगधंद्यातून तरूणांनी रोजगारांच्या संधी शोधून त्याचा लाभ घ्यावा असे प्रतिपादन मा. आमदार श्री. विलास लांडे यांनी केले.

प्रा. संजय चव्हाण

समन्वयक रोजगार मेळावा समन्वयक

Rajmata Jijau Shikshan Prasark Mandal's
Arts, Commerce & Science College

Landewadi, Bhosari, Pune 39

DETAILS OF TEACHERS

Sr. No.	Name of the Staff	Designation	Qualification
	Prof. Patil Ashok Shrimant	PRINCIPAL	M.Com., B.P.Ed, Ph.D (Pur.)
	Prof. Chaudhari Kiran Yadav	VICE PRINCIPAL	MCS, MCM
	Prof. Chavan Ganesh S.V	PHYSICAL DIRECTOR	M.A., M.Ed.(Phy.Edu.), M.Phil(Pur.)

**TEACHING STAFF
ARTS SECTION (B.A.)**

1)	Prof. Dani Shreya Sanjeev	H.O.D.	M.A. (History), B.Ed., Ph.D (Pur.)
2)	Prof. Gholap Ranjana Kondiram		M.A.(Marathi), NET, Ph.D (Pur.)
3)	Prof. Godge Sudam. R.		M.A. (Politics), B.Ed., M.A.(Eco)
4)	Prof. Dr. Patil Dhananjay P.		M.A. (Eng), M.Phil, Ph.D
5)	Prof. Dr. Kulkarni Sushma S.		M.A. (Eng), M.Phil, Ph.D
6)	Prof. Pawade Deepak B.		M.A. (Eco.), M.Phil, SET, Ph.D (Pur.)
7)	Prof. Dr. Khandekar Sajit		M.A. (Hindi), NET, M Phil, Ph.D
8)	Prof. Bhondave Pratiksha		M.A. (History), B.Ed.
9)	Prof. Veer Savita		M.A. [History], SET
10)	Prof. Shinde Maruti M.		M.A. (Eco.), NET, Ph.D (Pur)
11)	Prof. Jagtap Kamlesh R.		M.A. (Eng), NET, M. Phil. (Pur)

COMMERCE DEPARTMENT (B.Com, M.Com, BBA)

12)	Prof. Armani Jayshree V.	H.O.D.	M.Com, MBA, NET, M.Phil
13)	Prof. Chaudhari Raosaheb Nivruti		M.Com, M.P.M
14)	Prof. Nabriya Sunita Balkrishna		M.Com.
15)	Prof. Jagtap Sarika		M.B.A.
16)	Prof. Apurva Wathare	Co-ordinator(BBA).	M. B.A, M.Com.
17)	Prof. Wagh Shital M.		M. Sc., B.Ed.
18)	Prof. Gore Pragati R.		M.Com, NET, Ph. D (Pur.)
19)	Prof. Nitve Dnyandev		M.Com, M.Phil, GDCA, Ph. D (Pur.)
20)	Prof. Minakshi Pawar		M.A.
21)	Prof. Raut Ashok		MBA, NET, Ph.D[Pur.]
22)	Prof. More Rupa		M.Com. SET

COMPUTER DEPARTMENT (BCS, MCS, BCA)

23)	Prof. Sanjay Chavan		M.Sc. (Stat)
-----	---------------------	--	--------------

Sr. No.	Name of the Staff	Designation	Qualification
24)	Prof. Ms. Bhoware Rohini	Co-ordinator(BCA)	M.Sc. (Comp. Sci.)
25)	Prof. Nagare Sushma	Co-ordinator(BCS)	M.Sc.(Comp. Sci.)
26)	Prof. Bindhu A.		M.Sc. (Comp. Sci.)
27)	Prof. Mhetre Alka Baban		M.Sc. (Comp. Sci.)
28)	Prof. Chaudhari Dipali Devram		M.Sc. (Comp. Sci.)
29)	Prof. Phadtare Jyoti		M.Sc. (Comp. Sci.)
30)	Prof. Londhe Madhuri		M.Sc. (Comp. Sci.)
31)	Prof. Alhat Shital Tanaji		M.Sc. (Comp. Sci.)
32)	Prof. Gund Ashwini Laxman		M.Sc. (Electro)
33)	Prof. Barhate Dipali Vijay		M.Sc. (Math.)
34)	Prof. Kulkarni Swarupa S		M.Sc. (Electro) NET
35)	Prof. Karpe Shubhangi		M.Sc.(Math.) B.Ed.
36)	Prof. Abhang Snehal		M.C.A
37)	Prof. Marodkar Pranita		M.C.A
38)	Prof. Mane Rupali Balasaheb		MCA,
39)	Prof. Jayashree Jagdale		M.Sc. (Comp. Sci.)

BIOTECHNOLOGY DEPARTMENT

40)	Prof. Chavan Sachin Prabhakar	H.O.D	M.Sc. (Bio Chem.) SET
41)	Prof. Asthana Sandeepkumar		M.Sc.(Bio-Tech), NET
42)	Prof. Sonali Daundkar		M.Sc. (Bio-Tech), NET, Ph.D[Pur.]
43)	Prof. Rutika Jagtap-Surve		M.Sc. (Biotech), NET, Ph.D[Pur]
44)	Prof. Mhaske Sheetal		M.Sc. (Microbiology), NET
45)	Prof. Poornima Pawar		M.Sc. (Bio), NET

JUNIOR DEPARTMENT

Prof. Pawar Dadasaheb Bhagwat	SUPERVISOR	M.Sc., M.P.Ed
Prof. Karande Gopeechand S.	PHYSICAL DIRECTOR	M.A., B. Ed. (Phy. Ed)

ARTS, COMMERCE

1)	Dr. Borse Neha Rakesh	H.O.D	M.A, B.Ed., Ph.D.
2)	Prof. Sabale Savita Pravin		M.A, M.Ed.
3)	Prof. Hajare Raju Uttam		M.A, M.Ed.
4)	Prof. Chavan Kiran Maruti		M.A, B.Ed.
5)	Prof. Sonawane Mrunal Ashok		M.Com, M.Ed, M.Phil., Ph.D (Pu)
6)	Prof. Patil Rajendra Bhanudasrao		M. Com, B.Ed.
7)	Prof. Dhanokar Prashant Pralhad		M.A, B.Ed.
8)	Prof. Gore Sanjay Dnyandeo		M. Com, B.Ed.
9)	Prof. Bhalerao Namdeo Damodar		M. Com, B.Ed.
10)	Prof. Gawas Sangita Shivram		M. Com, B.Ed.

Sr. No.	Name of the Staff	Designation	Qualification
11)	Prof. Zaware Sandhya Balwant		M.A, B.Ed.
12)	Prof. Musmade Ramakant Rajabapu		M.C.M, MSc. B.Ed.
13)	Prof. Sharma Kavita R.		M.Com, B.Ed.
14)	Prof. Thorve Jayshree		M.A, M.Ed.
15)	Prof. Ambewadekar Shilpa Parshuram		M.Com, B.Ed.
16)	Prof. Varude Varsha		M.C.A
17)	Prof. Gugale Sheetal		M.Com, M.A, B.Ed., M.Phil.

SCIENCE

18)	Prof. Sable Savita Ramdas	H.O.D	M.Sc., (Math.) B.Ed.
19)	Prof. Baravkar Yogita Prashant		M.Sc., B.Ed.
20)	Prof. Achole Shrikant Tukaram		M.Sc.(Comp Sci.), B.Ed.
21)	Prof. Salunke Amar Subhash		M.Sc., B.Ed.
22)	Prof. Bhamare Chetan Ramesh		M.A., B.Ed. (Eng.)
23)	Prof. Kolte Kiran Suresh		M.Sc., (Zoology), B.Ed.
24)	Prof. Mahale Archana Shailendra		M.Sc., (Comp Sci.)
25)	Prof. Muzawer Rukaiya Ismail		M.Sc., B.Ed.
26)	Prof. Mane Deepali Baban		M.Sc., B.Ed.
27)	Prof. Jadhav Rupali Mahadev		M.Sc., (Comp Sci.)
28)	Prof. Sahane Shital Anil		M.Sc., B.Ed.

Administrative Staff

Sr. No.	Name of the Staff	Designation	Qualification
1)	Mrs. Ashwini Bhosale-Chavan	Registrar	B.Com, M.C.M, M.B.A
2)	Shri. Kale Santosh Damodhar	O.S	B.Com
3)	Shri. Bochare Pramod Kanhu	Sr. Clerk	B.A
4)	Mr. Tapkir Dnyaneshwar Pralhad	Clerk	B.Com
5)	Mrs. Repal Neha Vijay	Clerk	B.Sc.
6)	Shri. Deshmukh Shivaji Jayshing	Clerk	B.Com
7)	Mrs. Nanekar Jayshree Balkrishan	Clerk	M.Com. Pursuing.
8)	Shri. Sayyad Karim Dagadu	Clerk	B.A
9)	Shri. Gavhane Ganesh Tukaram	Clerk	B.A
10)	Mr. Gavate Santosh Laxman	Clerk	B.Com, B.Ed
11)	Shri. Bansode Rajesh N.	Clerk	B.Com
12)	Miss. Tope Sandhya	Accountant	M.Com
13)	Mr. Walzade Prasad Gajanan	Cashier	M.Com
14)	Mr. Patil Prakash Vasant	Clerk	B.Com

Sr. No.	Name of the Staff	Designation	Qualification
15)	Shri. Phuge Sagar Parshura	Lab Expert	M.Sc. (Com. Sci.)
16)	Mrs. Bhosale Sarika Anand	Lab Asst.	MCM
17)	Mrs. Shinde Nivedita Narayan	Lab Asst.	B.Sc.
18)	Mr. Kumbhar Sagar Maruti	Lab Asst	B.C.A
19)	Miss. Salve Pallavi Dashrath	Lab Asst	B.C.A., D.H.NET.
20)	Mrs. Borhade Jayshree	Lab Asst	MCM, B.Ed.
21)	Mrs. Kaduskar Suvarna Shivaji	Lab Asst	Y.C.M., G.Y.B., LTC.
22)	Shri. Pathare Ramchandra Raghunath	Peon	
23)	Shri. Thorat Dnyaneshwar	Peon	
24)	Shri. Dolas Sagar Hanuman	Peon	
25)	Shri Mali Prashant B.	Peon	
26)	Shri. Dalvi Suresh	Peon	
27)	Shri Sawant Rajkumar I	Peon	
28)	Shri Nandre D. S.	Peon	
29)	Shri. Waghmare Ankush G	Peon	
30)	Smt. Bhalerao Anuradha Shivaji	Peon	
31)	Mrs. Patil Nirmala Bapu	Sweeper	
32)	Smt. Phuge Arti Sham	Sweeper	
33)	Smt. Mhaskare Sangeeta S.	Sweeper	
34)	Smt. Gaikwad Anita R.	Sweeper	
35)	Mrs. Tapkir Vimal	Sweeper	
36)	Mr. Shinde Sunil Tulshiram	Security	
37)	Mr. Sot Nanasahab Surebhan	Security	
38)	Waghmode Akaram Banda	Security	
39)	Dinkar Jaywant Bhosale	Security	
40)	Mr. Waykule	Security	
41)	Mr. Lendal	Security	

